IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE ÇALIŞMALARI KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE ÇALIŞMALARI KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği tarafından Mersin Ticaret Odası desteğiyle 26-29 Mayıs 2022 tarihlerinde Mersin'de düzenlenen *"IX. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi"* kapsamında sunulan bildirilerin özetlerini içeren bu kitapta yer alan bildirilerin tamamı Kongre Kurullarının bilimsel incelemesinden geçerek kabul almış ve kongre programına uygun sıralanmıştır. Kitap çevrimiçi olarak http://uikkongre.com/bildiri-ozet-kitabi/ adresinde yayımlamıştır. Kitabın tüm yayın hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir.

Yayım Tarihi: 19 Eylül 2022
Adres: Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği, Yazar Orhan Kemal Sokak, No:7, Kat:2, 34083, Fatih, İstanbul

Yayına Hazırlayanlar:
Doç. Dr. Ş. İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
26-29 Mayıs 2022, Mersin

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 5

KONGRE KURULLARI 6

KONGRE PROGRAMI 8

BİLDİRİ ÖZETLERİ 21

Panel 1A - Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-1 22

Panel 1B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş, Barış, Güvenlik 24

Panel 1C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrasya 27

Panel 1D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türk Dış Politikasında Dışişleri Bakanlarının Rolü; 3 Dönem 3 Bakan 29

Panel 2A - Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-1 31

Panel 2B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Ekonomi-Politik 33

Panel 2C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Kıbrıs 36

Panel 2D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de Dış Politikanın Değişimi 39

Panel 3A - Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Dijitalleşme, Siber Alan, Dezenformasyon 42

Panel 3B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Diplomasi 44

Panel 3C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Orta Doğu 48

Panel 3D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de İç Politika-Dış Politika Etkileşimi 51

Panel 4A - Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik 53

Panel 4B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kavramlar, Kuramlar, Vakalarla Barış Araştırmaları ve Türkiye'den Katkılar 56

Panel 4C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Güney Kafkasya'da Barış ve İşbirliği; Fırsatlar ve Riskler 59

Panel 4D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'nin Değişen Transatlantik İlişkileri 62

Panel 5A - Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-2 64

Panel 5B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Dış Politika, Göç ve Güvenlik Tartışmaları Ekseninde "Çevre"nin Küresel Aktörlük Kapasitesi 67

Panel 5C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrupa ve Transatlantik 71

Panel 5D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: İttifaktan Tarafsızlığa Türkiye Almanya İlişkileri (1914-1945)..... 73

Panel 6A - Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-2 76

Panel 6B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-I..... 79

Panel 6C - Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Asya 82

Panel 6D - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Ekonomi-Politik 85

Panel 7A - Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik 88

Panel 7B - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-II 90

Panel 7C - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Göç 92

Panel 8A - Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş..... 94

Panel 8B - Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Güç ve Gücün Dağılımı 96

Panel 8C - Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Güvenlik 98

Panel 9 - Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Alanında Etik Sorunlar 100

İNDEKS 102

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
26-29 Mayıs 2022, Mersin

SUNUŞ

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği (UİK) kurulduğu 2004'ten bugüne kadar Türkiye'de Uluslararası İlişkiler disiplinin gelişimi ve yaygınlaşmasına katkı sağlama hedefiyle yayın faaliyetleri, araştırma projeleri ile ulusal ve uluslararası çeşitli toplantı, panel ve kongrelerle çalışmalarını sürdürmektedir.

Uluslararası İlişkiler Konseyi'nin 2005'ten bu yana düzenli olarak iki yılda bir gerçekleştirdiği Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi'nin dokuzuncusu 2022 yılında Mersin'de düzenlendi. Türkiye'de Uluslararası İlişkiler disiplininde çalışan akademisyenleri, uzmanları ve doktora adaylarını bir araya getirip, disiplinin güncel tartışmaları ile yeni gelişmelerine ilişkin çalışmalarını paylaşacakları bir alan oluşturma hedefiyle yola çıkan Kongrenin dokuzuncusunda 32 panelde 105 sunuma yer verildi. Kongre'ye Türkiye'nin farklı illerindeki 67 ve yurtdışındaki bir üniversiteden toplam 143 kişi katılım sağladı. Kongre'de yer alan panellerle ilgili ayrıntılı bilgilere bu kitapçığın program ve bildiri özetleri bölümlerinden ulaşabilirsiniz.

Panellerin dağılımının işaret ettiği üzere, Uluslararası İlişkiler disiplini ve alt alanları, bölge çalışmaları, dış politika analizi ve özel oturumlar gibi birçok farklı düzeyde etkinliği bu sene bünyesinde bulunduran Kongre, farklı açılardan Türkiye'de Uluslararası İlişkiler disiplinin gelişmesine katkı sunmaya devam etmektedir. Bu çerçevede, genç akademisyenlerin teşvik edilmesi ve alanda öne çıkanların ödüllendirilmesini hedefleyen "UİK Teşvik Ödülü" ile çalışmalarıyla Türkiye'de disiplinin gelişimine katkı sağlamış kıdemli akademisyenlere verilen "Ustalara Saygı Ödülü" için yapılan çalışmalar ve ilgili Jürinin 2022 seçimleri de Kongre sırasında açıklandı.

UİK ve Mersin Ticaret Odası işbirliği ile düzenlenen Dokuzuncu Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi'ne katılan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mustafa Aydın
Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

KONGRE KURULLARI

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
26-29 Mayıs 2022, Mersin

Kongre Bilim Kurulu *(soyadı sırasıyla)*

Prof. Dr. Mensur Akgün, İstanbul Kültür Üniversitesi

Prof. Dr. Meliha Altunışık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Aydın, Kadir Has Üniversitesi (Başkan)

Prof. Dr. Ersel Aydınlı, Bilkent Üniversitesi

Prof. Dr. Gülden Ayman, İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Meltem Müftüler Baç, Sabancı Üniversitesi

Prof. Dr. Çağrı Erhan, Altınbaş Üniversitesi

Prof. Dr. Melek Fırat, Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Esra Hatipoğlu, Bahçeşehir Üniversitesi

Prof. Dr. Fuat Keyman, Sabancı Üniversitesi

Prof. Dr. Gökhan Koçer, Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Gencer Özcan, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Prof. Dr. Faruk Sönmezoğlu, İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Hakan Yılmaz, Boğaziçi Üniversitesi

Prof. Dr. Nuri Yurdusev, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Düzenleme Kurulu *(soyadı sırasıyla)*

Dr. Öğr. Üyesi Arıkan Açar, Yaşar Üniversitesi

Prof. Dr. Sinem Akgül Açıkmeşe, Kadir Has Üniversitesi (Başkan)

Doç. Dr. Fulya Aksu, Altınbaş Üniversitesi

Prof. Dr. Evren Balta, Özyeğin Üniversitesi

Prof. Dr. Erdem Denk, Ankara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Cihan Dizdaroğlu, Başkent Üniversitesi

Doç. Dr. İnan Rüma, İstanbul Bilgi Üniversitesi

KONGRE PROGRAMI

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
26-29 Mayıs 2022, Mersin

26 MAYIS 2022 - PERŞEMBE

12.30-14.00 Kayıt ve İkram

14.00-14.30 **Açılış Konuşmaları**
- *Mustafa Aydın, Prof. Dr., Uluslararası İlişkiler Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı*
- *Ayhan Kızıltan, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı*

14.30-17.00 **Uluslararası İlişkiler Konseyi ve Mersin Sanayi ve Ticaret Odası Ortak Paneli**

"Küresel Dönüşüm Odağında Türkiye"

Moderatör: *Afşin Yurdakul, Habertürk*

- *Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi*
- *Güven Sak, Prof. Dr., TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi-TEPAV*
- *Deniz Ülke Arıboğan, Prof. Dr., Doğuş Üniversitesi*
- *Deniz Zeyrek, Sözcü Gazetesi*
- *Pınar Bedirhanoğlu, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi*
- *Sinan Ülgen, Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)*

17.00-17.30 Kahve Arası

17.30-17.45 **UİK Teşvik Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması**
- *Seçkin Köstem, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi*

17.45-18.00 **Ustalara Saygı 2020 Yılı Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması**
Prof. Dr. Beril Dedeoğlu anısına
- ***Konuşmacı:*** *Gülden Ayman, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi*

18.00-18.45 **Ustalara Saygı Paneli: Prof. Dr. Atila Eralp'in Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Gelişimine Katkıları**

Moderatör: *Meltem Müftüler-Baç, Prof. Dr., Sabancı Üniversitesi*

- *Zana Çıtak, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi*
- *Fuat Keyman, Prof. Dr., Sabancı Üniversitesi*

18.45-19.00 **Ustalara Saygı 2022 Yılı Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması**
- *Atila Eralp, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Araştırmacısı*

19.15 Kongre Fotoğrafı

27 MAYIS 2022 - CUMA

09.00-10.30 **Panel 1A**

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-1

Moderatör: *Cihan Dizdaroğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi*

- Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Simülasyonlar: Örnekler ve Uygulama Alanları

İsmail Erkam Sula, Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

- Bir Türk Dış Politikası Aracı Olarak Eğitimin Uluslararasılaşması: Büyük Öğrenci Projesi ve Azerbaycan Örneği

Ayça Ergun, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Yaşar Kondakçı, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- Notalarla Uluslararası İlişkiler Öğrenmek: Müziğin Yeni Öğretim Tekniklerindeki Rolü

Erman Ermihan, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi; Cansu Paslıoğlu Yurtsever, Doktora Adayı, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi; Elif Ezgi Keleş, Doktora Adayı, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

---

09.00-10.30 **Panel 1B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş, Barış, Güvenlik

Moderatör: *Özlem Kayhan Pusane, Doç. Dr., Işık Üniversitesi*

- Türkiye Uluslararası İlişkilerinde Uyuşmazlık Analizi ve Barış Çalışmalarına Dönük Geç Kalmış İlgi ve Nedenleri

Yakup Şahin, Dr. Öğretim Üyesi, Polis Akademisi

- Türkiye'de Az Bilinen Bir Savaş Düşünürü: Raymond Aron

Ali Engin Oba, Büyükelçi (E) Prof. Dr., Çağ Üniversitesi

- Silahların Teknikleştirilmesi: Silahlar Nasıl Güvenlik Dışılaştırıyor?

Çağlar Kurç, Dr. Öğretim Üyesi, Abdullah Gül Üniversitesi; Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi

- Güvenlik Sektörü Reformu ve Toplumsal Cinsiyet İlişkileri: Doğu Timor ve Kosova'daki Kurumsal Yapılanma ve Reform Süreç Deneyimleri

Selver Şahin, Dr., Bilkent Üniversitesi

09.00-10.30 **Panel 1C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrasya

Moderatör: *Ayça Eminoğlu, Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi*

- BM Perspektifinden Rusya-Ukrayna Krizi (2014-2022)

Mehmet Sait Dilek, Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi

- Bölgesel ve Küresel Güçlerin Güç Mücadelesinin Kavşak Noktası Afganistan'da Taliban İktidarı Dönemleri (1996-2001 ve 2021 Sonrası) ve Sonuçları

İskender Karakaya, Dr. Öğretim Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi

---

09.00-10.30 **Panel 1D**

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türk Dış Politikasında Dışişleri Bakanlarının Rolü; 3 Dönem 3 Bakan

Moderatör: *Muzaffer Şenel, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Medipol Üniversitesi*

- İnce Kırmızı Hatta Bir Bakan: Numan Menemencioğlu

Muzaffer Şenel, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Medipol Üniversitesi

- Türk Dış Politikasında Dışişleri Bakanlarının Rolü: Turan Güneş ve Kıbrıs Harekâtı

Radiye Funda Karadeniz, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi

- Soğuk Savaş Sonrası Türk Dış Politikasında Hikmet Çetin Dönemi: Kasım 1991-Temmuz 1994

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi

10.30-11.00 Kahve Arası

11.00-12.30 **Panel 2A**

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-2

Moderatör: *Seçkin Köstem, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi*

- Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Konulu Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi (2017-2021)

Burcu Ermeydan, Dr., Bağımsız Araştırmacı

- Türkiye'nin Diplomatik İlişkilerinin Lisansüstü Tezlere Yansıması (2001-2021)

Mehmet Bora Sanyürek, Dr. Öğretim Üyesi, Milli Savunma Üniversitesi

- Soğuk Savaş Sonrası Türkiye, Rusya, İran İlişkilerinin Lisansüstü Tezleri Üzerinden İncelenmesi

Doğuş Sönmez, Araştırma Görevlisi, İstanbul Arel Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 2B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Ekonomi-Politik

Moderatör: *İnan Rüma, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi*

- Bağımlılığı Yeniden Değerlendirmek: Geçmiş, Günümüz ve Geçerlilikler

Ahmet Çağrı Bartan, Araştırma Görevlisi, Yaşar Üniversitesi

- Metropol Kentler Ağı olarak Küreselleşme

Feride Aslı Ergül Jorgensen, Dr. Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi

- "Yeşil Ekonomiye" Geçiş Sürecinde Tarladan Sofraya Adil, Sağlıklı ve Çevre Dostu Gıda Sistemleri ve Kooperatifler

Uygar Dursun Yıldırım, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi; Mehmet Cevat Yıldırım, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 2C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Kıbrıs

Moderatör: *Ersoy Önder, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi*

- Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler Akademisyenlerinin "Savaş"a Bakışında Kıbrıs Barış Harekatı'nın Yeri

Serhat Güvenç, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi; Sezin Öner, Dr. Öğretim Üyesi, Kadir Has Üniversitesi

- Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kıbrıs Sorununa Dair Literatür

Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti`nin Bireyler Bağlamında Hukuki Güvenlik Sorunu

Esra Ersoy, Doktora Öğrencisi, Girne Amerikan Üniversitesi

- Uluslararası İlişkilerde Kimliğin Güvenlikleştirilmesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) gibi de facto Devletlerde Kimlik ve Güvenlik İlişkisi

Enver Gülseven, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 2D**

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de Dış Politikanın Değişimi

Moderatör: *Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi*

- AKP Döneminde Siyasal İktisadi Gelişmelerin Uluslararası Bağlamı

Alper Yağcı, Dr. Öğretim Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi

- Türkiye ve Uluslararası Örgütler: İşbirliğinde Dönüşümün İzleri

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

- Türkiye-ABD İlişkileri: Model Ülke İmajının Katalizöründen Savunmacı Söylemlerin Referans Noktasına

Hasan Deniz Pekşen, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

- Türk Dış Politikasında Değişim ve Dönüşüm Bağlamında Türkiye-Rusya İlişkileri

Habibe Özdal, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

12.30-14.30 Öğle Yemeği

14.30-16.00 **Panel 3A**

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Dijitalleşme, Siber Alan, Dezenformasyon

Moderatör: *Feride Aslı Ergül Jorgensen, Dr. Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi*

- Uluslararası İlişkilerin Dijital Geleceği: Siber-Ulusal İlişkiler

Nil Dikmengil, Araştırma Görevlisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi

- Post-truth Çağda Uluslararası İlişkilerin Yeni Sorunsalı: Dezenformasyon

Muharrem Ekşi, Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi

- Dijital Kapitalizm ve Gelişmekte olan Ülkeler: Merkez-Çeper Ülke İlişkilerini Yeniden Düşünmek

Elif Uzgören, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

14.30-16.00 **Panel 3B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Diplomasi

Moderatör: *Aslı Ilgıt, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi*

- Yeni Diplomasi Türleri ve Ulusal ve Uluslararası Araştırma Projesi İmkanları

Özgün Erler Bayır, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi

- Diplomatsız Dış Politika: Türk Dışişleri Bakanlığı'nın Dönüşümü ve Kariyer Dışı Büyükelçi Atamaları

Fırat Yaldız, Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi

- Uluslararası İlişkiler'de "Hatırlamak": Dış Politika Çalışmalarında Kaynak Olarak Diplomatların Hatıratları

Gökhan Koçer, Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi

- Türk Dışişlerinde Kariyerdışı Büyükelçi Atama Geleneği var (mı?) (1920-2002)

Evren Küçük, Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi

14.30-16.00 **Panel 3C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Orta Doğu

Moderatör: *Karel Valansi, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi*

- Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da Liderlik: İdeoloji ve Dış Politika

Özgür Özdamar, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi; Sercan Canbolat, Dr., Connecticut University

- İran Dış Politikası Ulusal Rol Kavramı: KOEP

Şeyma Altunkaya, Araştırma Görevlisi, İnönü Üniversitesi

- Arap Ayaklanmaları Sonrasında AB-Fas İlişkilerinin Dönüşümü ve Akdeniz Güvenliği

Mustafa Yıldız, Araştırma Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi

- Cumhuriyetin Erken Evresine Özgü Bir Sorunsal: 'Türkiye Sırtını Doğuya Döndü' Anlatısı

Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi; Ozan Kuyumcuoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

14.30-16.00 **Panel 3D**

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de İç Politika-Dış Politika Etkileşimi

Moderatör: *Alper Yağcı, Dr. Öğretim Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi*

- 2011 Sonrası Süreçte Türkiye'de Göç Yönetiminin Dönüşümü

Deniz Şenol Sert, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi; Uğur Yıldız, Dr. Öğretim Üyesi, Aksaray Üniversitesi

- Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Kadın Hareketi

Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi

- Türkiye'de Laikliğin Dönüşümü

Umut Azak, Doç. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi

- 21. Yüzyılda Türkiye'de Kürt Meselesinin Güvenlikleştirilmesi

Gökçe Balaban, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

16.00-16.30 Kahve Arası

16.30-18.00 **Panel 4A**

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik

Moderatör: *Çağla Lüleci, Dr. Öğretim Üyesi., TED Üniversitesi*

- Uluslararası İlişkiler ve Sosyal Politika

Ayşe İdil Aybars, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- Avrupa'da Turist Karşıtı Hareketler: Uluslararası İlişkiler "Anti-Turizm" Hakkında Ne Söyler?

Samet Zenginoğlu, Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi

- Müziğin Popülist Partiler Tarafından Araçsallaştırılması: Donald Trump'ın Seçim Mitinglerinde Popüler Şarkıları İzinsiz Kullanması

Emre Metin Bilginer, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi

- Diplomasinin Mutfağından Mutfak Diplomasisine: Gastrodiplomasi ve Türkiye

Cevdet Yavuz Öztürk, Araştırmacı, Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi

16.30-18.00 **Panel 4B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kavramlar, Kuramlar, Vakalarla Barış Araştırmaları ve Türkiye'den Katkılar

Moderatör: *Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi*

- Liberal Olmayan Barışın Normatif Yükselişi: Kavramsal Bir Tartışma

Esra Dilek, Dr., Misafir Araştırmacı, Bilkent Üniversitesi

- Liberal Barıştan Melez Barışa Yaklaşım Dönüşümü: Bir Yazın Değerlendirmesi ve Eleştirisi

Efser Rana Coşkun, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

- Barış ve Siyaset: Kolombiya-FARC Barış Sürecinde Seçimler

Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi

- Toplumlararası Diyalog Yoluyla Gündelik Barışın İnşası: Kıbrıs'ta Gençlerin Etkileşimi

Cihan Dizdaroğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi

16.30-18.00 **Panel 4C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Güney Kafkasya`da Barış ve İşbirliği; Fırsatlar ve Riskler

Moderatör: *Habibe Özdal, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi*

- Güney Kafkasya'nın Geleceğine Bölge Dışından Bakış: ABD, AB ve Çin

Araz Aslanlı, Öğretim Üyesi, Azerbaycan Devlet Gümrük Akademisi

- Güney Kafkasya'da Barış ve İşbirliği: Olanak ve Riskler

Ayça Ergun, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- Güney Kafkasya'nın Geleceğine Bölgeden Bakış

Nazim Caferov, Doç. Dr., Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

- Güney Kafkasya'nın Geleceğine 3 Komşu Ülkenin (Türkiye, Rusya, İran) Bakışı

Toğrul İsmayıl, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

16.30-18.00 **Panel 4D**

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'nin Değişen Transatlantik İlişkileri

Moderatör: *Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi*

- Türkiye'nin Transatlantik İlişkileri: Yeniden Dengeleme Mümkün mü?

Ahmet Kasım Han, Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi; Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi

- Türkiye'nin Suriye Politikalarına Neoklasik Realist bir Bakış

Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., TED Üniversitesi

- Türk Kamuoyu ve Transatlantik İlişkiler

Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi

28 MAYIS 2022 - CUMARTESİ

09.00-10.30 **Panel 5A**

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-2

Moderatör: *Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., TED Üniversitesi*

- Yeni ve Yıkıcı Teknolojilerin Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Güvenlik Çalışmaları ile Eğitimi Üzerindeki Etkileri

Sıtkı Egeli, Doç. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi

- Türkiye Askeri Yüksek Öğretimine Strateji ve Güvenlik Çalışmalarındaki Değişimin Yansımaları: Kara Harp Okulu Örneği

Haluk Karadağ, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Haldun Yalçınkaya, Prof. Dr., TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

- Orta Dünyada Göç: Bir Uluslararası İlişkiler Eğitimi Önerisi

Celil Yiğit, Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi; Gizem Akşit Ergen, Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi

09.00-10.30 **Panel 5B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Dış Politika, Göç ve Güvenlik Tartışmaları Ekseninde "Çevre"nin Küresel Aktörlük Kapasitesi

Moderatör: *Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

- Klimataryen Devlet ve Yeşil Diplomasi Tartışmaları Eşliğinde Çin'in Yumuşak Güç Potansiyeli

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Çağla Vural, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

- Çevresel Büyük Güç Mümkün mü?

Sezen Kaya Sönmez, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi

- Uluslararası Ekosuçlar Kapsamında İtalyan Ekomafyası ve Yasadışı Atık Ticareti: Türkiye için Alınacak Dersler

Michele Mosca, Doç. Dr., University of Naples Federico II; Çağla Vural, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Meryem Özgür, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

- Çevresel Kırılgan Devletler: İklim Bağlantılı Göçü Bangladeş ve Hollanda Örnekleri Açısından Değerlendirmek

Gizem Bolat, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

- Güvenlik Neydi, Kim İçindi? Toplum ve Doğanın İlişkiselliğini Hep Unuttuk!

Yelda Erçandırlı, Dr. Öğretim Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

09.00-10.30 **Panel 5C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrupa ve Transatlantik

Moderatör: *Arıkan Açar, Dr. Öğretim Üyesi, Yaşar Üniversitesi*

- Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları Ana Temasında Doğu Akdeniz'in Siyasi Güvenlik Boyutunun İncelenmesi

Ersoy Önder, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi

- Tarihsel Sosyolojinin Akademiyi Hapsettiği Bir Alan: Türk Dış Politikasında Balkanlar Gündemi

Önder Canveren, Araşıtma Görevlisi Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

- Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Transatlantik İlişkiler Çalışmaları

Sinem Kocamaz, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

09.00-10.30 **Panel 5D**

Türk Dış Politikası'nda Tartışmalar: İttifaktan Tarafsızlığa Türkiye Almanya İlişkileri (1914-1945)

Moderatör: *Selcen Öner, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi*

- Birinci Dünya Savaşı'ndan Erken Cumhuriyete Siyasi Seçkinlerin Almanya'ya Bakışı (1914-1928)

Ozan Kuyumcuoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

- Kuşatma Altında Silahlı Tarafsızlık: Türkiye ve İsviçre'nin Nazi Almanyası ile İlişkileri (1939-1945)

Ekin Sanus, Doktora Öğrencisi, Kadir Has Üniversitesi

- Kemalist Türkiye'nin Nazi Almanya'sına Bakışı: 1933-1939

Mehmet Ali Tuğtan, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

10.30-11.00 Kahve Arası

11.00-12.30 **Panel 6A**

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-2

Moderatör: *Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi*

- Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Gelişimi: 'Hibrit' bir Akademik Jenerasyon?

İsmail Erkam Sula, Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

- Türkiye-AB İlişkileri Çerçevesinde Akademik Eğilimler

Sezgin Mercan, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Kıvılcım Romya Bilgin, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Yelda Ongun, Prof. Dr., Başkent Üniversitesi

- Türkiye Uluslararası İlişkiler Yazınının Bibliyometrik Analizi

Özgür Aktaş, Doktora Adayı, İstanbul Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 6B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-I

Moderatör: *Burak Samih Gülboy, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi*

- Savaş Çalışmalarında Kuramsal Boyutun Çeşitliliği ve Türk Akademi Camiasının Yaklaşımları

Erhan Büyükakıncı, Prof. Dr., Galatasaray Üniversitesi

- Çatışma ve Savaş Literatürünün Kuramsallaşması

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

- Savaş Çalışmalarında Yöntem Çeşitliliği Üzerine

Öner Akgül, Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 6C**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Asya

Moderatör: *Burcu Ermeydan, Dr., Bağımsız Araştırmacı*

- Türkiye'de Doğu Asya Çalışmaları

Haluk Karadağ, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi

- Uluslararası İlişkilerde Güney Asya Çalışmalarının Önemi

Gülden Ayman, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi

- Riski Dengeleme (Hedging) Stratejisi: ABD-Çin Rekabetinde Hindistan Örneği

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Ahmet Gülseçgin, YL Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

11.00-12.30 **Panel 6D**

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Ekonomi-Politik

Moderatör: *Ziya Öniş, Prof. Dr., Koç Üniversitesi*

- Liberal Uluslararası Düzenin Gerileyişi ve Türkiye

Seçkin Köstem, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi

- Üretim İlişkileri Bağlamında Türk Dış Politikası

İnan Rüma, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi

- 1923-1952 Arası Dönemde Türk Dış Politikasının Bir Aracı olarak Silah Ticareti

Atakan Yılmaz, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi; Ali Emre Eldem, Araştırma Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Duygu Yayla Eldem, Araştırma Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi

- Siyasi Enformalite, Devlet Dönüşümü ve Ulusötesi Bağlantılılıklar: Kuşak Yol Girişimi Kapsamında Türkiye'de Kumport Vakası

Derya Göçer, Dr. Öğretim Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Ceren Ergenç, Doç. Dr., Xian Jiotong-Liverpool University, Suzhou China

12.30-14.30 Öğle Yemeği

14.30-16.00 **Panel 7A**

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik

Moderatör: *Özgün Erler Bayır, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi*

- AB'deki Krizler ve AB Kimliğinin Dönüşümü

Selcen Öner, Prof. Dr., Bahçeşehir Universitesi

- Türk Popüler Kültürü: Osmanlı Nostaljisinin Dirilişi

Çağkan Ubay, Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

- Türkiye'nin Avrupa'dan Uzaklaşma Sürecinin Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Üzerindeki Etkisi

Nazlı Kazanoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi

14.30-16.00 **Panel 7B**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-II

Moderatör: *Haldun Yalçınkaya, Prof. Dr., TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*

- Askeri Üniversiteler ve Araştırma Merkezlerinde Savaş Çalışmaları Eğitimi

Gültekin Yıldız, Prof. Dr., Milli Savunma Üniversitesi

- Savaş Çalışmalarında Yapay Zekânın Yeri ve Geleceği

Kıvılcım Romya Bilgin, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi

- Clausewitz Gelenekselciliğinden Vaka İncelemelerine: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Dünya Savaşları

Burak Samih Gülboy, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi

14.30-16.00 **Panel 7C**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Göç

Moderatör: *Deniz Şenol Sert, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi*

- Covid-19'un Türkiye'deki Mültecilere Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkilerinin Analizi

Ebru Canan-Sokullu, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Atakan Yılmaz, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi; Mert Karkar, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi

- Uluslararası İlişkiler ve Niteliksel Yöntem: Türkiye'de Göç Çalışmaları

Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Derya Göçer, Dr. Öğretim Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- Uluslararası Dayanışma Bağlamında Mülteci Kadınlar için Verilen Finansal Desteklere Eleştirel Bir Bakış

Sinem Bal, Dr. Öğretim Üyesi, Piri Reis Üniversitesi

16.00-16.30 Kahve Arası

16.30-18.00 **Panel 8A**

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş

Moderatör: *Mensur Akgün, Prof. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi*

- İç Savaşları İzleme Rehberi: Uluslararası İlişkiler Çalışanlar için Tecrübeye Dayalı Bir Yol Haritası

Serhat Erkmen, Prof. Dr., Altınbaş Üniversitesi

- İç Savaşların Uluslararasılaşmasında İçe ve Dışa Yönelimler

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

- Savaşların Acı Gerçeği Kayıp Şahıslar: Kıbrıs (1963-64/1974)

Hasibe Şahoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Büyükelçi (E.), Girne Amerikan Üniversitesi

---

16.30-18.00 **Panel 8B**

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Güç ve Gücün Dağılımı

Moderatör: *Mehmet Ali Tuğtan, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi*

- Dijital Sorunsal: Uluslararası Sistemde Gücün Dağılımı ve Güçlendirme Unsurunun Etkileri

Sevda Korhan, Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

- Küresel Yönetişimde Yükselen Orta Ölçekli Güçler: MİKTA Örneği

Radiye Funda Karadeniz, Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi; Gonca Oğuz Gök, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi

- Uluslararası İlişkilerde Sıklet: Küçük Devletlerin Güncellenen Yaklaşımları

Dilaver Arıkan Açar, Dr. Öğretim Üyesi, Yaşar Üniversitesi

16.30-18.00 **Panel 8C**

Türk Dış Politikası'nda Tartışmalar: Güvenlik

Moderatör: *Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi*

- Dış Politikada Silahlı Kuvvet Kullanımı ve Türk Kamuoyu Refleksleri

Ebru Canan-Sokullu, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi; Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- Afrika'da Türkiye: İnsani Aktörden Güvenlik Aktörüne

Kaan Devecioğlu, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

- Türkiye-İsrail Yakınlaşması: Bölgesel Düzeni Ontolojik Güvenlik Çerçevesinde Yeniden Şekillendirmek?

Aslı Ilgıt, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi; Özlem Kayhan Pusane, Doç. Dr., Işık Üniversitesi

- Türkiye'nin Sınır Siyaseti ve Sınır Güvenliği: Suriye Örneği

Ayşem Biriz Karaçay, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi

---

29 MAYIS 2022 - PAZAR

09.00-10.30 **Panel 9**

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Alanında Etik Sorunlar

Moderatör: *Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi*

- Uluslararasası İlişkiler Akademisyenleri ve Kamusal Katılım Etiği

Evren Balta, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi; Burcu Ermeydan, Dr., Bağımsız Araştırmacı

- Akademik Yayıncılığın Öteki Yüzü: Yağmacı Dergiler, Yayınevleri ve Tez/Makale Ofisleri

Şevket Ovalı, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

- Türkiye'de Uluslararası İlişkiler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi; Birgül Demirtaş, Prof. Dr., Türk- Alman Üniversitesi; Burcu Özdemir Sarıgil, Dr., Bilkent Üniversitesi

10.30-11.00 Kahve Arası

11.00-12.00 Kapanış Oturumu

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Panel 1A
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-1

Moderatör: *Cihan Dizdaroğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi*

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Simülasyonlar: Örnekler ve Uygulama Alanları

İsmail Erkam Sula, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Disiplinler-arası yapısı itibariyle çok geniş bir konu yelpazesine sahip olan Uluslararası İlişkiler (Uİ) alanında eğitim vermenin temel zorluklarından birisi öğrencilere alanın temel konu, kuram ve kavramların Uİ disiplini özelindeki anlamlarını aktarmaktır. Zira, daha önce aynı kavramın oldukça benzer bir tanımını farklı bir bilimsel disiplin özelinde öğrenmiş olan öğrenciler, bu kavramın Uİ'deki uygulanışının nasıl olduğunu kavramakta zorlanabilmektedir. Öğrencilerin anlam ve uygulama farklarını sadece okuyarak ve derste anlatılanları dinleyerek anlamakta zorlandığı durumlarda katılımlı ve aktif öğrenme tekniklerinin faydası öne çıkmaktadır. Bu teknikler, öğrencinin öğrenme sürecine daha aktif katılımını sağlarlar. Ayrıca öğrencinin anlaşılması zor görünen kuram ve kavramları çeşitli konu başlıklarında bizzat uygulayarak öğrenmesini hedeflerler. Bu sayede öğrenim sürecinde önemli bir zorluğun aşılmasına katkıda bulunurlar. Eğitimcinin anlatma kabiliyetinin ve konulara hâkimiyetinin öne çıktığı geleneksel ders anlatma yöntemlerinden farklı olarak aktif öğretim tekniklerinde öğrencinin öğrenme sürecine katılımı öne çıkmaktadır. Uİ eğitiminde kullanılabilecek olan katılımlı ve aktif öğrenme tekniklerini örneklerle anlatan bu sunuş, akademik yazının kısa bir özetini vermekte ve yazar tarafından çeşitli etkinliklerde uygulanmış olan farklı simülasyon örneklerinin kullanım alanlarını, çeşitli yararlarını ve sınırlılıklarını tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aktif Öğretim, Eğitim, Kriz Oyunu, Simülasyon, Uluslararası İlişkiler.

Bir Türk Dış Politikası Aracı Olarak Eğitimin Uluslararasılaşması: Büyük Öğrenci Projesi ve Azerbaycan Örneği

Ayça Ergun, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Yaşar Kondakçı, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Bu tebliğin amacı yükseköğretimde uluslararasılaşmanın Türk dış politikasında araçsallaştırılmasını Türkiye Azerbaycan ilişkileri bağlamında incelemektir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 1992'den itibaren Türkiye tarafından uygulanmakta olan Büyük Öğrenci Projesi ve Azerbaycan'daki Türkiye mezunları çalışmanın örnek olayını [MOU1] oluşturmaktadır. Alan araştırmasında 40 derinlemesine mülakat yapılmıştır. Görüşmecilere Türkiye'de eğitim aldıkları döneme ilişkin deneyimleri, dünya görüşlerine etkisi, eğitimleri tamamladıktan sonraki mesleki yaşamları, Türkiye'ye ilişkin algıları ve Türkiye-Azerbaycan ilişkilerine ilişkin değerlendirmelerine yönelik sorular sorulmuştur. Çalışmanın temel savı yükseköğretimde

uluslararasılaşmanın Türk dış politikasının önemli araçlarından birini teşkil ettiği ve Sovyet sonrası dönem Azerbaycan'ında değiştirici ve dönüştürücü bir etkiye sahip olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Uluslararasılaşma, Kimlik, Aidiyet, Azerbaycan.

Notalarla Uluslararası İlişkiler Öğrenmek: Müziğin Yeni Öğretim Tekniklerindeki Rolü

Erman Ermihan, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi; Cansu Paslıoğlu Yurtsever, Doktora Adayı, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi; Elif Ezgi Keleş, Doktora Adayı, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Dünyada pek çok alanda öğretim teknikleri hızla değişmektedir. Öğretim tekniklerinde teknolojinin rolünün giderek artması ve bu rolün COVID-19 sürecinde pekişmesi, değişimi hızlandıran bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Alternatif pedagojik yaklaşımlar, sosyal bilimlerde de belirmeye başlarken, Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininde öğretim teknikleri son yıllarda çeşitlenmektedir. Bu bağlamda simülasyon tekniklerinin daha fazla kullanılmasıyla birlikte alternatif öğretim teknikleri disiplinde daha sık rastlanır hale gelmiştir. Simülasyon tekniklerinin ve oyunlaştırma yöntemlerinin kullanılmasıyla birlikte de bu alandaki öğretim teknikleri çeşitlenmiştir. Görsel, işitsel ve bedensel faaliyetler yoluyla farklılaştırılmış Uİ öğretim tekniklerinin çeşitlendirilmesinin gerek pedagojik gerekse akademik olarak fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda müziğin her ne kadar sosyal bilimler alanına bir araştırma konusu olarak eklemlendiği çeşitli bilimsel yayınlar mevcut olsa da Uİ öğretiminde sıklıkla kullanılmayan bir yöntem olmaması göze çarpmaktadır. Alternatif öğretim yöntemlerinde ön plana çıkan simülasyon tekniğine kıyasla müzik, erişilebilirlik maliyeti düşük, uygulanabilirlik, açısından sanal, reel ve hibrit mecralarda eş zamanlı kullanılabilecek bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı, müziğin Uİ öğretiminde nasıl kullanılacağına dair bir yol haritası önerisi sunulmaktadır. Çalışmamızda ilk olarak Uluslararası İlişkiler alanındaki yeni pedagojik öğretim yaklaşımlar incelenecek, ardından müziğin öğretim süreçlerindeki rolüne değinilecektir. Sonrasında ise vaka olarak Türkiye'deki Uİ öğretimi ele alınarak müziğin teori, yöntem ve çeşitli konu başlıkları öğretilirken nasıl kullanılabileceğine dair öneriler sunulacaktır. Böylelikle çok sayıda Uİ dersi öğretilirken eğitmen tarafından hazırlanan izlenceler içinde bulunan ödevlerde ve sınıf içi aktivitelerde müziğin yer alması hem derse olan ilgiyi artıracak, hem de öğrencilerin öğrenme sürecini keyifli kılacak ve kolaylaştıracak bir yöntem olarak öne çıkacağı ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Uluslararası İlişkiler, Pedagojik Yaklaşımlar, Teori.

Panel 1B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş, Barış, Güvenlik

Moderatör: *Özlem Kayhan Pusane, Doç. Dr., Işık Üniversitesi*

Türkiye Uluslararası İlişkilerinde Uyuşmazlık Analizi ve Barış Çalışmalarına Dönük Geç Kalmış İlgi ve Nedenleri

Yakup Şahin, Dr. Öğretim Üyesi, Polis Akademisi

İnsanlık tarihinin neredeyse her aşamasında gerek bireysel düzeyde gerek gruplar düzeyinde gerekse de devletler düzeyinde şiddet içeren yıkıcı mücadeleler görülmektedir. Savaşlar ve çatışmalar denilince akla genelde makro ölçekli devletlerarası savaşlar gelmekteyse de devletlerin içinde görülen mikro ölçekli iç savaşlar, gruplar arası çatışmalar da çok önemlidir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde görülen etnik çatışmalarla yeniden gündeme gelen kimlik temelli çatışmalar aslında tarihin her aşamasında görülmüştür. Uİ çatısı altında "savaş ve barış" ile ilgili alt birim (kökleri iki savaş arası döneme dayansa da) Soğuk Savaş döneminde başlamıştır. Türkiye'de ise 2000'lerin başlarına kadar Uyuşmazlık Analizi ve Barış Çalışmaları gereken önemi görmemiş, Uİ altında bir alan olarak değerlendirilmiştir. Coğrafi, politik, ekonomik, tarihsel ve sosyolojik sorunlara rağmen ülkemizde "Uyuşmazlık Analizi ve Barış Araştırmaları" sınırlı sayıda bilim insanı dışında çok fazla çalışılmamıştır. 2000'lerin başında Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin dış politikada komşularla sıfır sorun söyleminde bulunması, Türkiye'nin uyuşmazlık yaşayan taraflar arasında arabuluculuk girişimlerinde bulunması, Kıbrıs, Ermenistan ve Kürt meselesi gibi alanlarda yaşanan politik dönüşümler ve açılımların da etkisiyle birlikte "Çatışma Çözümü, Uyuşmazlık Analizi, Barış Çalışmaları" gibi çalışmalarda artış görülmüş, üniversitelerde merkezler kurulmuş, lisansüstü programlar açılmış, yazılan tez ve makalelerde artış yaşanmıştır. Akademide yaşanan ilgi gibi Dışişleri Bakanlığı da konuya ağırlık vermiştir. Bu çalışmada öncelikle "Uyuşmazlık Analizi ve Barış Çalışmalarının" Uİ'deki yeri ve metodolojisine kısaca değinilecek ardından 2000'lerle birlikte yaşanan ivmenin sebepleri tartışılacak, kurulan merkezler, açılan eğitim programları ve yayınlara değinilecektir. Çalışmanın temel varsayımı bu alana gösterilen ilgide küresel ve bölgesel gelişmeleri yadsımadan Türk dış politikasının yansımalarının temel belirleyici olduğu iddia edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Uyuşmazlık Analizi, Çatışma Çözümü, Barış Çalışmaları, Türk Dış Politikası.

Türkiye'de Az Bilinen Bir Savaş Düşünürü: Raymond Aron

Ali Engin Oba, Büyükelçi (E.) Prof. Dr., Çağ Üniversitesi

Savaş, insanlık tarihinin en önemli toplumsal olayıdır. İnsan var oldukça savaş olayı ile karşı karşıya kalmıştır. İnsanlık tarihinin bir savaş tarihi olduğunu ileri süren yazarlar bulunmaktadır. Savaş tarihçisi Michael Howard'a göre savaş, kıtlık, yoksulluk ve salgın hastalıklar gibi normal kabul edilmiştir. Barışın yaratılması ve korunması yüksek düzeyde siyasal maharet gerektirir. 20. yüzyılda iki dünya savaşı geçiren Avrupa'da barışın sağlanması çabaları felsefi ve siyasi düşüncenin mihrak noktasını oluşturmuştur. Özellikle nükleer silahların yaygınlaşması, Soğuk Savaş'ın getirdiği sorunlar, Soğuk Savaş sonrası uluslararası politikada şiddetin çıkardığı sonuçlar ve yönsüzleşmiş savaşlar felsefi düşünceyi barış arama yönünde teşvik etmiştir. Bu çabalara esin kaynağı teşkil eden düşünürlerin başında Kant ve Hegel gelmektedir. Bu düşünürlere nükleer silahlara dayalı barışı değerlendiren Raymond Aron'u da eklemek 21. yüzyılda barış fikrinin anlaşılmasına katkıda bulunacaktır. Aron, Clausewitz hakkında yaptığı çalışma ve daha sonra kaleme aldığı 'Devletler Arasında Barış ve Savaş' adlı başyapıtı ile Clausewitz'den esinlenen teorik tahlil aracılığı ile termonükleer tehdidin altındaki uluslararası sistemi irdelemektedir. Aron'a göre caydırıcılık, yıkıcılık, ikna etmek, bu üç kavram, çağdaş dünyanın diplomasilerinin ve stratejilerinin temel bileşimini oluşturmaktadır. Aron, bu şartlar altındaki dünyada barışın şartlarını ortaya çıkarmaya gayret etmektedir. Daha önce yayınladığı '*Le Grand Schisme*' Büyük Bölünme adlı eserinde, imkânsız barış, ihtimal dışı savaştan söz etmektedir. Aron, savaş incelemelerinde nükleer savaşın etkisi üzerinde dururken, devrimci savaş ve ulusal kurtuluş savaşlarını da değerlendirme konusu yapmıştır. Aron, 'hiperbolik savaş' tabirini kullanmaktadır. Ona göre, çağımızda insanlık hiberbolik bir savaş tarafından tehdit altındadır. Bu savaşın önlenmesi, ulusal çıkarların korunması bakımından gereklidir. Zira hiberbolik savaşın kazananı yoktur. 20.yy barışı nükleer silahlara dayalı bir barıştır. Bu barış, bu silahların kullanılmamasına bağlıdır. Bu tebliğ, Aron'un savaş düşünürü olarak görüşlerini ortaya koyarak, genel olarak savaş, özel olarak nükleer savaş hakkındaki düşüncelerini, yayınladığı eserler ışığında irdelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Raymond Aron, Strateji, Nükleer Silahlar.

Silahların Teknikleştirilmesi: Silahlar Nasıl Güvenlik Dışılaştırıyor?

Çağlar Kurç, Dr. Öğretim Üyesi, Abdullah Gül Üniversitesi; Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi

Ulusal güvenlik söylemlerinde askeri güç bir ülkenin güvenliğinin göstergesi olarak sunulmaktadır. Bundan dolayı silahlar güvenlik söylemlerinde özel bir yere sahiptir. Silahlara atfedilen bu özel durum silahların aktörlerin içinde bulundukları bağlama göre güvenlikleştirilmesine ya da güvenlik dışılaştırılıp sıradanlaşmasına yol açmaktadır. Her iki durum da tek bir amaca hizmet etmektedir: silah ticaretinin/üretiminin siyasal doğası. Güçlü elitlerin ve/veya devletlerin politik ve ekonomik çıkarları hangi silahların nasıl alınacağını belirlemektedir. Fakat, silah sektöründeki ve bu sektörün dolaylı etkisi altında olan elitleri yekpare bir grup olarak görmek yanlıştır. Ülkedeki ya da bölgedeki elit çıkarlarının çatışması, silah sektörünü de

etkilemektedir. Mücadeleyi kazanan elitler, sivil ya da asker, sektörün yönünü de belirlemektedir (Cooper 2011, 143). Güvenlikleştirme kamusal tartışmayı kısıtlayarak eleştiriyi ve tartışmayı baskılamayı amaçlarken, güvenlik dışılaştırma da benzer bir riski içerebilmektedir. Meseleler güvenlik dışılaştırıldığında güvenlik alanından çıkartılırlar fakat bunlar kamusal/siyasi alana değil de özel/teknik alana alınırlarsa yine kamusal alandaki siyasi tartışma kısıtlanabilecektir. Bu tür bir güvenlik dışılaştırma teknikleştirme olarak anılabilir. Silahların değerlendirilmesi ve tartışılmasındaki teknikleşme ise silahların anlamlandırıldığı, siyasi çerçeveyi gözlerden uzak tutmaya yaramaktadır. Teknikleşmenin temelinde silahların teknik özellikler üzerinden nesnel olarak değerlendirilebileceği varsayımı bulunmaktadır. Silah tedariki, üretimi ve ticareti teknikleştirildiği derecede silahları çevreleyen siyasi ve insani etkenler göz önünden kaldırılırken, silahlarla ilgili tartışmalar ve kararlar kısıtlı sayıdaki güvenlik uzmanları ve bu konudaki dar bürokrasi alanına sıkıştırılmaktadır. Silah tedariki ve satışları kamusal siyasi tartışmada yer bulamayan, dolayısıyla kamu denetiminin dışında kalan işlemler haline gelmektedir. Kısaca, silah tedariki ve satışı dar bir grubun karar verdiği, toplumsal denetimden uzak, rutinleşmiş bürokratik işlemlere dönüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Savunma Sanayi, Silah Ticareti, Savunma Tedariki, Güvenlik Dışılaştırma.

Güvenlik Sektörü Reformu ve Toplumsal Cinsiyet İlişkileri: Doğu Timor ve Kosova'daki Kurumsal Yapılanma ve Reform Süreç Deneyimleri

Selver Şahin, Dr., Bilkent Üniversitesi

Güvenlik sektörü reformu, "çatışmalardan etkilenmiş" veya "kırılgan" olarak adlandırılan devletlerin demokrasi, toplumsal istikrar ve barışın hüküm sürdüğü ülkelere dönüşümüne yönelik izlenen günümüz uluslararası barış inşası stratejilerinin önemli bir bileşenidir. Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Ekonomik Kalkınma Örgütü (OECD), diğer çok taraflı kuruluşlar (Avrupa Birliği, NATO gibi) ve Batılı ülkelerin ikili dış yardım programlarında (USAID, DFID gibi) öne çıkan güvenlik sektörü reformu, güvenlik ve kalkınma arasında kurulan sebep-sonuç ilişkisine dayanmaktadır. "Güvenlik olmadan kalkınma olmaz" ve "kalkınma devam ettirilemezse güvenlik sürdürülemez" söylemi ile ifade edilen bu ilişkiye göre, güvenlik sektörü reformu kalkınmaya elverişli toplumsal ortamın yaratılması için bir araç işlevi görmektedir. Bu kurumsal yapılanma süreçlerine kadınların katılımı, cinsiyet eşitliği perspektifinin entegre edilmesi kalıcı barış şartlarının kurulabilmesi için özellikle vurgulanmaktadır. Uygulamada ise pek çok "çatışma sonrası" veya "kırılgan" devlet, göreceli olarak iyileşen güvenlik şartlarına rağmen cinsiyet eşitliği gibi beklenen kalkınma hedeflerini gerçekleştirmekten uzak görünmektedir. Bu çalışmada, BM öncülüğü ve desteğinde Kosova ve Doğu Timor'da gerçekleştirilen kurumsal yapılanma ve reform odaklı barış inşası süreçleri incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Barış İnşası, Güvenlik Sektörü Reformu, Cinsiyet Eşitliği, Demokrasi, Kalkınma.

Panel 1C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrasya

Moderatör: *Ayça Eminoğlu, Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi*

BM Perspektifinden Rusya-Ukrayna Krizi (2014-2022)

Mehmet Sait Dilek, Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi

Devletler, uluslararası sistemi harplerden ve olası tehditlerden koruyabilme düşüncesiyle küresel güvenlik mimarisini inşa etmeyi dış politikalarının merkezine yerleştirebilmişlerdir. İkinci Dünya Harbi esnasında yaşanan yıkımın büyüklüğü, BM'nin evrensel uluslararası bir örgüt olarak 1945'te kurulmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. BM, amaçlarının genel ve kapsayıcı olması sayesinde, uluslararası sistemde ortaya çıkabilecek her türlü sorunu tartışabilir, bununla ilgili tavsiyelerde bulunabilecek ya da önlem alabilecek kapasiteye sahiptir. Fakat günümüzde BM Güvenlik Konseyi'nin antidemokratik yapısı, uluslararası sistem ve uluslararası hukuk gibi iki önemli sütunun güç kaybetmesine neden olmaktadır. Örneğin, SSCB'nin dağılmasını jeopolitik bir felaket olarak değerlendiren Putin, 2014'te Kırım ve Doğu Ukrayna bölgesine, 2022'te ise tüm Ukrayna'ya müdahale ederek dar anlamda Ukrayna'daki Batı yanlısı kesimlere, geniş anlamda ise Batı ve kurumlarına (ABD-AB-NATO) karşı büyük bir meydan okuma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, BM Şartı başta olmak üzere uluslararası hukuk metinlerini dikkate almayan Kremlin'e karşı BM'nin perspektifi 2014-2022 dönemi dikkate alınarak birincil kaynaklar üzerinden incelemeye tabi tutulacaktır. BM, Güvenlik Konseyi aracılığıyla mevcut sorunu çözmeye odaklandığında Rusya veto yetkisini kullanmaktadır. Bir başka ifadeyle, barış ve güvenliği korumakla sorumlu Güvenlik Konseyi üyesi veya üyelerinin uluslararası sistemi/düzeni tehdit ettiklerinde BM'nin etkisiz kaldığı/kalacağı aşikârdır. Genel Kurul üzerinden alınan kararlar ise uluslararası toplumda sadece farkındalık oluşturabilecek bir zemin oluşturabilmektedir. Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul dışındaki BM program ve fonları ise çatışmalar önlenemeyince devreye girerek yaşanan yıkımın etkilerini bir nebze de olsa hafifletmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla BM yapısının yeniden gözden geçirilmesine dair tartışmalarının hem teoride hem de devlet başkanları nezdinde yoğunluk kazanması kuvvetle muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler: BM, Rusya, Ukrayna, Güvenlik Konseyi, Genel Kurul.

Bölgesel ve Küresel Güçlerin Güç Mücadelesinin Kavşak Noktası Afganistan'da Taliban İktidarı Dönemleri (1996-2001 ve 2021 Sonrası) ve Sonuçları

İskender Karakaya, Dr. Öğretim Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi

Afganistan içinde bulunduğu coğrafya ve sahip olduğu stratejik konumu bakımından tarih boyunca küresel güçlerin ve bölgesel aktörlerin politikalarını etkileyen bir ülke olmuştur. Afganistan tarihi

"işgal, iç savaş ve siyasi istikrarsızlıklar"ı içeren bunun yanında çatışma ve kargaşa dönemlerinin sıklıkla görüldüğü süreçleri barındırmaktadır. Sovyetler Birliği'nin (SSCB) Afganistan'ı işgali sonrası başlayan "iç savaş" ve dış faktörlerin de etkisi ile 1994 yılında Taliban örgütü ortaya çıkmış, çok kısa bir sürede neredeyse bütün ülkeye hâkim olmuş ve 2001'de ABD'nin Afganistan'a müdahalesi ile iktidarı kaybetmiştir. Taliban 2001 sonrası Afganistan'daki gücünü yeniden kazanmış ve kısa süreli "geri çekilme dönemi" sonrası ABD ve müttefikleri ile mücadeleye girişmiştir. Taliban örgütü, ABD ve NATO güçleri ile yirmi yıl devam eden mücadeleye girişmiş ve nihayetinde 2021 yılında Afganistan'da tekrar iktidarı ele geçirmiştir. Bu bildiride Taliban örgütünün Afganistan'daki 1996-2001 ile 2021 ve sonrası iktidar dönemleri incelenmektedir. Bu bildirinin amacı Taliban örgütünün dış politikasının temel dinamiklerini anlama ve analiz etmekken, temel iddiası ise "Taliban örgütünün ortaya çıkışı, kısa sürede ülke yönetimini ele geçirmesi ve son yirmi yıldır Afganistan'daki etkinliğini kaybetmemesinin temel nedeninin "dış faktörler olduğu kadar ülke içindeki siyasi istikrarsızlığın, iktidar mücadelesinin yarattığı otorite boşluğunun da olduğu"dur. Bu açıdan bildiride Taliban iktidarının bir önceki döneme göre dış politika yaklaşımının değişip değişmediği incelenecek ve bu bağlamda Taliban örgütünün yeni dönemdeki politikasının nasıl olabileceği tartışılacak ve bu açıdan yerel, bölgesel ve küresel açıdan bu siyaset anlayışı analiz edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Taliban, SSCB, ABD, NATO.

Panel 1D

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türk Dış Politikasında Dışişleri Bakanlarının Rolü; 3 Dönem 3 Bakan

Moderatör: *Muzaffer Şenel, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Medipol Üniversitesi*

İnce Kırmızı Hatta Bir Bakan: Numan Menemencioğlu

Muzaffer Şenel, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Medipol Üniversitesi

Bu çalışma, İkinci Dünya Savaşı sırasında 10 Ağustos 1942'den 15 Haziran 1944 tarihine kadar Dışişleri Bakanı olarak görev yapmış olan Numan Rıfat Menemencioğlu'nun bakanlığı döneminde izlediği dış politikaya odaklanmaktadır. Çalışma panelin ortak soruları ve metodolojisi kapsamında yapılacaktır. Hangi uluslararası ortamda bakanlık yaptılar? Ülke içi durum nasıldı? Liderlik özellikleri neydi? Hangi krizlerle veya olaylara ilgilendiler? Bakanlar kişilik özellikleri ve stilleri bakımından birbirlerinden farklı mı? Dış politika tarzları dış politika seçimlerini nasıl etkiledi, karşılaştıkları çeşitli ulusal ve uluslararası meydan okumalara nasıl tepki verdiler? Dış politika doktrini geliştirdiler mi? Bildiri kapsamında, İstanbul Şehir Üniversitesi kütüphanesinde bulunan Menemencioğlu Arşivi'nin ana kaynak olduğu çalışma dönemin gazete ve dışişleri belgeleri taranarak elde edilen veriler eleştirel metin/söylem analizi yöntemiyle değerlendirilerek Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı sırasındaki dış politikasında Menemencioğlu'nun oynadığı rolün kapsamını tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Numan Menemencioğlu, İkinci Dünya Savaşı, Türkiye, Almanya, İngiltere.

Türk Dış Politikasında Dışişleri Bakanlarının Rolü: Turan Güneş ve Kıbrıs Harekâtı

Radiye Funda Karadeniz, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi

Türk dış politikasında karar alma süreçleri ve bu süreçlerde yer alan aktörlerin dış politika stratejilerini etkileme kapasitesi hakkında çalışmalar son yıllarda giderek artmıştır. 1974 Kıbrıs Krizi de bu bağlamda üzerinde araştırma yapılan vakaların başında gelmektedir. Soğuk Savaş döneminin sınırlayıcı etkileri altında ve koalisyon dönemi esnasında ortaya çıkan bu kriz ile ilgili yapılan çalışmalar liderlerin karar alma süreçlerinde nasıl etkili olduğu konusu etrafında şekillenmiştir. Bu çalışma ise genel olarak 1970'li yıllarda Türkiye'nin izlediği dış politikayı analiz eden çalışmalarda üzerinde görece az durulan bir konu olan Türk dış politika karar alma süreçlerinde Dışişleri Bakanlarının nasıl rol oynadığına odaklanacak, özelde ise, 1974 Kıbrıs Harekâtında Dışişleri Bakanı Turan Güneş'in bu kriz dönemindeki etkisini inceleyecektir. 1974'te Bülent Ecevit başbakanlığında kurulan koalisyon hükümetinde 6 Şubat 1974 ve 18 Eylül 1974 tarihleri arasında Dışişleri Bakanı olarak görev yapan Turan Güneş kısa bakanlığı süresince Türk dış politikasının önemli krizlerinden biri olan Kıbrıs Harekâtının siyasi aktörlerinden biri olmuştur. Çalışma, arşiv araştırmasına dayanarak Bakanlığı boyunca Güneş'in uluslararası kurumlarda,

TBMM'de yaptığı konuşmaları ve basın demeçlerini analiz ederek dış politika uygulayıcısı olarak Güneş'in düşünce sisteminin kodlarını ve bunların karar alma mekanizmasında ne kadar etkili olduğunu inceleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Turan Güneş, Bülent Ecevit, Kıbrıs, Soğuk Savaş, İngiltere.

Soğuk Savaş Sonrası Türk Dış Politikasında Hikmet Çetin Dönemi: Kasım 1991-Temmuz 1994

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Türk dış politikasında lider analizlerine olan ilgi son yıllarda artış göstermiş, bu konuda nitel ve nicel veri analizlerine yer veren çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bununla beraber, üzerinde çalışılan liderlerin daha çok cumhurbaşkanları ya da başbakanlar olduğu; dışişleri bakanlarına yönelik analizlerin daha çok İsmail Cem ve Ahmet Davutoğlu ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu araştırma, Soğuk Savaş sonrası, oldukça kritik bir dönemde görev yapmış olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'e odaklanacak ve nitel veri analizini kullanacaktır. Çetin'in bakanlığına denk gelen 1991-1994 aralığı, SSCB'nin yıkılmasını takiben, Türkiye'yi çevreleyen tüm bölgelerde önemli krizlerin yaşandığı bir dönemdir. Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'da çatışmalarla geçen bu zaman diliminde, Türkiye bir yandan bu krizleri en az zararla atlatma çabası içindeyken, diğer yandan kendisine Soğuk Savaş sonrası yeni bir rol biçmeye çalışmaktadır. Türk dış politikasında iz bırakan Turgut Özal Cumhurbaşkanlığındaki yıllara da tekabül eden bir dönemde, başta dışişleri bakanı olarak Hikmet Çetin'in nasıl bir işlevi olmuştur, Çetin'in aldığı kararlarda hangi davranış kalıpları ve karakter özellikleri açığa çıkmaktadır, bu özellikler ile dışişleri bakanı olarak üstlendiği bürokratik roller arasında uyum mu, yoksa ayrışma mı vardır sorularına yanıt aranmaktadır. Bu amaçla araştırma, başlıca dış politika meseleleri arasında yer alan Kuzey Irak, Bosna Hersek ve Karabağ krizlerinde, Çetin'in 1. ve 2. DYP-SHP koalisyon hükümetlerinde dışişleri bakanı olarak oynadığı rolü incelemekte ve bu rolde hangi kişisel ve bürokratik dinamiklerin öne çıktığını ortaya koymaktadır. Çalışma nitel analiz yöntemi dahilinde, Çetin'in o dönemde bahsi geçen üç krizle ilgili vermiş olduğu demeçler ve kendisi ile yapılmış röportajları baz almakta; bu sayede uygulanan politikalarda oynadığı rolün kapsamını tespit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hikmet Çetin, Balkanlar, Bosna Krizi, Kuzey Irak, Karabağ.

Panel 2A
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-1

Moderatör: *Seçkin Köstem, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi*

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Konulu Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi (2017-2021)

Burcu Ermeydan, Dr. Bağımsız Araştırmacı

Bu çalışma, Türkiye'de son 5 yılda tamamlanan Uluslararası İlişkiler (Uİ) konulu doktora tezlerini bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemeyi hedeflemektedir. Bibliyometrik analiz, bir disiplinde hâkim kurum, konu, araştırmacı profili gibi parametreleri öne çıkararak disiplinin haritalandırılmasına olanak sağlamaktadır. Bilgisayar temelli istatistik programlarının kullanım ve bilgi kaynaklarına açık erişim olanaklarının gelişmesiyle birlikte günümüzde farklı disiplinler içinde tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. Bibliyometrik analiz çeşitli bilim dallarında yapılan araştırmalar üzerinden ilgili disiplinin profilinin çıkarılması amacıyla sıklıkla kullanılan bir yöntem olmakla beraber, Türkiye özelinde Uİ disiplini içinde bu tür çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu sebeple araştırma hem literatürdeki hem de Türkiye'de Uİ disiplini içindeki bu boşluğu hedef alarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede, ilgili tezlerde öne çıkan konuların ne olduğu; üniversiteler, danışmanlar ve anabilim dalları açısından üretkenlik dağılımın nasıl olduğu; yıllar ve üniversiteler temel alındığında çalışılan konular arasında bir değişim olup olmadığı sorularına cevap aramak amacıyla yürütülmüştür. Bu bağlamda, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında 2017-2021 yılları arasında taranan Uİ konulu 725 adet doktora tezi, yayın yılı, danışman, danışman unvanı, üniversite, ana bilim dalı, tezin yazım dili gibi çeşitli bibliyometrik parametreler temel alınarak incelemiştir. Ek olarak, çalışmalara hâkim konuların ve bu konuların kümelendiği üniversite ve anabilim dalı profillerinin çıkarılması amacıyla anahtar kelimeler ve çalışma özetlerini temel alan ek analiz yöntemleri de uygulanmıştır. Çalışma, ilgili bibliyometrik analize dayalı nicel veri setini sunmanın yanında, nicel sonuçlardan yola çıkarak Türkiye'de Uİ eğitiminin lisansüstü eğitim seviyesindeki durumunu göstermek ve disiplininin geleceğini tartışmaya açmayı da hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Lisansüstü Tezler, Veri Görselleştirme.

Türkiye'nin Diplomatik İlişkilerinin Lisansüstü Tezlere Yansıması (2001-2021)

Mehmet Bora Sanyürek, Dr. Öğretim Üyesi, Milli Savunma Üniversitesi

Türkiye, SSCB'nin dağılması sonrasında ilgi alanını genişletmiş ve diplomatik temaslarını farklı bölgelere yoğunlaştırmıştır. Orta Asya ve Orta Doğu ülkelerinin öne çıktığı bu dönemde, karşılıklı üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmiş ve söz konusu ziyaretlerde çok sayıda anlaşma imzalanmıştır. Yürütülen diplomatik faaliyetler birçok alanda ülkemize kazanım sağlarken, bu ilişkiler "Uluslararası İlişkiler" (Uİ) alanında yapılan akademik çalışmalara da konu olmuştur. Çalışmada Türkiye'nin 2001-2021 yılları arasında yürüttüğü diplomatik ilişkilerin, lisansüstü tezlere

yansıması ve bu tezlerin diplomatik bilgi üretebilme etkisi incelenecektir. Çalışma 3 aşamadan oluşmaktadır: Birinci aşamada, Dışişleri Bakanlığı internet sitesinde yer alan "Dış Politika Kronolojisi" çalışma dönemini kapsayacak şekilde ayrıntılı olarak incelenmiş ve karşılıklı ziyaretler düzenlenen bir tabloda özetlenmiştir. İkinci aşamada, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nin internet sitesinde 2001-2021 yılları arasında Uİ alanında yazılan lisansüstü tezler taranarak, tezlerin kısa künyeleri hazırlanan bir tabloda özetlenmiştir. Üçüncü aşamada ise ilk iki aşamada elde edilen verilerden oluşturulan grafikler karşılaştırılarak değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular tartışılarak, çeşitli öneriler sunulmuştur. Yapılan incelemeler sonrasında, genel olarak, a) hazırlanan tezlerin çoğunun, Türkiye'nin dış politika gündeminin gerisinden geldiği, öngörü, yol gösterme ve bilgi üretme özelliğinin zayıf olduğu; b) Avrupa bölgesi ile ilgili tezlerin çoğunluğu dikkat çekerken, Orta Doğu ile ilgili tezlerin sayısında yıldan yıla önemli artışlar olduğu, fakat Uzak Doğu, Güney Amerika ve Arktik bölgeleri ile ilgili yeterli sayıda çalışmanın henüz bulunmadığı; c) Türk Dünyası ile ilgili tezlerin çoğunun bu ülkelerden Türkiye'ye gelen öğrenciler tarafından yazıldığı; d) son yıllarda hazırlanan birçok tezde birbirinin tekrarı konuların yer aldığı, özellikle yeni kurulan ve henüz yeterince kurumsallaşmamış üniversitelerde bu hususun yaygın olarak görüldüğü değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Tez, Diplomatik İlişki, Bölgesel Çalışmalar.

Soğuk Savaş Sonrası Türkiye, Rusya, İran İlişkilerinin Lisansüstü Tezleri Üzerinden İncelenmesi

Doğuş Sönmez, Araştırma Görevlisi, İstanbul Arel Üniversitesi

Türkiye, Rusya ve İran'ın Soğuk Savaş dönemi sonrasındaki ilişkileri iş birliği ve çatışma ikiliği ekseninde inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Konjonktürel olarak seyreden bu ilişkinin kendini tekrar eden ve tutarlı neden-sonuç ilişkilerine dayanan belirli bir düzeni bulunmamaktadır. Bahsedilen düzenin araştırılması amacıyla yola çıkılan bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemiyle Türkiye, Rusya ve İran arasındaki ilişkinin seyrine bakılmıştır. Bibliyometrik analiz, bahsedilen ilişkinin haritalandırılması, aktörlerin profillerinin çıkarılması ve birbirlerine yönelik dış politikalarıyla alakalı literatürün taranması, literatürdeki değişim ve sürekliliğin tespit edilmesi ve ilişkilerin tematik kayması (ekonomik anlamda enerji temelli yazından siyasi anlamda güvenlik temelli bir yazına doğru) amaçları dolayısıyla kullanılmıştır. Yurtiçi ve yurtdışında 1949-2021 tarihleri arasında yayımlanmış, Türkçe ve İngilizce dillerinde Türkiye-Rusya, Türkiye-İran ve Türkiye-Rusya-İran ilişkilerini içeren 188 yüksek lisans ve doktora tezi YÖK Tez Merkezi ve *ProQuest* veri tabanları taranarak ele alınmıştır. Yapılan tarama sonucunda lisansüstü tezleri yayın yılı, çalışmanın yazarı, danışmanı, yayımlandığı üniversite, yayımlandığı anabilim dalı, genellikle anahtar kelimelerini içeren konusu, tezlerin dili, teması, barındırdığı aktörler ve inceledikleri dönem parametreleri üzerinden değerlendirilmiştir. Oluşturulan veri setinin sunulmasını ve Türk dış politikasındaki eksen tartışmalarına da bir katkı sunmayı amaçlayan bu çalışma çerçevesinde ilişkilerin çatışmacı ve iş birlikçi yönlerini ele alan tezler üzerinden de bir kategorileştirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Rusya, İran İlişkileri; Bibliyometrik Analiz, Türk Dış Politikası, Soğuk Savaş Sonrası Dönem.

Panel 2B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Ekonomi-Politik

Moderatör: *İnan Rüma, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi*

Bağımlılığı Yeniden Değerlendirmek: Geçmiş, Günümüz ve Geçerlilikler

Ahmet Çağrı Bartan, Araştırma Görevlisi, Yaşar Üniversitesi

1980'ler itibarıyla hızla küreselleşen dünyada yaygın biçimde uygulanmaya başlanan neoliberal politikalar neticesinde ortaya çıkan siyasi-iktisadi düzen, alan yazınında bağımlılık kuramının geçerliliğinin sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Kalkınmakta olan ülkelerde küresel piyasalara uyum sağlama yönünde adımlar atılması ve yer yer ekonomik büyüme odaklı başarılar elde edilmesiyle birlikte neoliberal görüşün uluslararası siyasetteki "ana akım" pozisyonunu pekiştirmesinin bunda büyük ölçüde etkili olduğu ifade edilebilir. Bu çalışma, Uluslararası Siyasi İktisat ve Uluslararası Kalkınma literatürlerinde tartışma alanı giderek daralan bağımlılık ve uluslararası iş bölümü temelli eleştirel analizlere güncel bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, bağımlılık ve dünya-sistem yaklaşımları popülerlik kazandıkları dönemden bugüne mercek altına alınarak günümüzdeki geçerlilikleri yeniden değerlendirilmektedir. Bağımlılık okulu nasıl ortaya çıkmış ve merkez-çevre ilişkilerini nasıl kavramsallaştırmıştır? Günümüz siyasi-iktisadi meseleleri bağımlılık kuramı ile halen irdelenebilir mi? Eğer öyle ise, özellikle neoliberal küreselleşme döneminde bağımlılık tartışmaları nasıl şekillenmiştir? Bir olgu olarak bağımlılığın, günümüzde hangi alanlarda etkisini sürdürdüğünden söz edilebilir? Özetle çalışmada, bağımlılık tartışmalarının 20. ve 21. yüzyıllardaki gelişimine ilişkin bir literatür taraması yapılarak (neoliberal) küreselleşme döneminde bağımlılık olgusunun teori ve pratikteki yansımalarının günümüzde devam ettiği vurgulanmaktadır. Bu devamlılığın ise süratle küreselleşen siyaset ile birlikte temelde uluslararası üretim ve finans ilişkilerinde vuku bulduğu saptanmıştır. 1980 sonrası dönemde üretimin giderek kalkınmakta olan ülke pazarlarına kayması ve finansallaşmanın daha da hız kazanmasının bu ülkelerin sosyo-ekonomik kalkınma süreçleri üzerindeki sınırlayıcı etkisi bağımlılık yaklaşımı ile analiz edilebilmektedir. Neticede bağımlılık çalışmalarının günümüzde Küresel Güney'deki belli siyasi-iktisadi dinamikleri halen açıklayabilmesi bakımından geçerliliğini koruduğu öne sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık Kuramı, Neoliberal Küreselleşme, Uluslararası Kalkınma, Uluslararası Üretim İlişkileri.

Metropol Kentler Ağı Olarak Küreselleşme

Feride Aslı Ergül Jorgensen, Dr. Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi

Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyler arasındaki geçişkenliğin arttığı ve devlet ötesi aktörlerin daha aktif hareket ettiği bir uluslararası sistemde, Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplini farklı analiz

düzeyleri ve birimler ile değişen dünyayı anlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, ulusal sınırların ötesinde küresel bir sistemden ve çok uluslu şirketlerin artan etkinliğinden yola çıkarak yapılan küreselleşme analizleri, disiplinde yeni ufuklar açmaktadır. Yaygın kanı, bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte mekânsal kısıtların ortadan kalkacağı ve fiziki sınırların görünürlüğünün zayıflayacağı yönündedir. Sınırların ve mekanların önemini yitirdiği bu yeni düzen içerisinde merkezileşmenin yerini yayılma eğiliminin olacağı varsayımı sıklıkla dile getirilmektedir. Bu çalışma, küreselleşme fenomenine farklı bir perspektiften bakmaya çalışarak, uluslararası sistemin alışılagelmiş düzeylerin ve aktörlerin ötesinde, kompleks bir metropol kentler ağı haline dönüştüğünü iddia etmektedir. Finans kapitalin hiper hareketliliğinin Uİ için de belirleyici etkenlerden olduğu bu yeni sistemin, yeni analiz düzeylerine ihtiyacı vardır. Hem merkezileşme hem de yayılma dinamiklerine sahip olan bu küresel ağ, 20. yüzyılın ticaret yollarının kesiştiği noktalarda yükselmiş kozmopolit kentlerin, 21. yüzyılın siber yolları ve dijital platformlarının kümelendiği metropollere dönüşmesi ile ortaya çıkmıştır. Uluslararası şirketlerin operasyon merkezleri, ihtiyaç duydukları sofistike işgücünün bir arada bulunabildiği metropollerde yoğunlaşmaktadır. Farklı ülkelerin ticaret hukukunu bilen ve farklı pazarlardaki tüketici alışkanlıklarına uygun planlama yapabilen uzmanlaşmış iş gücünü kendi bünyesinde tutmaktansa, bu metropollerdeki hizmet sektöründen yararlanmak küresel düzeyde faaliyet gösteren firmalar için önemli stratejik ve mali avantajlar sağlamaktadır. Çalışmada, metropol kentlerin tarihten gelen kozmopolitan yapıları, uluslararası sisteme yön verme kapasiteleri ve küresel bağlamda oluşturdukları ağ, ontolojik ve epistemolojik olarak analiz edilecek; bu etkileşimin kısa ve uzun vadede Uİ üzerinde yaratabileceği etkiler değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Metropol Kentler, Küreselleşme, Uluslararası Sermaye, Dijitalleşme.

"Yeşil Ekonomiye" Geçiş Sürecinde Tarladan Sofraya Adil, Sağlıklı ve Çevre Dostu Gıda Sistemleri ve Kooperatifler

Uygur Dursun Yıldırım, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi; Mehmet Cevat Yıldırım, Dr. Öğretim Üyesi, Gaziantep Üniversitesi

Son yıllarda endüstriyel gıda sisteminin işleyişine bağlı kapsamlı sorunlarla kendisini gösteren gıda krizi, küresel ölçekte etkisini giderek artırmaktadır. Toplumsal risk ve belirsizliklerin, güvencesizliğin yaygınlaştığı bu süreçte üretim, tedarik ve tüketim süreçlerinde kimyasal ve fosil yakıtlara artan bağımlılık, beslenme sorunlarına bağlı olarak artan hastalıklar, doğa ve canlılar üzerinde artan yıkım krizin çeşitli boyutlarını oluşturmaktadır. Bununla birlikte gıda krizi ekolojik, sosyal, ekonomik boyutlarıyla küresel ölçekte çeşitli alternatif arayışları ve sistem içi reform çabalarını gündeme getirmektedir. Bu çabalardan biri de Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakat ve Tarladan Sofraya Stratejisi belgeleri temelinde başlattığı ekolojik yönü ağır basan, sürdürülebilir tarım ilkelerine yaslanan ekonomik, sosyal reform paketidir. Çalışma, söz konusu belgelerin Avrupa'nın gıda tedarik zincirleri ve tarımsal gıda üretiminde yer alan kooperatifler üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Yeşil mutabakat eksenli dönüşüm sürecinin birlik üyesi ülkeler yanında tedarikçi ülkeler üzerindeki en önemli etkisi gıda tedarik zincirlerinde agroekolojik, organik yöntemlerle yapılan üretimin yakın gelecekte zorunlu hale gelmesidir. Ancak geçiş süreci çeşitli tartışmaları ve gerilimleri de beraberinde getiren sonuçlar doğurmuştur. AB'nin önde gelen üretici kooperatifleri yeşil mutabakat temelinde geliştirilen yeni normlara çeşitli itirazlarda

bulunurken yerel gıda zincirleri içinde adil, sağlıklı, doğa dostu üretim ilkeleriyle faaliyet gösteren kooperatifler bu sürece uyum gösterme konusunda daha esnek davranabilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Endüstriyel Gıda Sistemi, AB Yeşil Mutabakat Süreci, Tarladan Sofraya Stratejisi, Gıda Tedarik Zincirleri, Kooperatifler.

Panel 2C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Kıbrıs

Moderatör: *Ersoy Önder, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi*

Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler Akademisyenlerinin "Savaş"a Bakışında Kıbrıs Barış Harekatı'nın Yeri

Serhat Güvenç, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi; Sezin Öner, Dr. Öğretim Üyesi, Kadir Has Üniversitesi

Bu bildiride Aralık 2019'da Türkiye'deki üniversitelerde çalışan Uluslararası İlişkiler akademisyenlerine gönderilen "bellek" anketinden elde edilen bulgular paylaşılacaktır. Anket Kıbrıs Barış Harekatı'nın toplumsal ve kurumsal bellekteki etkisini anlamak amacıyla yürütülen kapsamlı bir araştırmanın parçası olarak uygulanmıştır. Kıbrıs Barış Harekatı'nı anma, anımsama ve anlatısını yayma pratiklerindeki süreklilik ve değişim unsurlarını tespit amaçlanmaktadır. Savaş, Uluslararası İlişkiler disiplinin temel odaklarından biridir. Bu nedenle Uluslararası İlişkiler akademisyenlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin girdiği ilk savaş olan Kıbrıs Barış Harekatı'nı, hangi kaynaklara dayanarak anlamlandırdıklarını ve nihayet benzer örneklere kıyasla devletlerarası savaş bağlamında nereye oturttukları tartışılacaktır. Bu konularda yöntem, kuram tercihleri ve yaşın yanı sıra doktora eğitiminin yurtiçi ya da yurtdışı üniversitede yapılmış olmasından kaynaklanan farklılıklar varsa, ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bellek, Savaş ve Bellek, Kıbrıs Sorunu, Soğuk Savaş.

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kıbrıs Sorununa Dair Literatür

Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler bölümlerinin en önemli ve üzerine en çok çalışma yapılan konularından bir tanesi Kıbrıs sorunudur. Bu konudaki çalışmalar çoğunlukla Türk dış politikası, uluslararası siyaset, siyaset, Avrupa Birliği çalışmaları, uluslararası hukuk, güvenlik, jeopolitik ve barış çalışmaları açısından ele alınmaktadır. Türk dış politikasında da konu esasen Türkiye-Yunanistan ilişkileri ya da Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri altında incelenmektedir. Türkçe literatürde Kıbrıs Sorununa dair yapılan çalışmaların önemli bir kısmı 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecine ve sonrasında EOKA-TMT arasındaki mücadeleye odaklanmaktadır. Fakat hem Türk hem de Yunan/Rum kamuoyunda konuyu milli dava olarak görenlerin çokluğu ve kolaylıkla vatan haini ilan edilebilme riski nedeniyle Kıbrıs sorunu üzerine objektif bir akademik çalışma yapmak zordur. Karşıt argümanların da tarafsız şekilde ele alındığı çalışma sayısı oldukça azdır. Ayrıca Türkçe literatürde 1974 Kıbrıs Barış Harekatı'na dair yaklaşık 200 Türkçe kitap yazılmış olmakla birlikte, bunların çoğu akademik niteliği olmayan, çatışmaya

katılan gazilerinin anılarını yazdığı kitaplardır. Harekata dair akademik çalışma az sayıdadır. Türk ve uluslararası literatür arasındaki en belirgin fark, Türkçe literatürün Ada'da 1963-74 arasında yaşananlara "Rum mezalimi, Türkleri yok etmeye yönelik Rum saldırıları, soykırım, etnik temizlik" vb. şeklinde yaklaşırken, uluslararası literatürün toplumlar arası çatışma kullanımını tercih etmesidir. Bunun yanı sıra Türk kaynakların 'Kıbrıs Barış Harekatı' olarak isimlendirdiği müdahalenin, uluslararası literatürde çoğunlukla 'Türk işgali' olarak geçmesidir. Türkiye'de konuyla ilgili yazılan kitapların özellikle bu konuda uzmanlaşmamış yazarlar tarafından kaleme alınanlarında birbirlerine atıf yapılmasının da etkisiyle bazı ortak hatalara rastlanmaktadır. Bu çalışmada Türkçe literatürde Kıbrıs Sorunu konusunda yapılan çalışmaların dönemsel olarak yoğunlaştığı konuları, ortak hataları, kısıtları, kavramsal çözümlemeleri ve uluslararası literatür ile kıyaslaması yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Sorunu, Kıbrıs Barış Harekatı, Kıbrıs Cumhuriyeti, KKTC.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Bireyler Bağlamında Hukuki Güvenlik Sorunu

Esra Ersoy, Doktora Öğrencisi, Girne Amerikan Üniversitesi

Bu çalışma kapsamında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bireyler bağlamında hukuki güvenlik sorunu irdelenecektir. Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi çalışmalarında *de facto* ülkelerin incelemesi sıklıkla hukuki ve siyasi bakımdan ele alınmaktadır. Oysa bu ülke vatandaşlarının yarınlarını belirleyen dinamikleri ele alınırken tarihsel süreç, yasallık ve siyasi konjonktürün yanında asıl değerlendirilmesi gereken günlük yaşam kalitesi ve güvenlik sorunudur. 21. yüzyılın değişen koşullarında temel insan hakları kısıtlamalarına maruz kalmaktadır. Disiplinler arası çalışmaların zorunlu olduğu bu özel alanlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti özelinde yapılacak bölgesel çalışmalar Kıbrıs Türkü'nün tepkileri ve isimlerine ışık tutabilecektir. 1974 öncesinde yaşanmış güvenlik kaygısı 1974 sonrası süreçte yeni güvenlik tanımıyla farklı biçimlerde kendini göstermektedir. Bildiride hedeflenen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşanmakta olan güncel hukuki sorunların örneklendirilerek paylaşılması ve alan çalışması olarak bu kısıtlamaların *de facto* ülke vatandaşlarının genel tavır ve seçimlerine nasıl yön verdiğinin tartışılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, De Facto, İnsan Hakları, Güvenlik.

Uluslararası İlişkilerde Kimliğin Güvenlikleştirilmesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi *de facto* Devletlerde Kimlik ve Güvenlik İlişkisi

Enver Gülseven, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi

Bu araştırmada Uluslararası İlişkiler disiplininde kimliğin güvenlikleştirilmesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) gibi *de facto* devletlerde kimlik ve güvenlik ilişkisi incelenmektedir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde yükselen kimlik politikaları ve değişen güvenlik algısı sebebiyle devletlerin güvenli bir kimlik oluşturmaları kendi meşruiyetlerini sağlamlaştırmaları açısından önemli bir faktör haline gelmiştir. Uluslararası tanınmışlıkları olmadığı için bu durum *de facto* devletler için daha da zorunlu bir hal almıştır. Bununla beraber söz konusu devletlerde

varoluşsal belirsizlikler bir güvenlik tehdidi olarak algılandığından, kimliksel tartışmalar yoğun bir şekilde görülür. Bu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs'taki sosyolojik, demografik ve kurumsal etkenlerin kimlik ve güvenlik algısını nasıl etkilediğini değerlendirip, etnik ve sivil kimlikler arasındaki tartışmaların KKTC'nin iç ve dış siyasetini nasıl şekillendirdiğini göstermektir. Çalışmanın hedeflerinden biri de güvenlik kavramının çok boyutlu bir şekilde ele alınması gerekliliğinden yola çıkıp, genelde bölge çalışmaları özelde *de facto* devletlerin incelenmesinde iç dinamiklerin ve özellikle de sosyolojik ve kimliksel faktörlerin önemine vurgu yapmaktır. Çalışmada öncelikle tarihsel bağlamda Kıbrıs Türk kimliğinin oluşumu ele alınıp, sonrasında 2000'li yıllardan itibaren Avrupa Birliği ile artan etkileşimin Kuzey Kıbrıs'taki kimlik ve güvenlik olgusunu nasıl etkilediği tartışılacaktır. Bu kapsamda kimliksel tartışmalara yön veren göç, Avrupalılaşma süreci, siyasi, ekonomik ve kültürel izolasyon, Türkiye ile ilişkiler ve statüko algısı gibi önemli olgular incelenecek ve bunların Kıbrıs Türk siyasetine yön veren aktörlerin güvenlik algısını nasıl etkilediği üzerinde durulacaktır. Sonuç olarak Kıbrıs barış görüşmelerindeki durağanlığın ve devam eden siyasi belirsizliğin KKTC'de yeni bir kimliksel dönüşümü tetiklediğini ve dış politikada alternatif tercihleri olan yeni siyasi parti, aktör ve hareketlerin doğuşuna ortam hazırladığını ortaya koyacaktır.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Kimlik, Güvenlik, Güvenlikleştirme.

Panel 2D
Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de Dış Politikanın Değişimi

Moderatör: *Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi*

AKP Döneminde Siyasal İktisadi Gelişmelerin Uluslararası Bağlamı

Alper Yağcı, Dr. Öğretim Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi

Bu bildiri, yirmi birinci yüzyılın ilk iki on yılında Türkiye'nin siyasal iktisadi durumuna dair genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Bu süre zarfında Türkiye kayda değer ölçüde ekonomik büyüme yaşamıştır. Kırdan kente göç, çalışma çağındaki nüfus oranının zirveye çıkışı ve kadınların iş gücüne katılımının yavaş da olsa artışı, büyümenin arka planında yer alan yapısal faktörler olmuştur. Ekonomik büyümeye; finansal akışlarda oynaklık, yüksek dış borç ve ulusal ekonominin prematüre sanayisizleşmesi gibi sorunla eşlik etse de insani kalkınma göstergelerinde de önemli düzeyde iyileşme yaşanmıştır. Bu bağlamda ekonomi, AKP iktidarlarının seçim zaferlerinde muhtemelen önemli pay sahibi olmuştur. Bununla birlikte, mükerrer AKP hükümetlerinin gittikçe daha otoriter bir yönetim sergilemesiyle birlikte ekonomik büyüme son yıllarda hızını kaybetmiş durumdadır. Dönemin geneli itibariyle başlıca üç uluslararası faktör Türkiye'nin ekonomik kalkınma hızını ve biçimini etkilemiştir. Birinci olarak başta ABD olmak üzere merkez ülkelerin makroekonomik politikaları, Türkiye gibi kalkınmakta olan ülkelere gidebilecek fonların akışını şekillendirmiştir. İkinci olarak, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile tam üyelik perspektifiyle başlayıp işlemsel bir işbirliği düzeyine gerileyen ilişkileri hem ekonomi politikalarını yönlendiren siyasi perspektifin şekillenmesi hem de doğrudan ekonomik gelişmeler üzerinde etki sahibi olmuştur. Üçüncü faktör ise Türkiye'nin uluslararası ticaret ve finans bağlantılarının çeşitlenmesiyle birlikte Ortadoğu'nun rolündeki artıştır ki bu durum bölgenin dış politika gündemindeki artan önemiyle koşutluk göstermektedir. Bu gelişmeleri değerlendirmek üzere bildiri 1) ekonomik kalkınmaya yönelik fırsat ve sorunları yaratan ve 2) söz konusu fırsat ve sorunları yönetmeye yönelik siyasal koalisyonların oluşumunu etkileyen iç ve dış dinamiklerin etkileşimine odaklanmaktadır

Anahtar Kelimeler: Siyasal İktisat, Politik Ekonomi, Sanayisizleşme.

Türkiye ve Uluslararası Örgütler: İşbirliğinde Dönüşümün İzleri

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

Türkiye son 20 senedir toplumsal, ekonomik, idari, hukuki, siyasi vb. alanlarda karakterinin bütün düzeylerine yansıyan bir dönüşüm geçirmektedir. Bu değişim ülkede 2001 senesinden beri iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) yönetimi ve önceki iktidarlardan farklılaşan ideolojisi ile doğrudan alakalıdır. Bu araştırmanın temel amacı bahsi geçen değişimin devletin dış politika etkileşimlerine, özellikle de uluslararası örgütlerle olan ilişkilerine yansımasının rolünü ve büyüklüğünü anlayabilmektedir. Türkiye, Birleşmiş Milletlerden İslam

Konferansı'na, NATO'dan Karadeniz Ekonomik Teşkilatı'na uzanan oldukça geniş bir kurumsal ve bölgesel ilişki ağına sahip olduğundan ötürü bu gözlemi yapabilmek yapılandırılmış bir yaklaşımı gerektirmektedir. Çalışmanın ana merkezine en önemli kurumsal bağların yer aldığı BM ve NATO alınacaktır. Bu bağlamda, Türkiye'nin bu iki örgütle olan ilişkileri mercek altına alınırken ana perspektif ilişkilerdeki dönüşümün geçmişten günümüze nasıl şekillendiğini anlamak üzerine kurulacak ve şu temel sorular cevaplanmaya çalışılacaktır: "Son 20 yılda Türkiye özelinde örgütlere yönelik nasıl davranış değişikliklerini gözlemlemek mümkündür?", "Türkiye bu süreçte daha aktif mi daha pasif mi bir ilişki yoğunluğuna sahip olmuştur?", "Türkiye zamanla her iki örgütün prensiplerine ve değerlerine daha çok mu yoksa az mı riayet etmiştir?", "Eğer ilişkilerde bir dönüşüm olduğunu söylemek mümkünse bu tek taraflı mı yoksa karşılıklı motivasyonlar ve yaklaşımlardan mı kaynaklanmaktadır?", "İlişkilerin dönüşmesini gözlemlemekte ve açıklamakta hangi öğeler ön plana çıkmaktadır?" İkinci olarak, araştırmanın amacı sadece değişimleri gözlemlemek değil; bu sapmaların arka planındaki nedenleri açıklayabilmektir. Bu nedenle, Türkiye'nin değişen değerleri ve amaçlarının dış politikada örgütlerle yürütülen ilişkilere nasıl yansıdığını ortaya koyma hedefi bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Uluslararası Örgütler, Birleşmiş Milletler, NATO.

Türkiye-ABD İlişkileri: Model Ülke İmajının Katalizöründen Savunmacı Söylemlerin Referans Noktasına

Hasan Deniz Pekşen, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

Türk-Amerikan ilişkilerinin son yirmi yılı dikkate değer bir dönüşüm hikayesi sergilemektedir. Her iki taraf için de çıkarların örtüştüğü bir dönem olan ilk on yıldaki ilişkiler, yapılacak siyasi açılımlar için bir katalizör olarak değerlendirilmiştir. İkinci on yıl ise tam tersi yönde bir gelişme göstermiştir. ABD'nin 11 Eylül sonrası İslam coğrafyasına açılımları için AKP dönemi Türkiye'si 'model ülke' olarak tanımlandı. Bu rol AKP hükümetine hem dış politika stratejileri için bir alan hem de ülke içinde yapmak istediği dönüşümler için bir fırsat verdi. AKP'nin bu dönüşümleri başlatması ABD tarafından olumlu karşılandı. Böylece ikili ilişkiler dönemsel dalgalanmalar dışında yüksek bir seviyeye ulaşmış ve taraflar birbirlerini 'stratejik ortak' olarak tanımlamışlardır. İkinci on yıl ise ilişkilerin sarmal şeklinde birbirini etkilediği bir dönem olarak olumsuz bir seyir izlemiştir. Söz konusu on yılın hemen başında başlayan 'Arap Baharı' zamanla 'kış'a dönüşmeye başlayınca, Suriye'de çıkarlar çatışmaya ve açmazlar yaratmaya başladı. Ayrıca, iç politika gelişmelerinin de önemli etkileri olmuştur. Türkiye'de bir FETÖ kalkışmasının yaşanması, FETÖ liderinin ABD tarafından Türkiye'ye iade edilmemesi ve ABD'nin Suriye'de PYD'nin hakim olduğu SDG ile işbirliği yapması Türkiye'nin ABD'ye bakışını büyük ölçüde değiştirmiştir. Gezi olayları sonrası artan otoriterlik eğilimi ve ardından FETÖ kalkışması sonrası başkanlık sistemine hızlı geçiş, ABD kamuoyunun büyük bir kısmı tarafından bir 'hükümet darbesi' olarak görülmüş ve ABD'yi Türk hükümetine yaklaşım konusunda etkilemiştir. Son olarak, S-400 krizi birçok karar vericiyi sorunun Erdoğan hükümetiyle ilgili olmadığına, jeopolitik ayrışmanın sonucu olduğuna inandırmıştır. Bu çalışmada, ikili ilişkilerdeki iç politika-dış politika etkileşimine odaklanılacak ve gelişmelerin birbirini nasıl beslediği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk-Amerikan İlişkileri, Model Ülke, Arap Baharı, Suriye İç Savaşı, S-400 Krizi.

Türk Dış Politikasında Değişim ve Dönüşüm Bağlamında Türkiye-Rusya İlişkileri

Habibe Özdal, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

Türk-Rus ilişkilerinin tarihi -çoğu kez savaşlarla anılan- uzun bir geçmişe sahiptir. Soğuk Savaş, iki ülke arasındaki rekabeti daha da arttırmış, Doğu-Batı ayrımını iki ülke özelinde ortaya çıkarmıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ise iki ülke ilişkilerinde kendiliğinden yeni bir sayfa açılmasını beraberinde getirmemiştir. Öyle ki 1990'lar iki ülke diplomatik ilişkileri bakımından kayıp yıllar olarak değerlendirilir. 2000'ler ise hem Türk dış politikası hem Rus dış politikası bakımından farklı nedenlerden ötürü çok yönlü dış politikanın sütunlarından biri olarak Türk-Rus ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. 2000'lerin başında Türkiye'de Başbakan Erdoğan'ın Rusya'da ise Devlet Başkanı Putin'in göreve gelmeleri ile önceki dönemlere göre daha işbirliği odaklı bir yaklaşım benimsenmiştir. Artan ekonomik ilişkiler tarafları diğer alanlarda da yoğun mesai yapmaya itmiş, nihayetinde çok boyutlu bir ortaklık zemini tesis edilmiştir. 2000'lerin ilk 10 yılı boyunca Türk-Rus ilişkileri büyük ivme kazanmış, sorunlara değil ortak çıkarlara odaklanmayı ifade eden kompartmantalizasyon anlayışı ile süreç yönetilmiştir. Ne var ki ilişkilerde bir yandan kurumsallaşma eksikliği öte yandan çatışan çıkarlar zaman zaman işbirliğini gölgelemeye başlamıştır. Öyle ki gelinen noktada Türk-Rus ilişkilerinde bölgesel ve/veya küresel gelişmeler söz konusu olduğunda rekabet ve işbirliği unsurları eş zamanlı olarak görülmektedir. Üstelik, ikili ilişkilerde temel belirleyici unsurlar da değişiklik göstermeye başlamıştır. Türkiye'de iç politikada önemli dönüm noktaları, dış politika alanında da belirleyici olmuş, Türkiye'nin Rusya ile ilişkileri de bu gelişmelerden fazlasıyla etkilenmiştir. Bu sunumda Türkiye'nin iç siyasi gelişmelerinin artan şekilde Rusya ile ilişkilerde belirleyici hale geldiği ve ikili ilişkilerin 2000'lerin başındaki yapısal özelliklerinin bu bakımdan önemli ölçüde farklılaştığı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Rusya-Türkiye İlişkileri, İşbirliği, Çatışma.

Panel 3A
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Dijitalleşme, Siber Alan, Dezenformasyon

Moderatör: *Feride Aslı Ergül Jorgensen, Dr. Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi*

Uluslararası İlişkilerin Dijital Geleceği: Siber-Ulusal İlişkiler

Nil Dikmengil, Araştırma Görevlisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Dijital dönüşüm, biyolojiden sosyolojiye, ekonomiden siyasete hayatımızın her alanında etkisini arttırarak göstermektedir. Bruce Mazlish'in ifadesi ile "araçlar ve makineler değişen insan doğasından ayrılamaz" niteliktedir. Bu nedenle toplum değişime uğramakta, kurumlar da bu değişimden etkilenmektedir. Dijital dönüşümün devlet üzerindeki etkileri, başlıca, e-devlet hizmetleri, dijital diplomasi ve siber-güvenlik başlıkları altında ele alınmaktadır. Ancak araçsal değişimlerin yanında dijital dönüşüm, kurumları ve onları oluşturan unsurları temelden değiştirir niteliktedir. Nitekim, çevrimiçi elçilikler, dijital egemenlik alanları gibi yeni kavramsallaştırmalar ile Weberyan devlet anlayışının temel unsurlarını etkileyen gelişmeler, son yıllarda ön plana çıkmaktadır. Uluslararası İlişkilerin (Uİ) halen temel aktörü olarak kabul edilen devletin yapısında yaşanan bu tür bir dönüşüm, Uİ disiplininde analiz yöntemleri ve seviyelerinde de bir değişime neden olma potansiyeline sahiptir. Bu çalışmanın amacı, dijital dönüşümün Uİ disiplininde siber-uzay bağlamında yaratabileceği değişimleri irdelemektir. Nitekim siber-uzayda yer alan ve disiplin konusu olabilecek etkileşimler tam olarak küresel, bölgesel ya da aktörler arası seviyede olmadığı gibi bu analiz seviyelerine özgü nitelikler de taşımaktadır. Bu teorik tartışmanın somutlaştırılması adına, Barbados'un Metaverse elçiliği vaka analizi yapılacaktır. Bu bağlamda Barbados örneği, fonksiyonel, ilişkisel ve düzlemsel olarak irdelenecektir. İlk olarak bu tür bir elçiliğin sunduğu hizmetlerin klasik elçilik hizmetlerine kıyasla ne tür faydaları ve noksanlıkları olabileceği üzerinde durulacaktır. İkinci olarak, bu tür bir anlaşma 'olağandışı ortaklıklara' örnek olarak, devlet ve şirket kurumları arasındaki yeni bir meşruiyet ilişkisi olarak ele alınacaktır. Son olarak bu projenin başarılı olması durumunda, bu yeni alanın uluslararası sistemde nasıl bir 'seviye' olarak değerlendirilebileceği, yeni normların ve güç ilişkilerinin şekillenebileceği tahayyüllerinde bulunularak, disiplinde keşfedilebilecek yeni alanlara değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Analiz Seviyesi, Siber-Uzay, Metaverse.

Post-Truth Çağda Uluslararası İlişkilerin Yeni Sorunsalı: Dezenformasyon

Muharrem Ekşi, Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi

Bu bildiri, küresel siyasetin 2000'lerde yeni bir sorunsalı haline gelen dezenformasyonu *post-truth* çağın özellikleri olan yalan haber, trol, manipülasyon, propaganda bağlamında tartışmaya açmaktadır. 2016 yılının kelimesi seçilen *post-truth* başlangıçta Amerikan siyasetine ilişkin bir kavram olarak ortaya çıksa da zamanla küresel bir olgu haline gelerek Uluslararası İlişkiler

değerlendirmelerini paralize eden bir sorunsal olduğu ileri sürülmüştür. Soğuk Savaş sonrası küresel siyasetin dinamiklerinin belirsizleşmesinin devam ettiği süreçte buna bir de *post-truth* olgusunun eklenmesi, gerçek ile yalan ve haber ile kanaat arasındaki çizginin muğlaklaşmasına yol açmıştır. Olgu ile kanaatin, yalan ile gerçeğin yan yana sunulduğu *post-truth* çağında hem kamuoylarının hem de Uluslararası İlişkiler akademisyenlerinin düşünce, tutum ve algılarının olumsuz etkilendiği yalan ortamına kapılma sorunsalı söz konusudur. Çünkü *post-truth* çağda dijitalleşme ve sosyal medya olguları, bilginin silahlandırılması ve bilginin silah gibi kullanılmasını kolaylaştırdığı gibi çok daha etkili hale getirmiştir. Bu da 2000'lerde küresel siyaset mücadelesinde bilgi savaşları olgusunu öne çıkarmıştır. Bilgi savaşları, dezenformasyon, uydurma haber, manipülasyon, trol ve propaganda biçiminde gerçekleşirken bu durum küresel siyaseti anlama ve anlamlandırmayı da zorlaştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, Post-Truth, Propaganda, Sosyal Medya, Manipülasyon.

Dijital Kapitalizm ve Gelişmekte Olan Ülkeler: Merkez-Çeper Ülke İlişkilerini Yeniden Düşünmek

Elif Uzgören, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

Son on yılda siyasi ve ekonomik liberalizmin krizinin gelişmekte olan ülkeler açısından ne gibi siyasi ve ekonomik değişimler getirdiği yeni kapitalizm, eş-dost kapitalizmi, otoriter neoliberalizm gibi kavramlar çerçevesinde çokça tartışılmıştır (Akyüz 2012 ve 2013; Bedirhanoğlu 2020; Buğra, 2014; Lapavitsas 2012; Özbudun 2014). Bu siyasi ve ekonomik dönüşümler dijitalleşme ve otomasyon gibi yapısal faktörler göz önünde bulundurularak açıklanabilir. Gelişmekte olan ülkeler için dijital dönüşüm tartışılırken genelde iki eğilimden bahsedilmektedir: refahın yoğunlaşması/sermayenin tekelleşmesi ve gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelişmişlik makasının açılması. Kuşkusuz 2000'lerden beri gelişmekte olan ülkelerdeki sanayisizleşme süreci devlet-toplum ilişkilerini dönüştürmüştür. Gelişmekte olan ülkelerde sanayisizleşme daha geç başlasa da etkisinin üretim yapısındaki emek-yoğun sektörlerin ağırlığından dolayı daha olumsuz olacağı tespit edilmektedir. Otomasyon daha ziyade kalifiye olmayan emeğin yerini aldığı için gelişmekte olan ülkelerin daha olumsuz etkileneceği tartışılmaktadır. Dani Rodrik (2015) gelişmekte olan ülkelerdeki sanayisizleşmeyi 'vakitsiz sanayisizleşme' olarak adlandırır. Bu ülkeler henüz sanayi üretiminde belirli bir refah seviyesine gelemeden sanayisizleşme süreçlerini tecrübe etmeye başlamışlardır ve bunun sosyo-ekonomik ve siyasi sonuçları olacaktır. Bu çalışma dijital kapitalist dönüşüm ile birlikte gelişmekte olan ülkeler için siyasi ekonomik yapının nasıl şekilleneceğini tartışmayı hedeflemektedir. Uluslararası Siyasi Ekonomi yazınında dijital dönüşümün olumlu ve olumsuz etkileri nasıl tartışılmaktadır? Türkiye gibi küreselleşme içinde yükselen pazarlar olarak adlandırılan ülkeler, dijital kapitalist dönüşüm içinde küresel pazarlarda ne gibi bir rol üstleneceklerdir? Dijital kapitalizm içinde merkez ve çeper ülkeler arasındaki bağımlılık ilişkileri yeniden nasıl tanımlanacaktır?

Anahtar Kelimeler: Dijital Kapitalizm, Gelişmekte Olan Ülkeler, Sanayisizleşme, Merkez ve Çeper.

Panel 3B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Diplomasi

Moderatör: *Aslı Ilgıt, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi*

Yeni Diplomasi Türleri ve Ulusal ve Uluslararası Araştırma Projesi İmkanları

Özgün Erler Bayır, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi

Uluslararası siyasetin dinamiklerindeki radikal değişimler çağlar boyunca diplomasinin pratik ve teorik boyutunu şekillendirmiştir. Bu durum, diplomaside neyin 'yeni' neyin 'eski' olduğuna dair birçok çalışmanın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu çalışmalar, diplomatik faaliyetlerin hangi kurumlar ve kişiler tarafından, ne tür mecralarda icra edildiğine; konusuna ve hedef kitlesine odaklanarak söz konusu diplomatik pratiklerin öncekilerden farkını ortaya koymaktadır. Öte yandan, yeni ile eski arasındaki ayrımın belirlenmesinin araştırmacıların hemfikir olduğu alanları şekillendirerek Diplomasi Çalışmaları yazınındaki teorik zemini güçlendireceği de açıktır. Diplomasinin yeni boyutlarına ışık tutulması, 21. yüzyılın kendine özgü sorun ve ihtiyaçlarına yönelik araştırma projelerinin üretilmesine yönelik Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplinince katkı sağlanmasına olanak vermektedir. Bu çalışmanın amacı, diplomatik pratikleri 'yeni' yapan gelişmeleri ve paradigma değişimlerini irdeleyerek yeni diplomasi türlerinin mahiyetini anlamaya dair bir yaklaşım geliştirmek ve buradan hareketle ulusal ve uluslararası araştırma proje imkanlarını değerlendirmektir. Son 20 yılda diplomasi ve diplomatik pratiklere yön veren beş yeni dinamikten bahsetmek mümkündür: i) Dijital teknolojilerin ve uygulamaların diplomasi pratiklerini şekillendirmesi, ii) COVID-19, küresel ısınma, uzayın yeni kullanımları gibi Küre'nin her bir noktasındaki bireyleri etkileyen siyasi konular, iii) Diplomasi pratiğinin toplumsal cinsiyet eleştirisi ve kadın diplomatların sayısındaki artış, iv) Yerel yönetimler ve şehirler gibi devlet-altı siyasi unsurların diplomasi faaliyetlerini güçlendirmesi ve v) uluslararası ekonominin değişen dinamikleridir. Söz konusu diplomasi türleri sırasıyla; dijital diplomasi, bilim diplomasisi, toplumsal cinsiyet ve diplomasi, paradiplomasi (*paradiplomacy*) ve ticari diplomasi başlıkları altında ele alınacaktır. Bu çalışma yeni diplomasi türlerini araştırma projeleri çağrıları çevresinde değerlendirerek, Uİ disiplini temelli araştırma olanaklarını ortaya çıkarmayı ve bu bağlamda alandaki araştırmacıların proje yürütme kapasitelerini güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Diplomasi, Araştırma Projeleri, Dijital Diplomasi, Bilim Diplomasisi, Paradiplomasi.

Diplomatsız Dış Politika: Türk Dışişleri Bakanlığı'nın Dönüşümü ve Kariyer Dışı Büyükelçi Atamaları

Fırat Yaldız, Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi

Türk hariciyesi, Türk dış politikasına damga vuran yetenekli diplomatlarından kurumun resmi yazışma niteliğine varıncaya kadar hem Osmanlı'nın hem de Türkiye'nin yüz akı olmuştur. Genç Cumhuriyetin yapısını bozmadan Osmanlı'dan devraldığı ender kurumlardan biri olan ve Cumhuriyet döneminde de kurumsal gelişimine devam eden Dışişleri Bakanlığı, *clientalist* bir istihdam süreci izlemekle eleştirilmiş, bu da Bakanlığın 'halktan kopuk olduğu' nitelendirilmesine neden olmuştur. 'Monşerlik' ve 'dışa kapalılık', AK Parti iktidarı tarafından önce Bakanlığa içkin değerler kabul edilmiş/ettirilmiş, verili kabul edilen bu değerler ise yıkılması gereken, eski ve kötü tutumlar olarak görülmüş, bakanlık dışından diplomat kökenli ve uzmanlıkları olmayan kişilerin büyükelçi olarak atanmalarına dayanak oluşturmuştur. Bakanlık dışından ve diplomat olmayan büyükelçi atamalarının istisna olmaktan çıkmaya başlaması ile üzerine çeşitli kesimlerden yoğun bir kamuoyu tepkisi ortaya çıkmıştır. Dışişleri Bakanlığı'nın personel açısından dönüşümü, sadece dışarıdan büyükelçi atanması ile sınırlı değildir; Bakanlığın üst düzey yöneticileri de dışarıdan atanmaya başlanmış ve personel rejiminin dönüşümü başka bir boyutta da devam etmiştir. 'Büyükelçi' unvanı dışişleri kökenli olmayan ve bu unvanı aldıktan sonra da Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmayan diğer kamu kurumlarındaki üst düzey yöneticilere verilmeye başlanmıştır. Son olarak diplomatların görev alanlarının daraldığı durumlar belirtilmelidir. Çalışmada diplomasi ve siyaset ilişkisi konusundaki kuramsal tartışmalar, özellikle Weber'in dile getirdiği bürokratik dönüşüm ve bürokrasi siyaset ilişkisi bağlamında tartışılacaktır. Ardından Dışişleri Bakanlıklarının dış politikadaki yeri ve rolü hakkında düzenleyici hükümler içeren uluslararası ve ulusal yasal düzenlemeler incelenecektir. Dışişleri Bakanlığı'nın kurumsal yapılanmasını etkileyen bu gelişmeler, yapılan atamaların niteliği ve atananların mesleki kökenleri doğrultusunda sınıflandırılarak tartışılacak ve son olarak da AKP'nin attığı bu adımların amacı sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Büyükelçi, Kariyer Dışı Büyükelçi, Diplomasi, Diplomat, Diplomasi Hukuku.

Uluslararası İlişkilerde "Hatırlamak": Dış Politika Çalışmalarında Kaynak Olarak Diplomatların Hatıratları

Gökhan Koçer, Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler disiplininde, dış politika alanındaki akademik çalışmalar, büyük oranda birinci derece kaynaklara dayanılarak yapılır. Böyle yapılmış olmaları daha bilimsel ve orijinal olma niteliğini artırırken, daha meşru, güvenilir ve muteber görülmelerini de sağlar. Birincil kaynaklar arasında, arşiv belgeleri ve resmi yayınların yanı sıra, dış politika sürecinde görev yapan diplomatların kaleme aldıkları hatıratlar da yer almaktadır. Akademik çalışmalar, geçmişe yönelik yapılıyorsa tarih boyutu kazanır ki, tarih çalışmaları birinci kaynaklardan gerçekleştirilmedikçe değerli olmaz. Yine bu çalışmalar, güncel duruma ilişkin olsalar da mevcut durumu anlamak, tarihten haberdar olmak ve geçmişi bilen bir perspektifle güncele bakmak bir zorunluluktur.

Özellikle devlet düzeyinde ve gelecek nesilleri de bağlayan politikaların ve tasarrufların uygulandığı konularda çok daha fazla önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, emekli Dışişleri Bakanlığı mensuplarının hatıratları, akademik çalışmalar açısından önemli bir kaynaktır. Bu bildiride, Türkiye'de, geçmişte diplomat olarak görev yapmış kişilerin hatıratların akademik olarak nasıl kullanılabilecekleri sorusu çerçevesinde, bu hatıratların bazılarına hakkındaki görüşler ortaya konulacaktır. Türkiye'de, devlet adamlarının, siyasetçilerin, diplomatların, askerlerin, yüksek bürokratların, yaşadıklarını ve deneyimlerini yazıya dökmek biçiminde bir gelenek çok yerleşmiş değildir. Özellikle, devletin stratejik ve kritik pozisyonlarında görev yapan kişilerin, "sır"/"devlet sırrı" niteliği taşıyan bilgileri haiz olmaları, bu kişilerin anılarını yazmalarında önemli bir engel oluşturmaktadır. Her şeye karşın, özellikle 1980 sonrasında diplomatların hatırat yayınlamalarında bir artış söz konusudur. Sayıları sınırlı olmakla birlikte, yayımlanan hatıratlar, Türk dış politikasına ilişkin çalışmalar yapan akademisyenler için çok değerlidir. Bu kitaplar, istisnalar dışında, daha çok Dışişleri Bakanlığı'nın bakış açısını, genel felsefesini ortaya koyan ve diplomatların günlük rutin mesai akışlarını anlamak açısından yararlıdır ve bu anlamda kullanıldıklarında önemli kaynaklardır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Dışişleri Bakanlığı, Diplomatlar, Hatıratlar.

Türk Dışişlerinde Kariyer Dışı Büyükelçi Atama Geleneği Var (mı?) (1920-2002)

Evren Küçük, Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi

Bu çalışma, Türk dışişleri geleneğinde kariyer dışı büyükelçi atama geleneğinin olup olmadığı sorusunu yanıtlamayı amaçlamaktadır. Türk Dışişleri Bakanlığı'nın kuruluşundan günümüze kadarki süreçte, elçi/büyükelçi atamalarına yönelik kapsamlı bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca Türkiye'de elçi/büyükelçi atamalarına ilişkin, dönemsel karşılaştırmalar yapan ve dünya genelindeki uygulamaları inceleyen akademik çalışmaların eksikliği, bu konunun ele alınmasındaki belirleyici unsurlardan biridir. Konuya ilişkin yazın, çoğunlukla diplomatların biyografik çalışmaları ve anılarına dayanmakta ve bu eserlerde kariyer diplomatlar ile kariyer dışı diplomat ayırımı yapılmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren, yeni bir dışişleri teşkilatı oluşturularak atamalar gerçekleştirilmiştir. Dünya genelinde yaklaşık 40 bağımsız devletin olduğu Mustafa Kemal (Atatürk) döneminde, Türkiye'nin sürekli diplomatik temsilci bulundurduğu merkezlerin sayısı, mümesillikler ve maslahatgüzarlıklar da dâhil 31'dir. 1920-1938 yılları arasında görev yapan elçilerin toplam sayısı ise 38'dir. Bu 38 elçiden 22'si, milletvekilliği yapmış kimselerden oluşmuş ve "mebusluğu uhdesinde kalmak üzere" atanmışlardır. Dolayısıyla, bu dönemde iç politika ve dış politikanın iç içe yürütüldüğü ve diplomasinin bu bağlamda bir ara role sahip olduğu görülmektedir. İlerleyen süreçte, Numan Menemencioğlu'nun öncülüğünde iç örgütlenmesini tamamlayan ve teşkilat yasasına kavuşan Dışişleri Bakanlığı'nda, bu dönemden itibaren Dışişleri meslek memurlarının büyükelçi olmasına yönelik bir süreç yasal ve siyasal olarak başlatılmıştır. Bu çalışmada, kariyer dışı diplomat ayırımı yapılarak, Türk Dışişleri Bakanlığı'nın kuruluşundan 2002 AK Parti iktidarına kadar geçen sürede elçi/büyükelçi atamalarının sayısal ve içerik analizine odaklanılacaktır. Bu bağlamda, Türkiye'nin kuruluşundan itibaren yapılan kariyer dışı atamalarının günümüz AK Parti iktidarına bıraktığı miras doğrultusunda atanan kariyer dışı elçi/büyükelçilerin hangi başkentlere, niçin ve ne zaman

atandıkları gerekçeleriyle (ödül-sürgün-uzaklaştırma ve ihtisas kategorileri çerçevesinde) incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Büyükelçi, Diplomasi, Dışişleri, Gelenek, Kariyer Dışı.

Panel 3C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Orta Doğu

Moderatör: *Karel Valansi, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi*

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da Liderlik: İdeoloji ve Dış Politika

Özgür Özdamar, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi; Sercan Canbolat, Dr., Connecticut University

Bu çalışma, modern Ortadoğu ve Kuzey Afrika liderlerinin stratejik yönelimlerinin politik psikoloji teorileri ile analizini yapmaktadır. Operasyonel kural analizi yaklaşımı kullanılarak bugün modern Ortadoğu'da söz sahibi 3 siyasi ideolojinin (Sünni İslamcılık, Şii İslamcılık, Seküler Milliyetçilik) ve devlet dışı aktörlerin temsilcisi liderler incelenmektedir. Çalışma politik psikoloji literatürü ve siyasa sonuçları bakımından yapılan bir değerlendirilme ile bitmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu ve Kuzey Afrika, Operasyonel Kural Analizi, Politik Psikoloji, İdeoloji, İslamcılık.

İran Dış Politikası Ulusal Rol Kavramı: KOEP

Şeyma Altunkaya, Araştırma Görevlisi, İnönü Üniversitesi

Dış politika analizi için dış politika bağlamını değerlendiren Holsti'nin ulusal rol kavramı, dış politika kararlarının alınmasında hem sistemik unsurları hem de aktörün benliğini oluşturan değer, tutum, kültür ve kimlik gibi unsurları hesaba katan bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu bağlamda 17 farklı devlet rolü tanımlamış olan Holsti, karar yapım sürecinde rol alan aktörlerin her söylemine karşılık bir rol belirlemektedir. Bu çalışmada, Holsti'nin belirlemiş olduğu rol tanımlarının genelde İran İslam Cumhuriyeti dış politikası üzerinden, özelde ise 2015'te imzalanan Kapsamlı Ortak Eylem Planı (KOEP) üzerinden nasıl analiz edilebileceği değerlendirilmektedir. Her ne kadar Holsti'nin çalışmasını yaptığı dönemde (1965-1967) İran dış politikası rol tanımları 'aktif bağımsız', 'bağımsız' ve 'dahili kalkınmacı' olarak belirlenmiş olsa da 1979 İran İslam Devrimi sonrasında yapılan çalışmalarda özellikle 'inanç-savunucusu', ve 'anti-emperyalist aktör'/anti-Batıcı aktör' gibi rol kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. 1979 İslam Devrimi'nden sonra dış politikasını kültürel olarak şekillendiren ve Batı karşıtlığı üzerinden kurgulayan İran'ın P5+1 ülkeleri (Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, İngiltere, Fransa, Çin ve Almanya) ile 2015'te imzaladığı tarihi nükleer antlaşmanın, dış politikadaki rol tanımlarını değiştirip değiştirmediği önem arz etmektedir. Bu bağlamda İran dış politikasında baskın olan rol kavramlarının Temmuz 2015'te KOEP'in imzalanması ile Mayıs 2018'de ABD'nin antlaşmadan çekilme kararı arasındaki süreçte değişip değişmediğinin incelendiği çalışmada, dış politikanın en önemli aktörü olarak dini lider arşiv kayıtları kullanılarak söylem analizi yapılmaktadır. İslam İnkılabı Rehberi Bürosu'ndan alınan Farsça kayıtların incelendiği çalışmada, Batı ile

müzakerelerin her ne kadar ılımlı bir hava yaratsa da İran'ın mevcut rol tanımlarını değiştirmediği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika Analizi, Ulusal Rol Kavramı, İran İslam Cumhuriyeti, Nükleer Antlaşma, KOEP.

Arap Ayaklanmaları Sonrasında AB-Fas İlişkilerinin Dönüşümü ve Akdeniz Güvenliği

Mustafa Yıldız, Araştırma Görevlisi, Kocaeli Üniversitesi

Fas, coğrafi ve jeopolitik konumu itibarıyla Avrupa Birliği'nin kuruluşundan itibaren Birlik için önemli bağlantı noktalarına sahip bir ülke olmuştur. Ancak, Birliğin topluluk bazında ortak politikalar geliştirmesi ancak Soğuk Savaş sonrasında mümkün olabilmiştir. Avrupa Komşuluk Politikası çerçevesinde 1995'te imzalanan serbest ticaret anlaşması ilişkilerin hukuki dayanağını oluşturmuştur. Birliğe üye devletlerin eski sömürge ülkeleriyle olan ilişkileri kolonyal dönemde başlamıştır. Bu yüzden Avrupa Birliği'nin eski sömürge ülkeleriyle olan ilişkilerinin Birlik üyesi devletlerin kolonyal geçmişlerinden ayrı düşünülemeyeceği görülmektedir. Dolayısıyla, Fas gibi Akdeniz güvenliği için önem taşıyan bir ülkeyi kendi pratiklerini uygulayarak kontrol altında tutmak Birlik için önem taşımaktadır. Birlik, diğer Kuzey Afrika ülkelerinde olduğu gibi kendini normatif bir güç olarak üst seviyede konumlandırmakta, Fas ile olan ilişkilerini siyasi koşulluluk ilkesiyle şekillendirmekte ve Fas için demokrasi, insan hakları, iyi yönetişim ve hukukun üstünlüğü konularında kendini örnek göstermektedir. Ancak, normatiflik ve eşit seviyede ortaklık savlarına rağmen Birliğin Fas ile olan ilişkileri asimetrik bir seyir izlemektedir. Birliğin normatiflik iddiasıyla Güney Akdeniz'deki komşularından Fas'a yönelik geliştirdiği politikaların pratikteki yansımasının bu iddiayla örtüşmediği görülmektedir. 2011 yılında başlayan Arap Ayaklanmaları sonrasında Avrupa Birliği ile Fas ilişkilerinin dönüştüğü ve iki tarafın kaygılarının daha fazla ontolojik düzeye evrildiği görülmektedir. Bu çalışmada Arap ayaklanmaları sonrasında taraflar arasındaki asimetrik ilişkinin devam edip etmediği ortaya konmaya çalışılmakta, tarafların farklı güvenlik hassasiyetlerine sahip olmasının Akdeniz güvenliğini nasıl etkilediği tartışılmaktadır. Birliğin ayaklanmalar sonrası geliştirdiği politikaların kolonyal mantığın bir devamı olarak okunabileceği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arap Ayaklanmaları, Akdeniz Güvenliği, Siyasi Koşulluluk, Normatiflik.

Cumhuriyetin Erken Evresine Özgü Bir Sorunsal: 'Türkiye Sırtını Doğuya Döndü' Anlatısı

Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi; Ozan Kuyumcuoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Erken Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin başta Arap Orta Doğusu olmak üzere doğusunda yer alan coğrafyada olup bitenle ilgilenmediği, bu coğrafyada yaşayan Müslüman toplumlarla ilişkilerini kestiğini ileri süren, kısaca "Sırtını Doğuya dönen Türkiye" olarak adlandırılabilecek bir anlatı günümüzde de yaygın kabul görmektedir. Bu anlatı uyarınca kurucu kuşak hilafeti ilga

ederek Osmanlı devleti ile İslam dünyası arasındaki en güçlü bağı kopartmıştır. Bu tutum Türkiye'nin tarihsel ve kültürel olarak güçlü bağlarla bağlı bulunduğu Müslüman halklarla yabancılaşmasına neden olurken, bu iklimlerde "esamisi okunmaz" bir devlet durumuna düşmesine yol açmıştır. Yeni Cumhuriyetin Müslümanların yaşadığı coğrafyalar ile tarihsel bağlarını koparma kararı alıp onlara sırtını döndüğü, bu karar karşısında düş kırıklığına uğrayan Müslümanların da Türkiye'ye karşı yabancılaşıp uzaklaştığı kesin tarihsel olgular gibi sunulmaktadır. Bu çalışma erken cumhuriyet evresinde başta hilafetin ilgası olmak üzere alınan karar ve yapılan uygulamaların Müslüman toplumlar katında söz konusu anlatıda ileri sürülen türden bir etki yaratıp yaratmadığı sorusuna yanıt arayarak bu anlatını anlatının tarihsel gerçekliklerle ne ölçüde uyumlu olduğunu sorgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hilafet, Doğu, Batı, Müslüman Kardeşler, Cumhuriyet.

Panel 3D
Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'de İç Politika-Dış Politika Etkileşimi

Moderatör: *Alper Yağcı, Dr. Öğretim Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi*

2011 Sonrası Süreçte Türkiye'de Göç Yönetiminin Dönüşümü

Deniz Şenol Sert, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi; Uğur Yıldız, Dr. Öğretim Üyesi, Aksaray Üniversitesi

Bu çalışma 2011 sonrası dönemde yaşanan gelişmeler ve ortaya konulan yeni politikalar doğrultusunda Türkiye'nin göç alanındaki dönüşümü incelemeyi hedeflemektedir. Suriye'de 2011 ortasında başlayan ve takip eden süreçte üç milyondan fazla Suriyeli mültecinin Türkiye'ye gelişi, 2000'lerin başında Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde planlanan göç reform paketinin 2011 sonrasında somut hale gelmesiyle kurumsal ve yasal düzenlemelerin uygulanmaya başlaması ve yeni politika tercihleri sonucu yatırım-yoluyla vatandaşlık gibi sermaye yoğun göç kategorilerinin ortaya çıkışı çalışmada temel alınacak ve 2011 sonrası dönemini karakterize eden gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda çalışma, Türkiye göç yönetimindeki kurumsal ve yasal düzenlemelerin göç alanındaki dönüşümleri ve kimi göç kategorilerini nasıl etkilediğini analiz edecektir. Bu bağlamda çalışma, özellikle 1980'lerin başından itibaren komşu ülkelerinden yoğun olarak sığınma temelli göç alan Türkiye'nin, 2011 sonrası süreçte yatırım-yoluyla-vatandaşlık ve uluslararası öğrenci hareketliliği başta olmak sermaye yoğun göç hareketliliklerini politika tercihleriyle teşvik ettiği ve bu politika tercihlerinin Türkiye'de göçün piyasa mantığı doğrultusunda işler hale gelip, vatandaşlık ve eğitim alanlarının bir anlamda piyasalaşmaya başladığını iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Avrupa Birliği, Sermaye Yoğun Göç.

Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Kadın Hareketi

Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi

Bu çalışmada, sivil toplum hareketi olarak önemli başarılar elde etmiş kadın hareketinin son yirmi yılda geçirdiği değişimler, karşılaştıkları zorluklar, yeni mücadele alanları Türkiye'nin uluslararası alanda ve dış politikasında değiştirdiği rotası içinde incelenmiştir. AKP yönetiminin dış politikasının ışığında kadın hareketiyle ilişkisi 2002-2007, 2007-2013 ve 2013- 2020 arasında olmak üzere üç ana dönemde incelenmektedir. Her üç dönemde de iç politika-dış politika etkileşimlerinin kadın hareketine nasıl yansıdığı, kadın hareketinin bu etkileşimde nasıl rol oynadığı, muhalefet hareketlerine nasıl yakınlaşıp uzaklaştığı incelenmektedir. Küresel ve bölgesel değişimlerin, tüm dünyada ortaya çıkan ve ivme kazanan cinsiyet karşıtı hareketin bu ilişkileri nasıl etkilediği de ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Hareketi, Sivil Toplum, Dış Politika.

Türkiye'de Laikliğin Dönüşümü

Umut Azak, Doç. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi

Bu çalışmada, 21. yüzyılda Türkiye'de din-devlet ilişkilerindeki dönüşümünün boyutları, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) dönemindeki din politikalarını inceleyen çalışmaların ışığı altında değerlendirilecek. Bu çalışmaların bir kısmında, "baskıcı" Cumhuriyet laikliğinin aksine AKP döneminde din özgürlüğünü temel alan "pasif" bir laiklik anlayışının egemen olduğu iddia edildi. Başka birçok çalışmada ise, partinin başlangıçta savunduğu çoğulcu laiklik anlayışının yerini, yoğunluğu ileriki yıllarda gitgide artan bir İslamileştirme politikasının aldığı savunuldu. Muhafazakâr milliyetçi ve İslamcı çizgisi ağırlık kazanan AKP kadrolarının, özellikle eğitim ve diyanet alanlarındaki "dindar nesiller yetiştirme" şiarı ile yapılan değişiklikler ile devleti laiklik ilkesinden uzaklaştırdıkları, Sünni Müslüman çoğunluk dışında kalan vatandaşlara karşı ayrımcı ve dışlayıcı yaklaşımları yaygınlaştırdıkları vurgulandı. Bu incelemede, AKP döneminde laiklik konusuna dair bu iki karşıt perspektifin öne sürdüğü olgular, Cumhuriyet tarihinin daha önceki dönemlerindeki uygulamalarla karşılaştırılacaktır. Dinin ayrışmasından ziyade, denetlenmesini önceleyen resmi laiklik ilkesi ve uygulamalarının son yirmi yılda değişikliğe uğrayıp uğramadığı sorusu, iç ve dış politika dengelerindeki etkileşim bağlamında cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Laiklik, Cumhuriyet, Din Politikaları, İslamileştirme.

21. Yüzyılda Türkiye'de Kürt Meselesinin Güvenlikleştirilmesi

Gökçe Balaban, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi

Türkiye'nin Kürt meselesine yaklaşımı uzun yıllar boyunca milli güvenlik söylemi ekseninde belirlenmiş ve bu söylem Türkiye'nin iç ve dış politika pratiklerini şekillendirmiştir. Öte yandan, Türkiye'nin dış politikası da Kürt meselesinde hâkim olan milli güvenlik söylemini etkilemiştir. Bu açıdan, Türkiye'de Kürt meselesinin güvenlikleştirilmesiyle Türkiye dış politikası arasında karşılıklı bir ilişki mevcuttur. Bu bildiri, karşılıklı ilişkiyi tarihsel devamlılıklar ve kırılma noktaları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Mevcut problemleri ve potansiyel dönüşüm noktalarını daha iyi ortaya koyabilmek için bildiri temel olarak 21. yüzyıldaki gelişmelere odaklanacaktır. Güvenlik teriminin siyasi söyleme dâhil olmaya başladığı 1960'lardan 21. yüzyıl başına kadar olan süreçte Türkiye'de Kürt meselesi öncelikli olarak bir milli güvenlik meselesi olarak algılandı ve inşa edildi. Bunun sonucu olarak askeri düşünce yapısına siyasette öncelik verildi. 1999 yılında Türkiye'nin AB'ye aday ülke olarak kabul edilmesi, Türkiye içinde bir reform süreci başlattı. Bu reformların önemli kısmı ordunun siyasetteki rolünü azaltmayı ve sivil toplumu güçlendirmeyi amaçlıyordu. Bu iki önemli değişiklik, 2000'li yılların başında Kürt meselesinin güvenlik gündemi dışında değerlendirilmesini ve güvenlik dışılaştırılmasını mümkün kıldı. Sonraki yıllar iki önemli bölgesel gelişme daha Türkiye'nin Kürt meselesine yaklaşımını etkiledi: ABD'nin Irak'tan askerlerini çekmesi ve Suriye iç savaşı. Bildiri kapsamında 21. yüzyılda meydana gelen bu gelişmeler ışığında yakın ve orta vadede Türkiye dış politikası ile Türkiye'de Kürt meselesinin güvenlikleştirilmesi arasındaki ilişki ne olabilir, milli güvenlik söylemi Kürt meselesinde egemen söylem olmaya devam edebilir mi soruları cevaplanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kürt Meselesi, Güvenlikleştirme, Bölgesel Gelişmeler, Milli Güvenlik.

Panel 4A

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik

Moderatör: *Çağla Lüleci Sula, Dr. Öğretim Üyesi, TED Üniversitesi*

Uluslararası İlişkiler ve Sosyal Politika

Ayşe İdil Aybars, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Türkiye'de sosyal politika çalışmaları pek çok farklı disiplin tarafından ele alınan bir konudur. Sosyal politikanın Uluslararası İlişkiler (Uİ), küreselleşme ve Avrupalılaşma çerçevesinde ele alınması, konunun dünyada da öne çıktığı ve Türkiye'nin AB üyelik sürecinin ivme kazandığı 1990'ların sonu, 2000'lerin başına denk gelmektedir. Bu çalışma, Türkiye'de sosyal politikanın Uİ ile kesiştiği boyutları ele almakta, bu alanın son 30 yılda Türkiye'deki sosyal politika çalışmalarına nasıl yön verdiğine odaklanmaktadır. Türkiye'de sosyal politikanın bir akademik disiplin olarak kurumsallaşma süreci Avrupa Birliği, Uİ, küreselleşme ve karşılaştırmalı çalışmalar bağlamında ele alınmakta, sosyal politikanın uluslararası boyutlarına odaklanan tez çalışmalarını ve eserleri 1990-2009 arası dönem ve 2010 sonrası dönem olmak üzere iki ayrı dönemde incelemektedir. İlk dönemde sosyal politika alanında AB sosyal politikalarına uyum, AB sosyal politikalarının kadınlar, engelliler, göçmenler gibi toplum kesimlerine yönelik etkileri, Türkiye ve AB'nin sosyal politikanın çeşitli sektörleri açısından karşılaştırmaları gibi konular ağırlık kazanmaktadır. AB vurgusu sosyal politika çalışmalarına bu dönemin sonrasında da devam etmekle birlikte, 2010'lardan itibaren ise Türkiye'nin refah rejimi tipolojilerindeki yeri, karşılaştırmalı sosyal politikalar ve küreselleşme gibi konuların öne çıktığı görülebilir. İkinci dönemde sosyal politikanın uluslararası boyutları üzerine yapılan çalışmalar, Avrupa ve gelişmiş ülkelerdeki trendleri takip eden, buna ek olarak Latin Amerika ve İslam coğrafyası gibi modelleri de analize katan çalışmalar olmuş, İngilizce dilinde yapılan yayınlar ise giderek artmaya başlamıştır. Çalışmanın bulguları, Türkiye'de sosyal politikanın uluslararası boyutları üzerine yapılan çalışmaların, daha geniş siyasi ve sosyal bağlamı doğrudan yansıtmakta olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Türkçe ve İngilizce yayınlar arasında önemli farklar olduğunu da ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Politika, Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler, Küresel Sosyal Politika, Avrupa Birliği.

Avrupa'da Turist Karşıtı Hareketler: Uluslararası İlişkiler "Anti-Turizm" Hakkında Ne Söyler?

Samet Zenginoğlu, Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi

Avrupa'da 2017 yılı yazından itibaren İspanya başta olmak üzere, İtalya ve Hırvatistan'da turist/turizm karşıtı hareketlerin yükselişe geçtiği görülmüştür. Özellikle 2016 yılında ilgili ülkelere gerçekleşen büyük orandaki "turist akınları"nın bu gelişmede etkin bir faktör olduğu düşünülmektedir. Ekonomik etkenler dikkate alındığında, turizm olgusunun devletler için talep ve arzu edilen bir husus olduğu bilinmektedir. Zira "bacasız sanayi" söylemi ekseninde turizmin

devletlerin ekonomik göstergelerini olumlu yönde etkileyecek bir süreci nitelediğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla çeşitli teşvikler ve ayrıcalıklı hususlar ekseninde turizm çeşitli başlıklar altında daima devletlerin hassasiyet gözettiği alanlardan birisini temsil etmektedir. Lakin İtalya ve Hırvatistan'ın yanı sıra özellikle İspanya'da görülen "anti-turizm" hareketlerinin bu bağlamın haricinde değerlendirilmesi/analiz edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada, Uluslararası İlişkiler disiplini açısından ortaya çıkan ipuçlarına bakıldığında ise göç-kültür-kimlik tartışmalarına dair kavramların ve söylemlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Öyle ki, Avrupa'da düzensiz göçe karşı geliştirilen "istila" söylemine dair benzerlikler bu süreçte de söz konusu edilmektedir. Dolayısıyla yabancı düşmanlığı zeminine sahip, bu zemini kültürel ve toplumsal argümanlarla inşa eden perspektifler ile karşılaşılmaktadır. Karşıtlığın sağ yönünü ifade eden bu görüşlerin yanı sıra, turizmin kapitalist yönüne eleştiri sunan sol görüşler bu açıdan eklenmelidir. Bu genel çerçeve dahilinde, ilgili ülkelerde işsizlik başlığının yanında en büyük ikinci büyük sorun olarak görülen turizm hususuna dair Uluslararası İlişkilerin ne tür bir yaklaşım sunabileceği, bu yaklaşımın göç çalışmaları ile olan bağlantısı ve disiplinin, turizm alanı ile olan ilişkisi bu çalışmanın temel sorunsalları arasında yer almaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Ekonomi, Turizm, Anti-Turizm, Turist Karşıtlığı.

Müziğin Popülist Partiler Tarafından Araçsallaştırılması: Donald Trump'ın Seçim Mitinglerinde Popüler Şarkıları İzinsiz Kullanması

Emre Metin Bilginer, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi

Müzik, dünyada siyasi mitinglerin on yıllardır en önemli enstrümanlarından biri haline gelmiştir. Özellikle son 50 yıldır siyasi partiler ve liderleri mitinglerinde popüler şarkıları kullanmayı tercih etmektediler. Bununla birlikte siyasi partiler, bu eserleri sahibinden izin almaksızın kullanmaktan geri durmamışlardır. Bu makale, özellikle 2016 ve 2020 yıllarında ABD Başkanlık seçimleri öncesinde Cumhuriyetçi aday Donald Trump'un mitinglerine odaklanarak popüler şarkıların izinsiz kullanımının nedenini anlamayı amaçlamaktadır. Trump mitinglerinde Queen, The Rolling Stones, Tom Petty, Elton John gibi birçok ünlü sanatçı ve müzik grubunun şarkılarını kendilerinin itirazlarına rağmen telif ücretlerini ödemek koşuluyla kullanmıştır. Sanatçıların ardı ardına yaptığı şikayetler eserlerin izinsiz kullanımın meşruiyeti konusunda da tartışma doğurmuştur. Her ne kadar bu sanatçılar defalarca Trump'un dünya görüşüne ve savunduğu değerlere tamamen karşı olduklarını belirtseler de Cumhuriyetçi Parti bu eserleri kullanmaktan vazgeçmediği görülmüştür. Donald Trump, rakibini destekleyen sanatçıların yazdığı şarkıları neden kullanma ihtiyacı duydu? Trump mitinglerindeki şarkı seçimlerinin arkasında herhangi bir siyasi amaç var mıydı? Trump seçim öncesi dönemdeki söylemleri için izinsiz kullandığı popüler şarkıları nasıl araçsallaştırdı? Bu makale, bu soruları yanıtlamak için Trump'un seçim mitinglerinde kullandığı çalma listelerine odaklanacaktır. Ayrıca mitingler için seçilen şarkıların arka planını anlamada sanatçıların tepkileri de önemli rol oynadığı göz önünde bulundurulacaktır. Zira kendisini göçmen ve LGBT karşıtı popülist bir lider olarak tanımlayan Trump, tam da bu gruplara mensup sanatçılar tarafından yazılmış eserleri kullanma konusundaki ısrarı bu makalenin en önemli dayanağıdır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Popülizm, Cumhuriyetçi Parti, Amerika Başkanlık Seçimleri, Seçim Propagandası.

Diplomasinin Mutfağından Mutfak Diplomasisine: Gastrodiplomasi ve Türkiye

Cevdet Yavuz Öztürk, Araştırmacı, Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi

Kamu diplomasisi yatay ve dikey olarak genişleme göstermiştir. Yatay yayılma alanlarından birisi de ülkenin mutfak kültürünü bir dış politika aracı haline getiren gastrodiplomasidir. Ülke mutfağının ve yemeklerinin yapım serüvenleri ve ima etmiş olduğu anlamı diplomatik alanda kullanılması olarak tanımlayabileceğimiz gastrodiplomasinin İlk örneğini 2002'de "Dünya'nın Mutfağı: Tayland" girişimiyle Tayland başlatmıştır. Tayland, Güney Kore, Tayvan, Peru gibi küçük veya orta büyüklükteki ülkeler kendi mutfaklarını tanıtarak hem kültürel işbirliğini artırma yoluyla ülke imajını parlatarak markalaşmasını hedeflemektedirler. Türkiye'de ise gastrodiplomasi sivil girişimciler tarafından başlatılmıştır. 2020'de Ankara, Türk dış politikasının yeni aracı olarak Türkiye Gastrodiplomasi Eylem Planı hazırlamıştır. Bu çalışma bir yandan Türkiye gastrodiplomasi eylem planını ele alırken diğer taraftan sivil girişimler ile devletin gastrodiplomasini anlama biçimlerini kimlik, teknik, strateji, araç ve hedefler üzerinden tartışacaktır. Bu noktada Türk mutfağının sunum, hitap, usul ve düzen gibi etiket kuralları üzerinden tanıtımı yeni bir diplomatik anlayışı beraberinde getirmektedir. Bu çalışma temel olarak Türk Gastrodiplomasinin kimliğinin resminin çizilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmayı iyi kavramak ve örnek teşkil etmesi hedefi ile dünyaca meşhur olan Lübnan mutfağından ilham alarak karşılaştırmalı Türk-Lübnan gastrodiplomasi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Gastrodiplomasi, Türkiye, Mutfak Diplomasisi, Tayland, Lübnan.

Panel 4B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kavramlar, Kuramlar, Vakalarla Barış Araştırmaları ve Türkiye'den Katkılar

Moderatör: *Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi*

Liberal Olmayan Barışın Normatif Yükselişi: Kavramsal Bir Tartışma

Esra Dilek, Dr., Misafir Araştırmacı, Bilkent Üniversitesi

Son yıllarda, dünyada liberal olmayan barış anlayışının yükselişte olduğu gözlemlenmektedir. Liberal olmayan barışın yükselişi, uluslararası liberal normların reddi ve alternatif çatışma yönetimi anlayışının benimsenmesine dayanmaktadır. Bu yükseliş, Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası toplum tarafından desteklenen baskın barış anlayışı olan liberal barış anlayışının başarısızlıklarıyla ilişkilendirilmektedir. Liberal barış süreçlerinin başlıca unsurları müzakere yoluyla çatışma çözümü, demokratikleşme ve seçimler, insan haklarının güçlendirilmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması, liberal ekonomi, silahsızlandırma programları ve bütüncül geçiş dönemi adaleti olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası toplum tarafından yönetilen liberal barış süreçlerinde bu süreçlerin tepeden inmeci olarak uygulanması liberal barış süreçlerinin başarısızlığında temel bir unsur olarak görülmektedir. Liberal olmayan barış ise rejim istikrarını ve hiyerarşik düzeni korumak amacıyla çatışmaların yönetilmesini hedeflemektedir. Anti-demokratik söylem ve pratiğin güçlenmesi, toplumsal ve siyasi düzenin önceliklendirilmesi ve çatışmaların müzakere yoluyla çözülmesinin engellenmesi gibi temellere dayanmaktadır. Liberal olmayan barış, çatışmaların kaynağını oluşturan kök sorunların çözülmesiyle ilgilenmemektedir. Aynı zamanda, bu çatışma yönetimi türü salt şiddete dayanmamaktadır. Liberal olmayan barışın bir türü olarak otoriter çatışma yönetimi söylem kontrolü, teritoryal kontrol, ekonomik ve hukuki kontrol üzerine temellendirilmektedir. Bu çalışma, liberal olmayan barış üzerine gelişmekte olan kavramsal tartışmayı iç ve dış çatışma yönetimi farklılıklarını göz önünde bulundurarak genişletmeyi amaçlamaktadır. Kavramsal tartışmayı genişletmek amacıyla, liberal olmayan barış süreçleri ve sonuçları arasında ayrım yapılacak ve bir tipoloji oluşturulacaktır. Bu kavramsal çalışmanın amacı, dünyadaki çatışma yönetimi ve barış süreçlerinin karşılaştırmalı analizinin desteklenmesidir. Aynı zamanda, Türkiye'den de örneklerden yola çıkılarak, liberal olmayan barışın normatif altyapısı ve yükselişi iç ve dış unsurlar gözetilerek tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Liberal Barış, Liberal Olmayan Barış, Uluslararası Normlar, Çatışma Yönetimi.

Liberal Barıştan Melez Barışa Yaklaşım Dönüşümü: Bir Yazın Değerlendirmesi ve Eleştirisi

Efser Rana Coşkun, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Bu çalışma, barış inşa süreçlerinde yaklaşım dönüşümü çerçevesinde, Türkiye'de Uluslararası İlişkiler çalışmalarında daha önce ele alınmamış olan melez barış (*hybrid peace*) kavramının tanımı, gelişimi ve eleştirileri üzerine oluşturulmuş akademik yazın değerlendirilip detaylı bir şekilde tartışılacaktır. Bu çalışmanın iki temel amacı vardır. Birincisi, liberal barıştan melez barışa dönüşen barış inşasının hangi açılardan liberal barış eleştirisine cevap olacağının yanıtlanması; ikincisi ise melez barış inşasına yönelik eleştirilerin irdelenip değerlendirilmesidir. İlk aşamada, barış inşa süreçlerindeki yaklaşım dönüşümünü açıklamak için, liberal barış kavramı ve eleştirileri ele alınacaktır. İkinci aşamada ise, liberal barış ve melezleşme arasındaki ilişkiler, melezleşme süreçlerinin farklı açılara evrilmesi ile tartışılacaktır. Bu tartışmalar eşliğinde, Türkiye'nin Somali'de barış inşa aktörlüğü örneklendirmesine atıfta bulunulacaktır. Bu tartışmalar eşliğinde ayrıca, melez barış inşası sürecinde aktörler ve melez barış inşa sürecini sahiplenmedeki doğabilecek ikilikleri iki temel eleştiri olarak ortaya koyulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Melez Barış, Liberal Barış, Yerele Dönüş, Melez Barış İnşası, Türk Dış Politikası.

Barış ve Siyaset: Kolombiya-FARC Barış Sürecinde Seçimler

Başar Baysal, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi

Barış süreçleri siyasetten bağımsız süreçler olmaktan ziyade, her zaman farklı siyasi süreçlerin içerisinde cereyan eden ve bu süreçleri de kapsayan bir bağlamda değerlendirilmesi gereken süreçlerdir. Günümüzde siyasi evrilmenin en önemli araçlarından ve göstergelerinden birisi seçimler yoluyla gerçekleşen yönetim değişimleridir. Barış süreçlerinin başlamasında, sona ermesinde ya da duraksamasındaki siyasi nedenler incelenmek istendiğinde seçimler ve bu seçimlerle beraber gerçekleşen yönetim değişimlerinin incelenmesinin gerekliliği de öne çıkmaktadır. Kolombiya-FARC arasındaki çatışma ve barış süreçlerindeki döngüler incelendiğinde de seçimler ve seçimlerle gerçekleşen hükümet değişimlerinin bu döngülerde önemli kırılma noktalarına işaret ettiği görülmektedir. Bu trend 1980'li yıllarda başlayan barış girişimlerine kadar götürülebilir; ancak bu çalışma daha derinlemesine bir analiz yapılabilmesi için özellikle 2010 ve 2018 seçimlerine odaklanmakta, bu sürecin bağlamının anlaşılabilmesi için de 1998 ve 2002 seçimlerini de araştırma kapsamının içerisine almaktadır. Yarım asırdan fazla süren çatışmalar sonrasında Kolombiya hükümeti ve FARC 2012 yılında barış müzakerelerine başlayarak, 2016 yılında barış anlaşması imzalamıştır. Anlaşma sonrasında 13000'den fazla FARC üyesi silah bırakmış ve yeniden entegrasyon sürecine başlamıştır. Ancak 2018 yılında yapılan seçimlerde Uribe'nin partisinden Ivan Duque başkan olarak seçilmiş bu da barış sürecinin uygulanmasında önemli sorunların ortaya çıkmasında en kritik rolü oynamıştır. Özellikle sürecin finansmanı ve eski FARC üyelerinin güvenliği gibi konularda yaşanan sorunlar bir kısım eski FARC üyesinin yeniden silahlanmasına varacak sonuçlar doğurmuştur. Süreç halihazırda uygulamadaki birçok aksaklığa rağmen devam etmektedir. Geçmiş tecrübeler bizlere 2022 yılında

yapılacak olan seçimlerin barış sürecinin kaderi konusunda önemli sonuçlar doğuracağını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Barış Çalışmaları, Kolombiya, FARC, Seçimler.

Toplumlararası Diyalog Yoluyla Gündelik Barışın İnşası: Kıbrıs'ta Gençlerin Etkileşimi

Cihan Dizdaroğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi

Kıbrıslı Türkler ve Rumlar arasında yıllardır devam eden ayrılık hali, Kıbrıs sorununun Doğu Akdeniz'deki önemli sorun alanlarından biri olarak varlığını sürdürmesine neden olmaktadır. Taraflar arasında halihazırda devam eden bir müzakere süreci olmasa da daha önceki süreçler incelendiğinde, tamamının liderler düzeyinde, toplumların gündelik ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak ve "her konuda anlaşılana kadar hiçbir konuda anlaşılmış sayılmaz" yaklaşımı çerçevesinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu özellikleri dolayısıyla taraflar arasındaki ayrılığın giderilmesine yönelik beklentiler de düşük seviyededir. Fakat Kıbrıs adasında yaşanan bu ayrılık, her iki kesimde yaşayan toplumların gündelik yaşamını kaçınılmaz olarak etkilemeye devam etmektedir. Etkilenen kesimlerin başında ise gündelik yaşama daha aktif katılım sağlayan Kıbrıslı Türk ve Rum gençler gelmektedir. Özellikle, her iki kesimin de başkenti konumundaki Lefkoşa gibi bölgelerde yaşamlarını sürdüren kişiler için gerek iki toplum arasında ve/veya içinde gündelik barışa yönelik tutumların incelenmesi önem arz etmektedir. Bu aynı zamanda liberal barış anlayışına yönelik eleştirel bir bakış açısını ve sürece dahil olan farklı aktörler ile gündelik barışa odaklanan bir anlayışa da işaret etmektedir. Gündelik barış, özellikle ayrışmış toplumlarda bireyler ve gruplar tarafından çatışmadan kaçınılması veya azaltılması amacıyla yürütülen rutinleşmiş davranışlara işaret etmektedir (Mac Ginty, 2014). Bu çalışma, her iki kesimdeki Kıbrıslı gençlerin gündelik barışa katkılarını anlayabilmek amacıyla gençlerin toplumlararası diyaloga yönelik algılarına ve tutumlarına odaklanmaktadır. Kıbrıs'ın her iki kesiminde yürütülen saha çalışmaları sırasında Kıbrıslı gençlerle yürütülen mülakat ve anket çalışmalarından yola çıkarak, bu çalışma Kıbrıs gibi ayrışmış toplumlarda toplumlararası diyalog ve etkileşimin önemini gençler örneğinden ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gündelik Barış, Gençlik, Toplumlararası Diyalog, Eleştirel Barış Çalışmaları.

Panel 4C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Güney Kafkasya'da Barış ve İşbirliği; Fırsatlar ve Riskler

Moderatör: *Habibe Özdal, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi*

Güney Kafkasya'nın Geleceğine Bölge Dışından Bakış: ABD, AB ve Çin

Araz Aslanlı, Öğretim Üyesi, Azerbaycan Devlet Gümrük Akademisi

Bakü, Erivan ve Tiflis merkezli devletler tarihin hiçbir aşamasında küresel mücadelenin önemli oyuncuları olamamıştır. Çağdaş Uluslararası İlişkiler sisteminin şekillendiği süreçlerde ise bir yandan Rusya'nın "aşırı emperyal arzuları", diğer yandan da bölgesel ve küresel ortamın bu "arzuları" önleyecek güçte olmaması Güney Kafkasya cumhuriyetlerinin bağımsız devlet olarak varlıklarını sürdürmelerine bile izin vermemiştir. Böylece Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan modern uluslararası ilişkiler sisteminde sadece SSCB'nin dağılması ile kendi yerlerini alabilmiştir. Diğer yandan Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile Güney Kafkasya bir anda bölgesel ve küresel mücadelenin temel sahalarından birisi haline gelmiştir. Bu aşamada bağımsızlığın aslında ne olduğunu tam olarak anlamaya olanak bulamadan onu korumaya da çalışan genç devletler, aynı zamanda iç siyasi ve askeri süreçlerle ve ondan da önemlisi (Azerbaycan ve Gürcistan örneğinde) toprak bütünlüğü sorunu ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu çalışmada önemli güçlerden ABD, Avrupa Birliği (AB) ve Çin açısından Soğuk Savaş'ın hemen sonrasında ve günümüzde bölgenin taşıdığı önem değerlendirilmeye çalışılacaktır. Özellikle ABD ve Çin'in daha etkin oyuncular olarak bölge üzerindeki politikaları ve bölgenin geleceğine yönelik yaklaşımları ele alınacak, bunun yanı sıra zaman zaman ABD ile aynı çatı altında (Batı bloğunda) hareket eden, zaman zaman ise ABD'den farklı politikalar geliştirmeye çalışan Avrupa'nın güçlü devletlerinin (aynı zamanda AB'nin) bölgeye yönelik yaklaşımları da ele alınacaktır. Avrupa devletleri içerisinde İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya güvenlik, enerji, etnik sorunlar, genel olarak siyasal ve ekonomik konularda daha aktif davranmış, bu devletler ve AB çoğu zaman ABD ile birlikte -bazı konularda ise ABD'den farklı- politikalarla bölgede etkili olmaya çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güney Kafkasya, Çin, ABD, Avrupa.

Güney Kafkasya'da Barış ve İşbirliği: Olanak ve Riskler

Ayça Ergun, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

II. Karabağ Savaşını takip eden dönemde Güney Kafkasya'da barış ve istikrar ortamının yeniden sağlanması ve sürdürülebilir kılınması bölgesel işbirliği olanakları açısından önem taşımaktadır. Bu bildiride Güney Kafkasya'nın güvenliğinin sağlanması için gerekli önkoşullar bölge içi ve dışı aktörlerin oynayabilecekleri potansiyel roller ve bu süreci belirleyebilecek unsurlar açısından değerlendirilecektir. Bu kapsamda öncelikle Türkiye, Rusya, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politika önceliklerine atıfla siyasa ve etkinlikleri incelenecektir. Daha sonra söz

konusu ülkelerin bölge ülkeleri ile ikili ilişkilerinin içerik ve niteliğinin değerlendirilmesi yapılarak özellikle tarihsel arka plan, tarihi hafıza, siyasal seçkinlerin tercihleri, çatışma geçmişleri ve işbirliği örüntülerine odaklanılacaktır. Bu çerçevede de Güney Kafkasya'da barış ve işbirliğinin sağlanması için olanaklar ve riskler değerlendirilecektir. Bu bildirinin temel savı bölgeselleşen çatışmaların bütüncül bir yaklaşımla çok taraflı ve çoklu düzeyde uluslararasılaşmasının barış ve istikrarın sağlanmasına ve kalıcı olmasına katkıda bulunmasının daha etkin olabileceği; sürdürülebilirliğinin sağlanması için ise bölge ülkelerinin öncelik ve tercihlerinin daha önceki deneyimlerden sürece daha etkin bir şekilde eklemlenmesi gerektiğidir.

Anahtar Kelimeler: Karabağ Savaşı, Güney Kafkasya, ABD, AB, Rusya, Türkiye.

Güney Kafkasya'nın Geleceğine Bölgeden Bakış

Nazim Caferov, Doç. Dr., Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Güney Kafkasya'da bölge içi yerel dengelerin devlet bazında üç aktörü var: Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan. Soğuk Savaş sonrasında Güney Kafkasya Ermenistan'ın yayılmacı yaklaşımı ve işgal politikası nedeniyle tam anlamlıyla bölgesel işbirliğinin yapılamadığı, sert gerginlik üreten, militarize olan ve kaynakların bölgenin refahına harcanamadığı coğrafyaya dönüşmüştü. Son 30 yılda Azerbaycan ile Gürcistan arasında işbirliği, güvenlik ve refah üreten, bu bağlamda da sinerji yaratan çok boyutlu ilişkiler geliştirilmiştir. Fakat Ermenistan'ın saldırgan tutumu ve Gürcistan'ın karşılaştığı ayrılıkçılık meselesi bölgesel güvenlik, barış ve refah bakımından durumu kırılgan hale getirmiş ve Kafkasya'da ciddi sorunları tetiklemiştir. Hiç kuşkusuz, Karabağ savaşı sonrası Azerbaycan-Ermenistan ilişkileri yeni bir döneme girmiştir. Karabağ savaşı Ermenistan'ın işgal politikasına son verirken, sonrasında Azerbaycan`ın kalkınma ve refah için bölge içi işbirliği mesaj ve önerileri Güney Kafkasya için yeni ve olumlu bir sayfa açma fırsatı yaratmıştır. Ermenistan yönetiminden de giderek güçlenen oranda barış ve işbirliğini önceleyen olumlu mesajlar gelmesi bu fırsatın gerçekleşmesi adına önemli bir fırsatı temsil etmektedir. Esasında Güney Kafkasya'nın, hatta bütün Kafkasya'nın bir bütün halinde hareket etme denemeleri yeni değildir. Özellikle 20. yüzyıl boyunca literatürde "Kafkas Konfederasyonu" (1918-20), "Kafkasya Federasyonu" ve "Kafkas Birliği", "Kafkas Evi", Bölgesel Güvenlik ve İşbirliği Paktı" ve "Güney Kafkasya Güvenlik Paktı" (1999) benzeri öneriler sık-sık bölge elitlerinin ve siyasetinin gündemine gelmiş, fakat uygulamaya geçememiştir. Bu bildiride Güney Kafkasya'nın geleceğine ilişkin Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'ın yaklaşımları ikili ilişkilere ve bölgesel boyutta değerlendirilecek, fırsatlar ve riskler analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Karabağ Savaşı, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, İşbirliği Potansiyeli.

Güney Kafkasya'nın Geleceğine 3 Komşu Ülkenin (Türkiye, Rusya, İran) Bakışı

Toğrul İsmayıl, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

Güney Kafkasya, sahip olduğu önemden dolayı daima güç mücadelelerinin yaşandığı bir çatışma alanı olmuş, bu sebeple de bölgede devamlı olarak kaotik bir ortam hüküm sürmüştür.

Sovyetlerden kalan sınır ve miras sorunu, yeni kurulan devletlerin devlet yönetme tecrübelerinin ve ulus bilincinin bulunmaması gibi durumlar bölgede tekrardan içinden çıkılmaz sorunların doğmasına sebep olmuştur. Güney Kafkasya bölgesi devamlı gerginliklerin ön planda olduğu bir bölge olmuş olsa da sürekli bir savaş hali mevcut değildir. Ancak hem bölge genelinde hem de bölge ülkeleri arasında dondurulmuş çatışma alanları mevcuttur. Güney Kafkasya bölgesi üzerinde çıkar alanları bulunan komşu devletler olan İran, Rusya ve Türkiye bölgedeki sorunlara tepkisiz kalamamış ve kendi dış politika tercihleri doğrultusunda cephelerini almışlardır. Türkiye, SSCB'nin dağıldığı ilk günden bu yana Güney Kafkasya ülkeleri ile sorunsuz bir dış politika ilişkisi kurmaya çalışmış olsa da gerek bölgesel güç konumunda yer alması gerekse Azerbaycan ile var olan tarihsel, kültürel bağları sebebiyle zaman zaman bölgeye otoritesini koyarak tarafını net bir şekilde belli etmiştir. Yine de bölgede daimi ve barışçıl bir ortamın kurulmasını istediğini her fırsatta ifade etmiştir. Rusya ise SSCB'nin dağılmasıyla birlikte bölgede azalan otoritesini tekrardan tesis etmeye çalışmakta ve bölgede yaşanan küçük büyük her türlü gelişmede aktif bir şekilde rol oynamaktadır. İran ise Azerbaycan ile yaşadığı Güney Azerbaycan sorunundan dolayı Ermenistan ile yakınlık ilişkileri geliştirmiş, Rusya'ya bağımlılıktan kurtulmaya çalışan Gürcistan ile Avrupa'ya açılmak amacıyla yakın ilişkiler geliştirmiştir. Bu sunumda bölgesel güç potansiyeli bulunan Türkiye, Rusya ve İran'ın, geçmiş dönemlerde bölgede ortaya koymuş olduğu politikaları ışığında bölgenin geleceğini nasıl kurguladıkları ve kendilerini bölgede nasıl konumlandırdıkları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Kafkasya, İran, Türkiye, Rusya.

Panel 4D
Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Türkiye'nin Değişen Transatlantik İlişkileri

Moderatör: *Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi*

Türkiye'nin Transatlantik İlişkileri: Yeniden Dengeleme Mümkün mü?

Ahmet Kasım Han, Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi; Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi

Türkiye üzerine çalışan Uluslararası İlişkiler uzmanlarına Türk dış politikasının ana parametresi sorulsa, Batı müttefiki olmak en popüler cevaplardan biri olurdu. NATO üyeliği, Avrupa topluluğunun bir parçası olma isteği ve ABD'nin stratejik ortağı olmak Türkiye'nin Batı ittifakı içindeki ilişkilerini şekillendirmiştir. Güvenlik önceliklerindeki değişiklikler 1990'larda Türkiye'yi zor durumda bıraksa da Türkiye'nin dış ve güvenlik işbirliği mekanizması kapsamında AB için bir güvenlik sağlayıcı olarak hareket etmeye devam etme potansiyeli, Türkiye'nin Batı ittifakındaki rolünü yeniden vurgulamıştır. ABD'nin Türkiye'nin AB üyeliğine verdiği destek, Avrupa ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmada transatlantik ilişkilerin önemini ortaya koymuştur. Bu nedenle, 1990larda iyi transatlantik bağlarının Türkiye-AB ilişkilerini olumlu etkilediği tartışılmıştır. Ancak, Türkiye'nin adaylık statüsüne yükseltilmesinden sonra, Batılı müttefikler arasında dengelemenin dış politika yapımında kullanılan yöntemlerden biri haline geldiği ve transatlantik cephedeki aksiliklerin Birlik ile diyaloğu teşvik ettiği ve/veya tersi olduğu gözlemlenmiştir. Son yirmi yılda, Türkiye'nin dengeleme çabalarının sadece batılı müttefikleri arasında değil, aynı zamanda batılı olmayan potansiyel "müttefikler" arasında da değişiklik gösterdiği unutulmamalıdır. Bu çabaları anlamak ve kategorize etmek amacıyla bu çalışmada, Türkiye'nin son yirmi yılda ABD ve AB ile ilişkileri 2001-2011, 2011-2016 ve 2016 sonrası olmak üzere üç dönem halinde incelenmektedir. Değişen bölgesel dinamikler nedeniyle iki güç arasındaki konumun yanı sıra diğer aktörlerin bu dengeye müdahalesinin etkisi, tüm aktörlerin güvenlik kaygılarının birbirleriyle ilişkiler üzerindeki etkisi ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Neoklasik Realizm, Denge, NATO, AB.

Türkiye'nin Suriye Politikalarına Neoklasik Realist Bir Bakış

Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., TED Üniversitesi

Suriye'deki çatışmalar 2011'de başlayarak çok kısa sürede iç savaş, birçok uluslararası aktörün katılımıyla uluslararasılaştı. Başından beri, Suriye'nin yakın komşusu olan Türkiye, Suriye savaşının karmaşık ağında bir merkez üssü haline geldi. Suriye krizinin karmaşıklığı nedeniyle, Türkiye'nin Suriye politikası reaktif bir politika haline gelerek çoğu zaman tutarsız olmakla eleştirilmiştir. Yerel ve bölgesel karmaşıklıkların yanı sıra, transatlantik bağlantı Türkiye'nin Suriye politikasını daha da karmaşık hale getirmiştir. Bu çalışmada, bu politika NATO içindeki

önemli Transatlantik ortaklara verilen tepkiler açısından analiz edilmektedir. Analiz için iki ana politika teması seçilmiştir: Suriye'deki Kürt gruplarla mücadele ve Astana Süreci. Transatlantik liderlerin söylem ve politikaları ile Türk karar vericilerin söylem ve politikaları, Türkiye-Transatlantik ilişkilerini Suriye üzerinden açıklamak için neoklasik realist bir bakış açısıyla analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Suriye, Astana Süreci, NATO, Türkiye-Transatlantik İlişkileri, Neoklasik Realizm.

Türk Kamuoyu ve Transatlantik İlişkiler

Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi

Türk kamuoyu, Transatlantik ilişkilerini çerçevelerken ağırlıklı olarak ABD'ye odaklanırken, özellikle Türkiye'nin komşuluk ve Türkiye-ABD ilişkilerinde ABD politikalarını, genel olarak Transatlantik ilişkilere ve özel olarak NATO'ya ilişkin algıların oluşturulması ve revize edilmesinde ana çerçeve olarak kullanma eğilimindedir. Türk kamuoyu ABD'ye karşı oldukça olumsuz bir tutum sergilemektedir. Bu tutumlar, 1960'larda askeri ve siyasi işbirliğinin başlamasıyla daha eski dönemlere dayanmaktadır. Türkiye ve ABD on yıllardır derin ve kapsamlı bir askeri ve siyasi işbirliğine sahip olsa da Türk halkı arasındaki olumsuz tutumlar istikrarlı ve tutarlı olmaya devam etmekte ve bu da Türkiye'yi diğer Avrupa ve NATO ülkeleri arasında aykırı bir değer yapmaktadır. 2000'li yıllara ait anket verilerinin analizi, Türk kamuoyunun ABD'yi Türkiye için potansiyel bir tehdit olarak görme eğiliminde olduğunu ve ABD'nin esas olarak güvenilmez bir ülke olarak görüldüğünü göstermektedir. Ancak 2020 verileri, Türk kamuoyunun ABD'ye yönelik potansiyel yumuşamasının zayıf da olsa ilk sinyallerini göstermekte ve bu fikir değişikliği toplum genelinde paylaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamuoyu, Türkiye-ABD İlişkileri, NATO, Tehdit Algısı.

Panel 5A
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitimi-2

Moderatör: *Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., TED Üniversitesi*

Yeni ve Yıkıcı Teknolojilerin Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Güvenlik Çalışmaları ile Eğitimi Üzerindeki Etkileri

Sıtkı Egeli, Doç. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi

Soğuk Savaşı takip eden yıllarda uluslararası güvenliğin ilgi alanına giren konuların teknik ve teknolojik boyutlarının irdelenmesi ve yorumlanmasına ağırlık veren bu eğilim gücünü bir miktar kaybetmiş olsa da kitle imha silahlarının yaygınlaşmasının önlenmesi, ihracat ve teknoloji kontrolleri, füze savunması, askeri alanda devrim (RMA) gibi konulara yönelik akademik çalışmalar bağlamında teknik ve teknolojik odaklı analiz ve değerlendirmeler günümüze dek ağırlığını korumaya devam etmiştir. Son on yıl zarfında giderek artan sıklık ve devinimle ortaya çıkan ve mevcut uluslararası düzen ile istikrarı olumsuz yönde etkileme potansiyelini haiz olduğu savlanan yeni teknolojilerin, Uluslararası İlişkiler (Uİ) ve güvenlik çalışmalarında teknoloji odaklı araştırma, perspektif, analiz ve eğitimlerin önemini artırmakta olduğu söylenebilir. Terimin tanımı ve kapsamı üzerinde bugüne kadar fikir birliği oluşmamakla birlikte, yukarıda değinilen nitelikleri haiz olduğu değerlendirilen teknolojiler genelde "yeni ve yıkıcı teknolojiler – YYT" (*Emerging and Disruptive Technologies* - EDT) adıyla kategorize edilmekte ve muamele görmektedir. Uluslararası İlişkilerin Bilim ve Teknoloji Çalışmaları (*Science and Technology Studies* – STS) alt kırılımı altında tahayyül edilebilecek YYT'lere yönelik artan ilgi, bir taraftan Uİ alanına ilave hareket ve dinamizm getirirken, diğer taraftan da normalde beşeri bilimler eğitimi, nosyonları ve bakış açılarına sahip Uİ ve uluslararası güvenlik araştırmacılarının muhtelif teknik ve teknolojik veçheler üzerinde asgari bilgi edinme ve hakimiyet kurmalarının zorluklarını beraberinde getirmektedir. Başka bir ifadeyle, giderek artan çeşitlilik ve karmaşıklıktaki teknolojik temalarla ilgili çalışmalar yapılması ve bunların üzerinde kavramsal düzeyde de olsa belli bir hâkimiyet kurulması ihtiyacı, çoğunlukla sosyal bilimler eğitimi ve formasyonuna sahip uluslararası güvenlik ve Uİ araştırmacılarının karşısına önemli bir engel olarak çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni ve Yıkıcı Teknolojiler, Bilim ve Teknoloji Çalışmaları, Uluslararası Güvenlik.

Türkiye Askeri Yüksek Öğretimine Strateji ve Güvenlik Çalışmalarındaki Değişimin Yansımaları: Kara Harp Okulu Örneği

Haluk Karadağ, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Haldun Yalçınkaya, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Soğuk Savaş'ın ikinci yarısından sonra Uluslararası İlişkilerin önemli alanlarından biri olan Uluslararası Güvenlik çalışmalarının temeli geleneksel anlamda askerlerin çalışma alanında

olduğu kabul edilen strateji ve güvenlik çalışmalarına dayanmaktadır. Şüphesiz asker olmayanların yirminci yüzyılda bu alandaki akademik çalışmaları ve eğitimi dereceli olarak üstlendiğini görmekteyiz. Bu durum Türkiye'de de benzer bir şekilde seyretmiştir. 1834 yılında kurulan "Mekteb-i Harbiye" başta olmak üzere diğer askeri okullarla birlikte başlayan Batılı anlamdaki kurumsal dönüşüm süreci günümüzde çağdaş bir görünüme kavuşmuştur. Bu çalışmada güvenlik çalışmalarının temelini oluşturan askeri yükseköğretim kurumlarında yaşanan değişimin Türkiye'ye yansımaları dört farklı tarihsel süreç içerisinde ele alınmıştır. Başlangıç dönemi olarak değerlendirdiğimiz dönemin ardından Türkiye'nin NATO'ya girişi, askeri yükseköğretim kurumlarının dört yıllık eğitime geçişi ve ardından Harp Okulları Kanunu'nun kabul edilmesinden sonra yaşanan süreçler dikkate alınmıştır. Müteakiben çalışmanın ana konusunu oluşturan dönemde Milli Savunma Üniversitesi kurulana kadar olan süreçte Kara Harp Okulu örneği üzerinden askeri yükseköğretim kurumlarındaki Rönesans ve bunun güvenlik çalışmalarına yansımaları değerlendirilmiştir. Çalışmanın ana konusunu oluşturan Askeri Yüksek Öğretim Kurumlarındaki söz konusu gelişim ve dönüşüm hakkında açık kaynaklarda erişilebilen fazla bir araştırma yayımlanmamıştır. Esasen askeri yüksek öğretim kurumlarının kendi iç mekanizmalarında bu yönde açık erişimi olmayan çalışmalar sıklıkla gerçekleştirilmiştir. Fakat kurumun bilgi paylaşma konusundaki muhafazakarlığı nedeniyle bu çabalar açık kaynaklarda yer almamıştır. Bu itibarla söz konusu çalışma bir nevi kapalı bir kutunun açılması gibi bahse konu çabaları gün ışığına çıkarma işlevini de yerine getirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Askeri Yükseköğretim Kurumları, Mekteb-i Harbiye, Kara Harp Okulu, Milli Savunma Üniversitesi.

Orta Dünyada Göç: Bir Uluslararası İlişkiler Eğitimi Önerisi

Celil Yiğit, Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi; Gizem Akşit Ergen, Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler (Uİ) bölümlerindeki lisans öğrencileri aldıkları dersler arasında bir bağlantı kurmakta zorlanmaktadırlar. Diğer bir deyişle, bir derste öğrendiklerinin başka bir dersi anlamak için de kullanılabileceğini çeşitli sebeplerden ötürü göz ardı edebilmektedirler. Bu simülasyon çalışması söz konusu sorunu bir nebze de olsa giderme amacını taşımaktadır. "Orta Dünyada Göç" adlı simülasyon çalışması, Uİ'nin temel derslerinden biri olan Uİ teorileri ile ülkemizde uzun süredir müfredatlarda yer edinmiş göç temalı dersleri ortak paydada buluşturmaktadır. Diğer bir taraftan ise Uİ'nin klasik teorileri göç konusunda yeterli bir literatür oluşturamadıkları gözlemlenmiştir. Çalışma, hem literatürdeki bu boşluğa katkı sağlamak, hem öğrencilerin senaryolar üzerinden beyin fırtınası yaparak uluslararası ilişkiler teorilerini öğrenmesini sağlamak, hem de teorilerin olası bir göçe nasıl tepki göstereceklerini, ne kadar önem vereceklerini ortaya koyma amacını taşımaktadır. Çalışmada yazılı ve görsel eserleriyle geniş bir kitlenin ilgisini çeken Orta Dünya üzerinden, Uİ teorileri kullanılarak zorunlu göçle ilgili bir kriz durumunda krizin yönetimiyle ilgili bir simülasyon kurgulanmaya çalışılmıştır. Bu simülasyon doğrultusunda fantastik gezegende dört devlet bulunmaktadır: İnsanlar Devleti, Elfler İmparatorluğu, Büyücüler Krallığı ve Cüceler Cumhuriyeti. İnsanlar Diyarının tamamını etkileyecek bir yanardağ patlamak üzeredir ve vatandaşlar Cüceler Diyarı ve Elfler Diyarı'nın sınırına toplanarak, ülkelerden giriş talebinde bulunmaktadır. Hem Elfler hem Cüceler ayrı ayrı Realizm, Liberalizm, İnşacılık,

Eleştirel ve Feminizm bakanlıklarından oluşan bakanlar kurulunu toplayarak sınırda giriş talebinde bulunan mültecileri alıp almama konusunu tartışarak, liderlerini kendi perspektiflerinde ikna etmeye çalışacaklardır. Çalışmada, Orta Dünyada Göç adlı simülasyon çalışmasının ilk bulguları sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uİ Teorileri, Uluslararası Göç, Simülasyon, Öğrenci Odaklı Öğretim.

Panel 5B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Dış Politika, Göç ve Güvenlik Tartışmaları Ekseninde "Çevre"nin Küresel Aktörlük Kapasitesi

Moderatör: *Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

Klimataryen Devlet ve Yeşil Diplomasi Tartışmaları Eşliğinde Çin'in Yumuşak Güç Potansiyeli

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Çağla Vural, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu çalışma, Çin'in artan küresel hegemonya arayışında, yumuşak güç potansiyelini 'yeşil diplomasi' eşliğinde arttırma çabalarını incelemekte; bunu yaparken, 'klimataryen devlet' olma ihtimalini söylemsel ve eylemsel bazda analiz etmektedir. Karbon salımlarının azaltılması için yapılan eylemler bireysel, toplumsal ve devlet düzeyinde farklı sorumluluklar gerektirmektedir. Bu çerçevede yapılan bireysel eylemlerden biri klimataryen, yani iklim dostu diyettir. Klimataryen diyet ile bireyler, iklim değişikliğinin etkilerini tersine döndürme amacıyla sera gazı salımlarının azaltılmasına yönelik bir beslenme tipi seçer (Marinova & Raphaely, 2018). İklim değişikliğinin durdurulması amacıyla sera gazı salımının azaltılmasını sağlayacak eylemler yapan devletler klimataryen devletler olarak adlandırılabilir. Klimataryen devlet için öncelikli odak, iklim değişikliğinin temel bir güvenlik problemi olarak kabul edilmesidir. İklim değişikliğini bir güvenlik sorunu olarak gören klimataryen devletlerin eylemleri beş temel yaklaşım üzerinde şekillenir: Yeşil enerji, yeşil ordu, sürdürülebilir kalkınma, yeşil diplomasi ve iklim adaleti. Klimataryen devletler karbon salımlarının azaltılması kapsamında bu beş temel yaklaşımı hayata geçirecek şekilde faaliyette bulunmaktadır. Yeşil diplomasi, Çin'in dış politikasında göze çarpmakta; Çin'in son yıllardaki yumuşak güç kapasitesini arttırma çabasında dikkat çekici bir araç haline gelmektedir. Bu çalışmada da ortaya koyulduğu üzere, Çin, küresel düzlemde ABD'nin göreceli olarak kaybettiği çevresel liderlik rolünü üstlenerek, bundan jeopolitik amaçlarına da hizmet edecek bir yumuşak güç kapasitesi devşirmeye ve bu sayede kendi iddiasıyla 'sorumlu küresel güç' imajı kazanarak, statü arttırmaya çalışmaktadır. Bu çalışma Çin'in küresel hegemonya arayışında ABD ile girdiği rekabette yeşil devlet olma potansiyelini sayısal veriler eşliğinde ortaya koyacak; geleneksel güç unsurlarıyla gerçekleştirilen analizlere bu kez çevre ve iklim boyutunu ekleyerek farklı bir bakış açısı sunmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevre, İklim, Yeşil Diplomasi, Klimataryen Devlet, Çin.

Çevresel Büyük Güç Mümkün mü?

Sezen Kaya-Sönmez, Doktora Adayı, Kadir Has Üniversitesi

İklim değişikliği 21. yüzyılın en temel sorunlarından birisini oluşturmaktadır. Bir yandan, devletler iklim değişikliğiyle mücadelede işbirliği arzusuyla bir araya gelirken, diğer yandan, iklim değişikliğine katkıda bulunan sera gazı emisyon salınımına da devam etmektedirler. İklim değişikliğine uyum ve mücadele sürecinde, kimi devletler uluslararası gündemi şekillendirecek politika yapımında bulunsa da kimileri de bu mücadeleyi önemsizleştirmektedir. Bu çerçevede, günümüze kadar bu sorunla mücadelede henüz bir çözüm elde edilememiş, bağlayıcı kararlar ortaya çıkmamıştır. Dolayısıyla, devletlerin yetersiz çalışmalarının doğrultusunda, uluslararası sistemde yer alan "büyük güçlerin (*great power*)" rolünün çevre konusunda ne kadar etkili olduğu da tartışmalı bir konudur. Bu çerçevede, Uluslararası İlişkiler literatüründe yer alan "büyük güç" tanımına uygun devletlerin, aynı zamanda çevre konusunda da bir büyük güç olup olamadıkları önemli bir tartışma konusu ortaya çıkarmaktadır. Uluslararası gündemi belirleyen, çok taraflı anlaşmaların öncüsü olan ve etkili iş birliği ve çözüm yolu üreten "çevresel büyük güçler *(environmental great powers)*" gelişen sorunlar ve literatürle birlikte görünür hale gelmeye başlamıştır. Bu bağlamda, uluslararası sistemde iklim değişikliğiyle mücadelede lider role sahip olan Avrupa Birliği'nin, bu zamana kadar "büyük güç" konseptiyle anılmamasına rağmen, çevresel büyük güç kavramının sahibi olup olamayacağı öne çıkan temel sorulardan birisidir. Bu çalışma, Uluslararası İlişkiler literatürünün temelini oluşturan kavramlardan birisi olan "büyük güç" konseptini, değişen ve dönüşen sorunlar çerçevesinde, yeniden şekillendirmesi ve bu "büyük güç" olamayan aktörlerin çevresel büyük güç olup olmayacağını tartışması açısından önemlidir. Bunun yanı sıra, araştırma, uluslararası sistemde genişleyen ve derinleşen güvenlik kavramı gibi "büyük güç" kavramının da genişleyip genişleyemeyeceğinin tartışılması açısından önem teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Çevre, Çevresel Büyük Güç, AB.

Uluslararası Ekosuçlar Kapsamında İtalyan Ekomafyası ve Yasadışı Atık Ticareti: Türkiye için Alınacak Dersler

Michele Mosca, Doç. Dr., University of Naples Federico II; Çağla Vural, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Meryem Özgür, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu çalışma çevreye zarar veren suç faaliyetlerini yürüten organize suç grupları için kullanılan ekomafya kavramını devletler bağlamında ele almakta; bunun için özellikle İtalya ve Türkiye örneklerine odaklanmaktadır. Ekolojik bir suç olarak yasadışı atık ticareti; failleri bağlamında şirketleri, uluslararası suç örgütlerini ve hatta devletleri de içeren çok aktörlü bir yapıya sahiptir. İtalya'da ekomafya faaliyetleri, atık sektörü kapsamında büyük bir işletme haline gelmiştir. Bu çalışma ekosuç ve ekomafya kavramları eşliğinde İtalya örneğini incelemekte; bu örneğin, atık ticareti konusunda son yıllarda sıkça gündeme gelen Türkiye'nin Batı'yla ilişkilerini analiz ederken farklı bir perspektif sunabileceğini öne sürmektedir. Son birkaç yıldır Avrupa Birliği ülkeleri ve özellikle İngiltere'nin plastik atıklarının Türkiye'ye ihraç edildiği bilinmektedir. Türkiye'nin ithal ettiği bu atıkların yasadışı ve ekolojik sistemlere zararlı yollarla bertaraf işlemlerine dahil edilmesi konuyu çok boyutlu bir şekilde incelenmeye değer kılmaktadır.

Greenpeace tarafından sunulan rapora göre, plastik atıkların Türkiye'ye girişi, çeşitli yükümlülük ve yönergelerin delinmesiyle illegal bir şekilde yapılmaktadır. Dahası caydırıcı yasaların olmayışı ve denetimlerin yetersizliği de belirtilen çevresel suçları teşvik etmektedir. Türkiye'deki atık ticareti sürecinin ilerleyişi, ticareti yapan firmaların legallik iddiası bulunsa da İtalya örneğine evrilme riskiyle karşı karşıyadır. İtalya'nın deneyimlerinin tüm devletler için olduğu gibi Türkiye için de bir yol haritası sunduğunu öne süren bu çalışma, Türkiye'deki atık ticaretinin bir çevre suçuna dönüşme riskini, yazarların Napoli örneğine dair kişisel gözlem ve araştırmalarından da yola çıkarak; Uluslararası İlişkiler ve uluslararası hukuk bağlamında analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekosuç, Ekomafya, İtalya, Yasadışı Atık Ticareti, Türkiye.

Çevresel Kırılgan Devletler: İklim Bağlantılı Göçü Bangladeş ve Hollanda Örnekleri Açısından Değerlendirmek

Gizem Bolat, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Dünyada deniz seviyesinin en çok altında olan iki devlet, Hollanda ve Bangladeş'i çevresel kırılgan devletler olarak tanımlayan bu çalışma, Kırılgan Devletler İndeks'i (KDİ) verilerini göz önünde bulundurarak, Demografik Baskılar (S1), Mülteciler ve Yerinden Edilmiş Kişiler (S2) ve Kamu Hizmeti (P2) indikatör katsayısını maksimum seviyeye (5) getirip, diğer indikatörleri minimum seviyede (0.1) tutarak çevresel koşulların Hollanda ve Bangladeş'in kırılganlığını ne yönde etkilediği değerlendirilecektir. Bu üç indikatör açısından incelendiğinde Hollanda'nın 2020 ve 2021 yılları arasında karşılaştığı kırılma dikkat çekicidir. KDİ İnteraktif Ülke Analizi yardımıyla ortaya çıkan grafikte, 2021 yılında Hollanda'nın özellikle güneyini etkileyen sel felaketleri kamusal hizmetlerin zarar görmesi ve çevrenin nüfus üzerindeki iklimsel stresin artması gibi sonuçlar doğurmuş ve bu durumda grafikte negatif anlamda bir kırılmaya sebep olmuştur. Hollanda ile benzer coğrafi özelliklere sahip olmasının aksine ekonomik olarak kırılganlığı daha yüksek olan Bangladeş'te Hollanda'nın grafiğindeki gibi bir kırılma görülmemiştir. Çalışmanın nicel verilerin yardımıyla yanıt aradığı soru, devletlerin iklim değişikliğine karşı oluşturduğu direnç, kapasite ve adaptasyon imkanlarının çevresel kırılgan devletler açısından nasıl farklılıklar yarattığıdır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, İklim Mülteciliği, Hollanda, Bangladeş, Çevresel Kırılgan Devlet.

Güvenlik Neydi, Kim İçindi? Toplum ve Doğanın İlişkiselliğini Hep Unuttuk!

Yelda Erçandırlı, Dr. Öğretim Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Eleştirel güvenlik çalışmaları güvenliğin kim/ne için olması gerektiği sorunsalına bireyin güven(siz)liği ile cevap verirken, göç ve demografik değişimler, uyuşturucu ticareti, salgın hastalıklar gibi geleneksel olmayan tehditler güvenlik tanımı içinde yer almış; bireyin güvenliği kapsamında iklim değişikliği, ekstra hava olayları gibi çevresel güvenlik çalışmaları olarak tanımlanan bir çalışma grubu da ortaya çıkmıştır. 2000'li yıllar ile birlikte, çevre sorunlarının hızla derinleşmeye başlaması ve buna paralel olarak çevresel-toplumsal hareketlerin yükselmesi ile

çevre-güvenlik bağlantılarına ilgi artmış ve beraberinde bireyin değil, bir bütün olarak doğanın güvenlikleştirilmesi gerektiğine yönelik tartışmalar başlamıştır. Akademik bir proje olarak çevre-güvenlik bağlantılarının derinleşmesi küresel yeşil siyasetin ve kurumlarının değişimi açısından önemli bir katkı olarak görülebilir. Ancak söz konusu yaklaşımların hepsi değişimin nasıl olacağı konusunda sorunlu yaklaşımlardır. Güvensizliği anlamak ve onu değiştirebilmek için doğanın yıkımından kaynaklanan güvensizlikle mücadelemizin nasıl olması gerektiğini belirlemeliyiz. Bu kapsamda bu çalışma öncelikli olarak tartışmanın odağını çevre-güvenlik bağlantılarında sıklıkla karşılaştığımız güvenliğin nesnesinin ne olduğundan (insan mı doğa mı) güvensizliğin altında yatan nedenselliğe kaydırmaktadır. İkinci olarak güvensizliği anlamak ve ortadan kaldırma olasılığını düşünmek için güvenlik tartışmalarına ilişkisel bir perspektif getirmeye çalışmaktadır. Çalışma ancak eleştirel gerçekçi ve Marksist bir analizle güvensizliğin nedenlerini ortaya koyabileceğimizi iddia etmekte ve bu amaçla toplumun doğa ile ilişkisinde değişime, doğal olanın toplumsal üzerindeki etkisine, toplumsal olanın doğal olanı nasıl şekillendirdiğine odaklanmaktadır. Çalışma hem toplumsal yapıların hem insanın failliğinin hem de insan olmayan doğanın kendi başlarına birbirlerinden bağımsız nedensel güçlere sahip olduğunun ve güvensizliğe neden olan şeyi açıklayabilmek için bu üçü arasındaki ilişkiselliğe odaklanmamız gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Güvenlik, Eleştirel Gerçekçilik, Marksizm, Toplum, Doğa.

Panel 5C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Avrupa ve Transatlantik

Moderatör: *Arıkan Açar, Dr. Öğretim Üyesi, Yaşar Üniversitesi*

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları Ana Temasında Doğu Akdeniz'in Siyasi Güvenlik Boyutunun İncelenmesi

Ersoy Önder, Dr. Öğretim Üyesi, Girne Amerikan Üniversitesi

Doğu Akdeniz'deki paylaşım sorununun hukuki, siyasi, ekonomik ve güvenlik boyutları bulunmaktadır. Bu çerçevede bildiride, Türkiye'nin son dönemde bölgede oluşan dengeler içinde yaptığı politik hamleler ve değişiklikler irdelenecektir. Bölgede Türkiye'nin ulusal çıkarlarına uygun olarak yapılacak değişikliklerle, İsrail ve Mısır gibi Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarının paylaşımı ile ilgili sorunlarda etkisi olabilecek ülkelerle kurulacak iyi ilişkiler ve yapılacak yeni anlaşmalar tartışılacaktır. Doğu Akdeniz'den çıkarılacak hidrokarbon kaynaklarının dünya piyasasına özellikle de AB ülkelerine ulaştırılmasına yönelik nakil hatlarının, geçiş güzergahları ve Kıbrıs'ın konumu değerlendirilecektir. Konu ile ilgili genel bilgilendirme yapılacak, son gelişmeler ve Türkiye'nin atması gerekli adımlar irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Güvenlik, MEB.

Tarihsel Sosyolojinin Akademiyi Hapsettiği Bir Alan: Türk Dış Politikasında Balkanlar Gündemi

Önder Canveren, Araştırma Görevlisi Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

Davranışsalcı paradigmanın ortaya çıkması, Uluslararası İlişkiler disiplininde gelenekselci yaklaşımları sorgular hale getirirken hem metot hem de kurama ilişkin katkıları ile disiplini derinleştirmiş ve zenginleştirmiştir. Türkiye'de son zamanlarda popülerliği artan kuram ve metoda ilişkin çalışmalar, mevcut literatürün bir bütün olarak sorgulanmasına ve irdelenmesine kapı aralamaktadır. Türkiye'deki literatürün eleştirel bir okumasına dayanan bu çalışmada, Soğuk Savaş sonrası dönemde Türk dış politikasında Balkanlar gündemi sorunsallaştırılmaktadır. Bu amaçla zaman, maliyet ve ulaşılabilirlik sınırlamaları da dikkate alınarak Türkçe literatürde yer alan 37 lisansüstü tez, 7 makale ve 5 kitabın kuramsal ve metodolojik yaklaşımları incelenmektedir. Bu kapsamda ilgili çalışmaların konu, başlık, özet, anahtar kelimeler, giriş ve sonuç bölümleri üzerinden derinlemesine incelemeler yapılarak kuram ve metoda ilişkin bulgu ve sonuçlar paylaşılmaktadır. Yapılan incelemede, çalışmaların önemli bir kısmının, yoğun tarih (Balkanlarda Osmanlı himayesi) ve sosyoloji (bölgedeki soydaş gruplar) perspektifleri nedeniyle birbirini tekrar eden gelenekselci bir seyir takip ettiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca derlemeye ve tarihsel analize dayanan çalışmaların, metodolojik açıdan da davranışsalcı olma özelliklerini

barındırmadığı gözlemlenmektedir. Balkanlar örneği tarihçi ekolün, ülkemizdeki uluslararası ilişkiler disiplinini fazlasıyla etkisi altına aldığını ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Balkanlar, Dış Politika Analizi, Tarihsel Sosyoloji.

Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Transatlantik İlişkiler Çalışmaları

Sinem Kocamaz, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

Soğuk Savaş döneminin "savunma bağımlısı" kültürü üzerinde şekillenen transatlantik ilişkiler, zaman zaman uluslararası krizler nedeniyle ciddi kriz dönemlerinden geçmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde dinamikleri değişen sonraki dönemlerde de her kırılma noktasıyla yeni boyut kazanan transatlantik ilişkiler bu alanda çalışan akademisyenler için geniş bir çalışma yelpazesi sunmuştur. Bu bağlamda hem ilişkinin kökenlerini hem de yaşanan krizleri değerlendiren hacimli bir uluslararası literatür bulunmaktadır. Türkiye'de transatlantik ilişkiler çalışmaları ise genellikle ülkenin transatlantik güvenlik çerçevesinde Batılı müttefikleri ile olan ilişkileri bağlamında ele alınmıştır. Bu açıdan dünya literatüründe yer alan konu başlıkları ile kıyaslandığında transatlantik ilişkiler, Türk dış politikasındaki yeri ve Türkiye'nin NATO ile olan ilişkileri bağlamında incelenmiştir. Özellikle son dönemde Türkiye ile Batı ittifakı arasında yaşanan sorunlar transatlantik ilişkilerin kriz boyutları üzerinde odaklanılmasına neden olmuştur. Bu çerçevede Türkiye'deki transatlantik ilişkilere sağlanan katkılar uluslararası alandaki perspektiften farklılıklar göstermektedir. Konuyla ilgili kürsü ve düşünce kuruluşlarının uzmanlığı açısından da etkinlik, işleyiş ve sayısal anlamda farklılıklar bulunmaktadır. Çalışmada uluslararası literatürde transatlantik ilişkiler konusunda yapılan çalışmaların ele aldığı konular ve sorunlar dönemsel analizler ile Türkiye'deki literatür karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Önceden yapılan çalışmalara yaşanan güncel krizler sonrasında değişen bakış açısının eklenmesi ve alandaki yeni çalışmaların bu çerçevede sağladığı katkının değerlendirilmesi önemlidir. Özellikle Ukrayna Savaşı sonrası transatlantik ilişkilerdeki değişim alanla ilgili yapılan çalışmaların da hacmini ve yönünü değiştirmiştir. Bu çerçevede bu çalışmada bu önemli konunun ülkemizdeki kısıtları, gelişme potansiyeli ve konunun çalışılmasının Türkiye açısından önemi ortaya konulmaya çalışılarak geleceğe yönelik bir perspektif sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Transatlantik İlişkiler, ABD, AB, NATO, Türkiye, Güvenlik.

Panel 5D

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: İttifaktan Tarafsızlığa Türkiye Almanya İlişkileri (1914-1945)

Moderatör: *Övgü Kalkan Küçüksolak, Dr. Öğretim Üyesi, Yalova Üniversitesi*

Birinci Dünya Savaşı'ndan Erken Cumhuriyete Siyasi Seçkinlerin Almanya'ya Bakışı (1914-1928)

Ozan Kuyumcuoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Birinci Dünya Savaşı, 19.yüzyılın son çeyreğinden itibaren gelişen Osmanlı'ya nüfuz eden "Alman etkisinin" zirveye ulaştığı dönemi kapsamaktadır. Söz konusu etki askeri işbirliği çerçevesinde başlamış ve siyasi ittifaka evrilmiştir. Ne var ki bu ittifak, verimli bir siyasi sonuç üretmek bir yana her iki ülkenin siyasi seçkinlerinin birbirilerine kuşkuyla bakmasıyla neticelenmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı subaylarının Alman Askeri Misyonu üyeleri ile yaşadıkları kan uyuşmazlığını Erken Cumhuriyetin kurucu kadrosunun Almanya'ya mesafeli yaklaşmasındaki başlıca nedenleri arasında sayılabilir. Özellikle Yıldırım Orduları Komutanı Erich von Falkenhayn ile Mustafa Kemal arasındaki sürtüşme ve Mustafa Kemal'in 1917'den itibaren Almanya'nın "kolonyal amaçlarından" şüphelenmeye başlaması bu çerçevede değerlendirilebilir. Savaş sonrasında Osmanlı kamuoyundaki Almanya karşıtı hava da siyasi seçkinlerin bakış açısını etkilemiştir. Milli Mücadele'nin başlaması ile beraber Ankara hükümeti İttifak devletlerinin Almanya'ya yönelik yaptırımlarına karşı eleştirel bir pozisyon almıştır. Bunun nedeni de Ankara hükümetinin Osmanlı'ya yönelik İtilaf baskısı ile Almanya'nın Versay Antlaşması ile kötürüm bırakılması arasında benzerlik kurmasıdır. Kurtuluş Savaşı boyunca Hakimiyet-i Milliye'de çıkan isimsiz başyazılarda (bu yazıların bizzat Mustafa Kemal tarafından dikte edildiği tahmin edilmektedir) "Almanya'yı boğma politikasının" ters tepeceği ve bu ülkenin yeniden güçlenerek İngiltere ve Fransa'nın kurduğu uluslararası düzeni yıkacağı ileri sürülmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ise Almanya'ya bakışın şekillenmesinde Birinci Dünya Savaşının olumsuz hatıraları ile Almanya'nın baskı altına alınması nedeniyle ortaya çıkan kaygı iç içe geçmektedir. Ekonomik kalkınmasını tamamlayarak ve toplumsal düzenini sağlam temellere oturtarak modern ulus devletler sistemine entegre olmak isteyen Genç Türkiye'nin uzun soluklu bir barış dönemine ihtiyacı olduğu için Ankara'daki seçkinler, Versay düzeninin yumuşatılarak Almanya ile eşitlik temelinde yeni bir ilişki kurulması gerektiğini düşünmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Erken Cumhuriyet, Almanya, Versay, Weimar Cumhuriyeti.

Kuşatma Altında Silahlı Tarafsızlık: Türkiye ve İsviçre'nin Nazi Almanyası ile İlişkileri (1939-1945)

Ekin Sanus, Doktora Öğrencisi, Kadir Has Üniversitesi

1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'yı istilasıyla başlayan Birinci Dünya Savaşı dönemine Türkiye ve İsviçre görece olarak endişesiz girmişse de 22 Haziran 1940 tarihinde Fransa'nın savaştan çekilmesiyle iki ülkenin de güvenliklerine olan inancı sarsılmıştır. Compiègne'de imzalanan mütarekeden 7 Mayıs 1945'te Almanya'nın teslim olmasına dek, iki ülke de varoluşsal bir tehdit altında kalmıştır. Mihver Devletleri tarafından çevrelenmiş İsviçre ve Mihver tehlikesinin yanında Sovyet tehlikesinin de gölgesinde yaşayan Türkiye bu dönemde elbette ki aynı tecrübeleri yaşamamıştır. Ancak özellikle Almanya karşısında güttükleri politikalar arasında büyük bir benzerlik olduğu gibi, iki ülke de bu dönem boyunca savaş dışılıklarını korumayı başarmıştır. Yugoslavya, Hollanda, Belçika gibi tarafsızlar istila edilirken, İsveç de aynı kaderi paylaşmamak için Nazi taburlarının topraklarından geçmesine izin vermiş ve egemenliğini çiğnetmişti. Tarafsızlıkları sıkça sorgulanmış da olsa, bu dönemde egemenliklerini ve savaş dışılıklarını koruyabilmiş Türkiye ve İsviçre sayılan örneklere karşı keskin bir kontrast oluşturmaktadır. Bu sunuda, İkinci Dünya Savaşı sırasında silahlı tarafsızlık güden Türkiye ve Mihver Devletlerinin başı konumundaki Almanya'nın ilişkileri ve bu ilişkilerin artık savaş dönemi koşullarına göre devlet tarafından çok daha yakından kontrol edilen Türkiye basınındaki yansımaları, İsviçre örneği ile kıyaslamalı olarak işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Tarafsızlık, Türk-Alman İlişkileri, İsviçre-Alman İlişkileri, Yatıştırma Politikası.

Kemalist Türkiye'nin Nazi Almanyası'na Bakışı: 1933-1939

Mehmet Ali Tuğtan, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Nazilerin, Türkiye'de cumhuriyetin onuncu yılına denk gelen iktidara yükselişleri (1933) sonrasında Türkiye, Nazi Alman diplomatik protokolünde daima en yüksek düzeyde ihtimam gösterilen bir "dost ülke", Atatürk ise dönemin "güçlü lider" biyografilerinde Hitler ve Mussolini ile eş tutulan bir "başarı örneği" olarak gösterilmiştir. Hatta 1938'de Türk gazetecilere verdiği bir demeçte Hitler hem kendisi hem de Mussolini'nin "Atatürk'ün öğrencisi" olduklarını söyleyecek kadar ileri gitmiştir. Stefan Ihrig'in Naziler ve Atatürk (2015) çalışması, Nazi tarafının Kemalist Türkiye ve Atatürk'e bakış açısını ilgili literatüre önemli bir katkı olarak ortaya koyarken, Kemalist tarafın ve Atatürk'ün Nazi Almanyası ve Hitler'e bakışı, nispeten daha karanlıkta kalmıştır. Ihrig'in çalışmasına dek Nazizm ve Kemalizm arasındaki ilişkinin tek yönlü olduğu ve daha ziyade Kemalizmin 1930'larda Nazizmden etkilendiği iddia edilirken, Ihrig durumun bu olmadığını, Nazizmin daha formatif döneminde Kemalizm ve Türkiye örneğinden esinlendiğini ortaya koymuştur. Tabii bu da Kemalizmin Nazizmden ne zaman, nasıl ve ne ölçekte etkilendiğinin yeniden araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak böylece iki ideoloji arasındaki etkileşimin yönü, kapsamı ve boyutları hakkında daha tutarlı savlar öne sürülebilir. Bu çalışmada 1933-1939 arası Türk basınında Nazi Almanyası ile ilgili haberlerin taranmasından ve döneme ait birincil ve ikincil kaynaklardan Kemalist Türkiye'deki Nazi Almanyası imgesinin nasıl oluştuğu incelenecektir. Çalışmanın bulguları, dönemin basın ve siyaset eliti arasında Nazilere dair bir görüş

birliği bulunmadığı, devletin de böyle bir görüş birliğinin oluşması yönünde çaba harcamadığını göstermektedir: Aksine, Naziler ve onların siyasi amaçlarına dair oldukça hararetli bir tartışma, 1930'lar boyunca sürmüş, 2. Dünya Savaşı sırasında da sansüre rağmen devam etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nazizm, Kemalizm, Türk-Alman İlişkileri, Hitler, Atatürk.

Panel 6A
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-2

Moderatör: *Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi*

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Gelişimi: 'Hibrit' bir Akademik Jenerasyon?

İsmail Erkam Sula, Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin kuruluşundan bu yana, disiplinin ülkedeki durumuna ilişkin çeşitli araştırmalar ve tartışmalar yapılmıştır. Bu tartışmalarda, Türk Uİ araştırmacılarının teorik katkılarını geliştirme ihtiyacı, yerel kuramlar üretme ihtiyacı ve Türkiye'de yapılan Uİ araştırmalarının metodolojik kalitesini iyileştirme ihtiyacı da dahil olmak üzere birçok önemli konu değerlendirilmiştir. Bu tartışmalardan oluşan literatür, çoğunlukla Türkiye'deki Uİ disiplininin çeşitli nedenlerle "yeterince gelişmemiş veya eksik" olduğunun teşhisi ve araştırmacıların bu teşhise yönelik sundukları reçeteler etrafında gelişmiştir. Bahsi geçen literatürü ele alan bu makale, önemli bir kısmı de Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği (UİK) tarafından farklı yıllarda gerçekleştirilen Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi aracılığıyla ortaya koyulmuş olan bu tartışmaların ayrıntılı bir incelemesini yapmakta ve var olan 'teşhis' ve 'reçeteleri' sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma yapılırken UİK tarafından ve Bilkent Dış Politika ve Barış Araştırmaları Merkezi tarafından farklı yıllarda düzenlenen kongre ve çalıştaylarının toplantı notları, Uluslararası İlişkiler, *All Azimuth* ve *Review of International Studies, International Studies Perspectives* dergilerinde konu özelinde yayınlanan tüm makaleler, çeşitli online platformlarda yayınlanan videolar/yazılar derlenmiş ve Türkiye'de Uİ disiplinine dair yapılan tartışmalar kapsamlı ve ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki 'disiplinin hâline (*state of the art*)' dair çok bilinen ancak pek sık tartışılmayan, tartışıldığı zamanlarda ise sınırlı veya yazara göre 'eksik' kalan konuları 3 ana başlıkta değerlendirirken her birine dair yazarın somut önerilerini UİK kongre aracılığıyla tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Çalışma ayrıca Türkiye'de alana yeni girmekte olan akademik formasyon olarak 'hibrit' özelliklere sahip bir akademisyen jenerasyonunun, Uİ literatürünün kuram ve yöntem konusunda kronikleşmiş eksiklerinin bir kısmının giderilmesinde önemli bir rol oynayabileceğini öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hibrit Jenerasyon, Kuram, Türkiye, Uluslararası İlişkiler Disiplini, Yöntem.

Türkiye-AB İlişkileri Çerçevesinde Akademik Eğilimler

Sezgin Mercan, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Kıvılcım Romya Bilgin, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi; Yelda Ongun, Prof. Dr., Başkent Üniversitesi

Akademisyenler ve politika yapıcılar arasında sağlıklı bir ilişkinin, politik süreçlerin etkin işleyişi bakımından nasıl olması gerektiğine ilişkin tartışmalar bulunmaktadır. Taraflar arasındaki ilişkinin

sürekli ve kesintisiz bir biçimde geliştirilmesi ve sürdürülmesi gerektiğini ifade edenlerin yanı sıra, aralarındaki ayrımın ve ayrılıkların doğal olduğunu ifade edenler de vardır. Söz konusu ilişkiyi anlamak için yapılması gerekenlerden biri ise akademinin hangi konulara öncelik verdiği ve hangi başlıklar üzerinde yoğunlaşmayı tercih ettiğinin anlaşılmasıdır. Türkiye'nin AB üyeliği bağlamındaki politik süreçler ele alınırken Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki ilişkilerde akademi ile politikacılar arasındaki etkileşimler, sorunların çözümüne ilişkin atılacak adımlarda çözüm sağlama potansiyeline sahiptir. Türkiye'de AB çalışan akademisyenlerin hangi konuları çalışmayı tercih ettikleri, ilişkilerde hangi konuları önceliklendirdikleri, karar vericiler ile ilişkileri nasıl ele aldıkları, Avrupa çalışmaları alanında akademinin yerini nasıl konumlandırdıkları gibi soruların cevaplanmasına yönelik bir çaba, Türkiye'de AB çalışmalarının akademik eğilimini ortaya koyacağı gibi, politika yapıcılar ile ilişkilerinin nasıl olduğu ve olması gerektiğine ilişkin de fikir yürütmeye imkan sağlayacaktır. Bu amaçla, çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada Ankara, İzmir ve İstanbul'daki devlet ve vakıf üniversitelerinde Avrupa çalışmaları kapsamında yer alan akademisyenler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada, Akademik AB Çalışmaları Türkiye Ağı'na (A-NEST) kayıtlı akademisyenle ile mülakatlar sonucunda elde edilen veriler dikkate alınarak hazırlanan ve Analitik Hiyerarşi Süreci ile Çok Ölçütlü Karar Verme yöntemlerine dayalı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de AB çalışan akademisyenlerin bu çerçevede öncelikleri olduğu ve ilgili çalışmaları tercih ettikleri görülmüş, karar vericiler ve politika yapıcılar ile de ilişkilerinin bu bağlamda işlevsel olabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Çalışmaları, Türk Akademisi, Avrupa Birliği.

Türkiye Uluslararası İlişkiler Yazınının Bibliyometrik Analizi

Özgür Aktaş, Doktora Adayı, İstanbul Üniversitesi

Küresel Uluslararası İlişkiler (Uİ) kavramı çerçevesinde sürdürülen güncel tartışmalar (yayın ve alıntı pratikleri, disiplinin dili, kapı tutucular, müfredatların şekillenmesi, yerel ve özgün kuramsal inşanın imkanları gibi) özdüşünümsel çalışmaların önemini vurgularken, bu konudaki eksikliği ve daha ne kadar yol alınması gerektiğini gözler önüne sermektedir. Son 20 yılda Türkiye Uİ akademik topluluğunun sorunlarını irdeleyen ve gelişimini değerlendiren önemli çalışmalar mevcuttur. Söz konusu özdüşünümsel çalışmalar ekseriyetle araştırmacıların kuramsal eğilimleri, çalışmalardaki kuramsal yoksunluğun tespiti ve geliştirilmesi, Uİ müfredatlarının değerlendirilmesi, Türkiye'de Uİ akademik topluluğunun gelişimi, çalışmaların merkez-çevre ilişkileri bağlamında incelenmesi gibi konularda yoğunlaşmıştır. Mevcut çalışmalar, iddialarını büyük ölçüde istatistiksel veriler ve saha çalışmalarına dayandırarak güçlü analizler sunmuştur. Fakat kısıtlı bir zaman dilimindeki üretilen çalışmaları ele alan bu analizler, Türkiye Uİ yazınına yönelik bütüncül bir bakış geliştirmekten uzaktır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Uİ yazınının evrimini, bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemektir. Bu araştırma kapsamında, 1980-2022 yılları arasında, *Web of Scienc*e veri tabanında Uİ araştırma alanı ve Türkiye'den bir kurumun adresiyle ile kodlanmış 2459 çalışma örnekleme dahil edilecektir. Örneklemde bulunan çalışmaların tanımlayıcı verileri (meta-data) aracılığıyla Türkiye Uİ yazınının kavramsal, entelektüel ve sosyal yapısını incelenecektir. Çalışmada iki temel konuya odaklanılacaktır: Türkiye Uİ yazınında kavramsal dönüşüm ve akademik iş birliğidir (*academic collaboration*). Bu

araştırmada Türkiye Uİ yazınında akademik iş birliğinin ölçümü, üretkenlik seviyeleri sayısal olarak Türkiye'ye yakınsayan ülkelerle karşılaştırmalı olarak ve işbirliği indeksi (*collaboration index*) kullanılarak yapılacaktır. Aynı zamanda Uİ disiplininde büyük ölçüde göz ardı edilen bibliyometrik analiz yönteminin olanaklarını tanıtmayı ve kısıtlarını tartışmayı hedeflemektedir. Böylece Uİ yazınındaki özdüşünümsel çalışmaların gelişimine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz; Türkiye Uluslararası İlişkiler Yazını; Akademik İş Birliği.

Panel 6B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-I

Moderatör: *Burak Samih Gülboy, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi*

Savaş Çalışmalarında Kuramsal Boyutun Çeşitliliği ve Türk Akademi Camiasının Yaklaşımları

Erhan Büyükakıncı, Prof. Dr., Galatasaray Üniversitesi

Sun Tzu'dan Clausewitz'e, Tukidides'ten Raymon Aron'a dek savaşı ve çatışma kültürünü güç ve siyasal iktidar/yönetim ilişkileri çerçevesinde ele alan ve doğa durumundan güç dengesine geçerken diplomasi – strateji – askeri araçları birbirleriyle harmanlayan klasik düşüncenin ortaya çıkışı, aslında Uluslararası İlişkiler kuramlarının doğuşu ve gelişimiyle paralel bir süreçtir. Bu erken aşamada Vestfalya düzeniyle beraber egemen aktör olarak devletlerin ve Viyana Kongresiyle birlikte güçler dengesinin ağırlıkta olduğu güç merkezli yaklaşımlar ve tartışmalar söz konusuydu. Öte yandan "ikinci paradigma tartışması"yla beraber Davranışsalcı okulun klasik realistlerle düşünsel ve yöntemsel çatışması savaş ve çatışma etütlerine yeni bir soluk getirmiş ve "savaşın bilimsel etüdü" yaklaşımı ile kuramsal boyutun nicel araçlarla zenginleşmesi sağlanmıştır. Bu çerçevede savaş ve çatışma durumlarına dair veri tabanlarının oluşturulması, savaşın çok boyutlu nedenselliğinin tartışılması ve karşılaştırmalı etütlerle farklı açıklama kategorilerinin ve modellerinin ortaya konması söz konusu olmuştur. İşte bu noktada kuramdan vakaya ve vakadan kurama doğru karşılıklı geçişlerle hem nicel hem nitel tartışmaların farklı yöntemlere göre yaklaşımların üretilmesi gündeme gelmiştir. Günümüz analitik tartışmalarında ele alınan vakaların çeşitliliği ve çok katmanlı nedenselliği, eski (klasik), bilimselci ve yeni kuram modellerinin hep birlikte ele alınması sonucunu doğurmaktadır. Bu bildiride savaş çalışmaları alanının geçirdiği kuramsal evrimlerle Uluslararası İlişkiler disiplini içerisinde nasıl bir "sui generis tartışma sahası"na dönüştüğünü, siyasal tarihten matematiğe (istatistiğe), sosyolojiden iletişime, siyaset biliminden davranış bilimlerine değin birçok yan bilim dallarından da destek alarak geliştiği tartışılacaktır. Bu çerçevede, savaş çalışmalarının farklı sahalarına Türk akademi camiasının yaklaşımını ve bunları ele alış biçimlerinin nasıl ve hangi kapsamda olduğunu da değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Savaş Çalışmaları, Klasik Güç Merkezli Yaklaşımlar, Bilimsel Etüt, Yeni Savaşlar, Devlet ve Devlet-dışı Aktörler.

Çatışma ve Savaş Literatürünün Kuramsallaşması

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

Çatışma ve savaş kavramları tarihte insan toplulukları ortaya çıktığından beri öncelikli olarak tartışılan askeri/siyasi olgulardan olmuşlardır. Ancak her iki kavram da 20. yüzyılın ikinci yarısına

kadar nitel teoriler ve devlet-merkezli bakış açıları ışığında gri bir alanda kalmış, çatışma ve savaşı objektif bir şekilde incelemek mümkün olmamıştır. Bu durum bahsi geçen olguların güvenlik ve strateji literatürünün bir parçası olarak görülmesine ve tanımlar, açıklamalar, gözlemler açısından bir kavram karmaşasıyla beraber toplumları bu kadar derinden etkileyen konuların soyut ve manipüle edilmeye açık halde kalmasına neden olmuştur. Bu sorun istatistiki verilerin kullanılması ile bir çok sosyal bilim alanında devrim yaratan Davranışalcı araştırmacıların dikkatinden kaçmamıştır. Böylelikle yeni bir metot ile çatışma ve savaş kavramları yeniden ele alınmış, 1945'ten itibaren Uluslararası İlişkilere tarihi verilerin ve istatistiki yöntemlerin entegre edilmesi ile bu konuların kanıtlar üzerinden değerlendirilmesi ve somutlaştırılması sağlanmıştır. Yeni yöntemlerin çatışma ve savaş araştırmalarına dahil edilmesi ile literatürün nitel yöntemlerden, özellikle de realist teorilerden, uzaklaşması sağlanmış ve 1960'lardan itibaren sübjektif betimlemelerin bu konulardaki objektif akademik araştırmaların önüne geçmesi büyük raddede azalmıştır. Bu çerçevede, araştırmanın üç önemli hedefi bulunmaktadır. İlk olarak çatışma ve savaşın kavramsal olarak aynı manaya gelmediğinin davranışsalcı bir gözlemle anlatılması hedeflenmektedir. İkinci olarak, kendi içinde son 75 senedir evrim geçiren çatışma ve savaş kuramlarının hangi alt kategoriler üzerinden ne gibi tartışmalarla şekillendiğini göstermek amaçlanmaktadır. Son olarak da güvenlik/strateji literatürü ve çatışma/savaş kuramları arasında karmaşa yaratan terörizm/iç çatışma, terörist/devlet dışı silahlı aktör, vekalet savaşı/uluslararasılaşmış iç savaş, hibrit savaş/müdahil olmak gibi temel kavramlardaki ayrımlar açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, Savaş, Davranışsalcılık, Uluslararası İlişkiler Kuramları, Güvenlik.

Savaş Çalışmalarında Yöntem Çeşitliliği Üzerine

Öner Akgül, Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

1991 sonrası dünyada hakim olan neo-liberal düzenin her ne kadar devletlerarasında ve devlet içinde barış, istikrar, kozmopolitanizm ya da refah getireceği umutları doğsa da esasen dünyanın geldiği nokta soykırımlardan etnik temizliklere, devletlerarası savaşlardan dünya savaşı ihtimallerine kadar savaş tipolojisinin tüm kolektif siyasal şiddet eylemlerini içeren bir dönemin kapısını aralamıştır. Dünyanın belirli bölgeleri neredeyse her alt sistemde, benzer şekilde çatışmalar ve savaşlar meydana gelmiş, milyonlarca insan ya hayatını kaybetmiş ya da yerinden edilmiş, trajedilerle dolu bir neo-liberal başarısızlığın adımları atılmıştır. Savaşların sayısının azaldığı tartışmaları yükselirken, aslında tam tersine dünyanın neredeyse 20. yüzyılın başlarına geri döndüğü, irredentizmin, teritoryalizmin, ideolojilerin ve birçok klasik akımın yeniden güç kazanarak savaş nedenleri oluşturduğu, otokratik ve popülist liderlerin yeniden etkinlik kazandığı, dördüncü endüstri devriminin tüm girdilerinin gerek devlet gerek lider düzeyinde savaşa matuf çıktılara dönüştüğü bir döneme girilmiştir. Batı'da savaş çalışmaları, eski ve köklü bir geleneğe sahip olmakla birlikte, Türkiye'de savaş çalışmalarının nispeten daha yeni olması, sadece birkaç üniversitede savaşın olgusal bir problem olarak ve öğretim faaliyetlerine dâhil edilmesinden anlaşılmaktadır. Bu açıdan savaşın, teknik bir biçimde incelenerek Uluslararası İlişkilerde öngörü kabiliyeti kazandıran bir safhaya gelmesi için çabalar gösterilmektedir. Dünya literatüründe savaşlar, COW projesinden beslenerek çoğunlukla nicel veriye dayalı analizler üzerinden kuramlaştırılmaktadır. Öte yandan savaşı tek vaka ya da mukayeseli vaka incelemesi olarak

çalışan, nitel analiz yöntemleriyle çalışmalar üreten okullar da bulunmaktadır. Bu yönüyle savaş çalışmaları hem nicel hem nitel hem de karma yöntemlerden ciddi ölçüde faydalanarak bulgu üretmektedir. Bu bildiride, savaş çalışmalarında kullanılan yöntemlerin analiz düzeylerine göre sınıflandırılarak nasıl çalışıldığına ve Türkiye'deki duruma ilişkin bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Savaş Çalışmaları, Yöntem, Nitel, Nicel, Türkiye.

Panel 6C
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları ve Bölgesel Sorunlar: Asya

Moderatör: *Burcu Ermeydan, Dr., Bağımsız Araştırmacı*

Türkiye'de Doğu Asya Çalışmaları

Haluk Karadağ, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi

1950 yılında Kore yarımadasında ortaya çıkan savaş kapsamı itibarıyla dünyanın büyük kısmını etkilemiş ve ateşkesin sağlanmasının ardından bölgenin küresel gündemden düşmesine yol açmıştır. 2001 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olarak kendi ekonomisini küresel ekonomiye entegre etmesi Asya'nın doğusunun yeniden önem kazanmasına yol açmıştır. Soğuk Savaş yıllarının son dönemlerinde Japonya'nın ve ardından Çin'in ve yine son yıllarda Güney Kore'nin ekonomik bakımdan yükselişi Doğu Asya'yı önemli kılan temel parametreler olmuştur. Diğer taraftan bölge ülkelerinin kendi aralarında yaşadıkları kısa vadede çözümü zor görünen siyasi sorunlar bölgedeki güvenlik durumunun dünya gündemine girmesine yol açmıştır. Bu bağlamda Kuzey Kore'nin bölgesel istikrarsızlığa neden olan askeri silahlanma çabaları diğer taraftan Çin'in Tayvan ile yaşadığı Tayvan'ın tanınma sorunsalı ve yine Çin'in Hindistan dahil bölge ülkeleriyle yaşadığı kara ve deniz sınırlarının aidiyeti ile ilgili sorun alanları Doğu Asya'yı küresel güvenlik dinamiklerinin odağına konumlandırmaktadır. Bu nedenlerden dolayıdır ki Batı dünyasında başlayan özelde Çin Halk Cumhuriyeti'nin yürüttüğü kuşak yol projesi benzeri ekonomik girişimlerin yol açtığı endişeler ve genelde Doğu Asya coğrafyasında potansiyel çatışma olasılıklarının mevcudiyeti tüm dikkatlerin bu bölgede toplanmasına yol açmıştır. Dolayısıyla ABD ve diğer Batı ülkelerinde Doğu Asya ve bu bölgedeki çok çeşitli sorunlar hakkında akademik ve yarı akademik düzeyde ciddi çalışmalar ve analizler yapılmaya başlanmıştır. Türkiye'nin bölgeye olan ilgisi ise tarihsel süreçte inkıtalara uğrayarak devam etmiştir. Günümüzde yeniden ısıtılmaya çalışılan bir diplomatik süreç görünümü hakimdir. Bu çalışma "Batı nezdindeki öneminin gittikçe artış gösterdiği bir dönemde Doğu Asya'nın Türkiye'deki algısı ve ilgisi nasıl bir seyir takip etmektedir?" sorusu etrafında şekillenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Asya, Tayvan, Çin Halk Cumhuriyeti, Asya Pasifik.

Uluslararası İlişkilerde Güney Asya Çalışmalarının Önemi

Gülden Ayman, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi

Güney Asya çalışmalarının önemi denilince ilk akla gelen Türkiye ile bu ülkelerin tarihi, kültürel, siyasi bağlarıdır. Ayrıca uluslararası sistemde bugün giderek etkisini hissettiren çok kutupluluk eğilimleri açısından da Güney Asya ülkelerinin özellikle ABD ve Çin ile ilişkileri incelenmeye değer bir tema oluşturmaktadır. Kuşkusuz Güney Asya otoriter yönetimler, popülist politikalar, dini milliyetçilik, radikalleşme ve şiddete başvurma ile ilgili konularda karşılaştırmalı araştırmalar

için de bize önemli örnekler sunmaktadır. Öte yandan belirtme gerekir ki, Uluslararası İlişkilerde (Uİ) Güney Asya çalışmalarının önemi bunlarla sınırlı değildir. Uİ eğitiminin Batı merkezli bir bakış açısına sahip olduğu ileri sürülmekte ve Uİ bir "Amerikan sosyal bilimi" olmakla eleştirilmektedir. Uİ'nin geçmişte ve hâlihazırda belli bir kültürün süzgecinden sorular soran ve diğerlerini göz ardı eden sosyal bilimsel yaklaşımının terk edilmesi gerektiği sıkça vurgulanmaktadır. Bundan kurtulma yolunda genellikle tavsiye edilense benimsenen müfredatın ve yapılan araştırmaların sadece Batı'nın değil, tüm dünyanın tarihinin, kültürünün, siyasetinin ve fikirlerinin dikkate alınacak bir kapsama kavuşturulmasıdır. Bu çerçeveden ele alındığında Güney Asya çalışmalarında; a) Batı kaynaklı literatürde dışarda bırakılan ya da üzerinde durulmayan temaların neler olduğu sorgulanabilir; b) Batı merkezli bakış açısının ön kabullerinin bu coğrafyada sosyal antropoloji, sosyal psikoloji ve kültürel çalışmaların sonuçlarıyla neden doğrulanamadığı gösterilebilir; c) Güney Asya çalışmalarının hangi yeni soruları sormamızı teşvik ettiği ve hangi konuların araştırılmasının önemli olduğuna işaret tartışılabilir. Sunumda bu üç başlıkla ilgili olarak Afganistan, Pakistan ve Hindistan'dan örnekler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Asya, Afganistan, Pakistan, Hindistan, Batı.

Riski Dengeleme (*Hedging*) Stratejisi: ABD-Çin Rekabetinde Hindistan Örneği

Helin Sarı Ertem, Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi; Ahmet Gülseçgin, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu çalışma Güney Asya'da artan ABD-Çin rekabetinin temel nedenlerine ve yükselen bölgesel güç Hindistan'ın, "riski dengeleme" (*hedging*) stratejisine odaklanmaktadır. Araştırma kapsamında söz konusu stratejiyle Hindistan'ın büyük güçler arası rekabetten olabildiğince az etkilenmeye çalıştığı varsayımı betimsel bir yöntemle analiz edilmektedir. İktisattan sonra Uluslararası İlişkiler alanında da kullanılmaya başlanan riski dengeleme stratejisi, görece ikincil önemdeki devletlerin Büyük Güçlere karşı ortaya koydukları çelişkili hamleleri ve muğlak ittifak ilişkilerini ifade eder. Çin ile Keşmir ve Tibet gibi henüz çözülmemiş tarihi husumetleri olan Hindistan, Pekin yönetiminin Güney Asya'da "İnci Dizisi Stratejisi" ile ortaya koyduğu bölgesel yayılma hedefine "Doğuya Bakış/Doğuya Hareket" manevrasıyla karşılık vermeye çalışmaktadır. Buna paralel şekilde bir yandan ABD'nin Çin'i komşu ülkelerle çevreleme çabasına yeşil ışık yakarken, diğer yandan yanı başındaki Çin ile yaşadığı gerilimi tırmandırmamaya gayret etmektedir. "Çok yönlü" (*omnidirectional*) bir siyaset gerektiren bu yaklaşım, Hindistan için şu aşamada en rasyonel tercihtir, çünkü tıpkı Çin gibi Hindistan da hâlihazırdaki bölgesel gerilimi bir savaş ortamına sürükleme serbestisine sahip değildir.

Anahtar Kelimeler: Güney Asya, ABD, Hindistan, Çin, Riski Dengeleme Stratejisi (*hedging*).

Riskten Kaçınma Davranışına Bir Örnek: Sri Lanka-Hindistan İlişkileri

Övgü Kalkan Küçüksolak, Dr. Öğretim Üyesi, Yalova Üniversitesi

Bu çalışmada küçük devlet Sri Lanka'nın Hindistan karşısında sergilediği dış politika davranışlarında etkili olan unsurlar incelenmektedir. Egemenliğini ve istikrarını koruma

doğrultusunda politikalarını şekillendiren Sri Lanka, Soğuk Savaş sonrası dönemde bölge politikaları üzerinde göreli imkanlarını aşan bir güce ve manevra kabiliyetine kavuşmuştur. Ancak küçük olmanın ötesinde zayıf bir devlet özellikleri taşıyan Sri Lanka'nın sahip olduğu stratejik konumdan ve bölgesel güç mücadelelerinin yarattığı imkanlardan ne derece yararlanarak Hindistan baskısını engellemede başarılı olduğu tartışmalıdır. Bu çalışma literatürde Türkçeye riskten kaçınma olarak çevrilen "*hedging*" davranışının güney Asya'da Hindistan-Sri Lanka ilişkisi bağlamında ne anlam ifade ettiğini incelemenin yanı sıra bu stratejinin hangi koşullarda başarılı olabileceğine dair önemli ipuçları vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Riskten Kaçınma, Sri Lanka-Hindistan İlişkileri, Küçük Devletler, Zayıf Devletler, Güney Asya.

Panel 6D

Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Ekonomi-Politik

Moderatör: *Ziya Öniş, Prof. Dr., Koç Üniversitesi*

Liberal Uluslararası Düzenin Gerileyişi ve Türkiye

Seçkin Köstem, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi

Küresel ekonomik krizi takip eden on yıla liberal uluslararası düzenin gerileyişi tartışması damgasını vurmuştur. Bu süreçte özellikle ABD hegemonyasının düşüşü ve yükselen güçlerin çokkutupluluk arayışları Uluslararası İlişkiler disiplininde sıklıkla tartışılagelmiştir. Özellikle Donald Trump'ın ABD başkanlığına yükselmesiyle birlikte çok taraflı uluslararası düzen beklenmedik bir biçimde içeriden hasar görmüştür. Trump ve Brexit vakalarının gösterdiği üzere, küreselleşme karşıtlığı, yükselen ekonomik milliyetçilik ve uluslararası örgütlerin meşruiyetinin sorgulanması istisnai gelişmeler olmaktan çıkıp genel-geçer akımlar haline gelmeye başlamıştır. Çin ve diğer yükselen güçlerin ABD merkezli liberal uluslararası düzene bir alternatif oluşturup oluşturamayacakları tartışması ise sürmektedir. Literatürde, yeni şekillenen düzenin çokkutuplu, multiplex, çoğulcu, ya da pluripolar özellikler taşıyacağı argümanları öne sürülmüştür. Bu çalışma Türkiye'nin bu sürecin neresinde durduğunu tartışmaktadır. Bu amaçtan yola çıkarak, liberal uluslararası düzenin gerileyişi tartışmalarını üç boyutta ele alacak ve Türkiye'nin her birinin içerisindeki pozisyonunu değerlendirecektir. Uluslararası güvenlik boyutunda, Türkiye'nin Batı'dan stratejik otonomi arayışında olmasına rağmen aynı zamanda NATO'ya bağlılığının devam ettiği görülmektedir. Uluslararası ekonomik boyutta ise, Türkiye'nin küresel ekonomik krizden bu yana Batı'dan finansal otonomi arayışında olduğu görülmektedir. Uluslararası normatif boyutta ise, Batı'ya alternatif otokratik siyasi sistemleriyle Çin ve Rusya'nın özellikle kalkınmakta olan ülkelere örnek oluşturması tartışmaları derinleşmiştir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle birlikte uluslararası sistemde demokrasi-otokrasi ikileminin güçleneceği öngörülebilir. Türkiye'nin bu ikilemde bir taraf seçmek zorunda kalacağı öngörüsü yapmak gerçekçi olacaktır. Sonuç olarak, Türkiye'nin liberal uluslararası düzenin gerileyişi sürecinde paradoksal bir durumla karşı karşıya kalacağı ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin yeni şekillenen uluslararası düzendeki pozisyonunu ve yukarıda bahsedilen üç boyutun her birine yönelik tutumunu hem sistemik hem de Türkiye'ye özgü içsel dinamikler belirleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Çok-taraflılık, Çok-Kutupluluk, Uluslararası Düzen, Liberal.

Üretim İlişkileri Bağlamında Türk Dış Politikası

İnan Rüma, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi

Bu çalışma Türk Dış Politikası'nı tarihsel küresel üretim ilişkileri çerçevesinde ele alacaktır. Türkiye'nin dış politika davranışını Eleştirel Kuram'ın önerdiği gibi küresel üretim-dünya düzeni-

devlet tipi arasındaki etkileşim bağlamında açıklamayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin küresel üretim ile ilişkileri 19. yüzyıldan itibaren kapitalizmin emperyalist genişlemesi bağlamında olmuş; 1914-45 dünya düzensizliği döneminde bir ayrıklaşma yaşamış, 1945 sonrasında ABD'nin hegemonik sistemi çerçevesinde yer almıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrası Wilson düzeninin çokuluslu imparatorlukların tasfiye edilerek yerlerini demokratik ulus-devletlere bırakması idealinin ve böylece Sovyetler Birliği'nin sınırlandırılması ve Almanya'nın kontrol edilmesi siyasetlerinin parçalarından biri olan Türkiye Cumhuriyeti, o gün bugündür küresel kapitalizm ve onunla eşleşen devletler sistemine aidiyetini ve sistem içindeki etkinliğini sürdürmüştür. İki Savaş arası dönemde dış politikanın ana belirleyicisi Ankara Hükümeti'nin zorlukla kazandığı eşit statünün ve Wilson düzeninin önerdiğinin epey ötesindeki toprak hâkimiyetinin modern bir cumhuriyet olarak korunmasıydı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türk dış politikasını belirleyen ise, ABD önderliğinde küresel kapitalist elitin Sovyetler Birliği'ni sınırlandırmayı dünya siyasetinin merkezi hâline getirmesi ve Türkiye elitinin de Sovyet tehdidi algısı ile buna harfiyen uymasıydı. Soğuk Savaş sonrası düzene ise neo-liberal küreselleşmenin derinleşmesi ve genişlemesi damgasını vurdu. Soğuk Savaş dönemini "muasır medeniyet" Batı kurumları ile bütünleşerek geçiren Türkiye, Soğuk Savaş sonrasında bu kurumların hevesli savunuculuğunu yaparak Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu gibi bölgelerin bu kurumlarla ilişkilerinde öncülük iddiasını dile getirmiştir. 11 Eylül saldırıları ve küresel ekonomik kriz ile küreselleşmenin işlev ve erişimi kuşkuya düşmekle beraber, küresel kapitalizm hâlen ana bağlam olarak devam etmektedir. Küresel ekonomik krizinin siyasi sonuçlarının etkili olduğu günümüz dünyasında Türkiye'nin dünya düzeninden ayrıklaştığı tartışmasına anaakım yaklaşımlarda sıkça rastlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Üretim İlişkileri, Eleştirel Kuram, Toplumsal Sınıf, Kapitalizm.

1923-1952 Arası Dönemde Türk Dış Politikasının Bir Aracı olarak Silah Ticareti

Atakan Yılmaz, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi; Ali Emre Eldem, Araştırma Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Duygu Yayla Eldem, Araştırma Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi

Devletlerin askeri kapasitelerini artırmak için silah edinmeleri ana akım Uluslararası İlişkiler teorilerinde verili olarak kabul edilmektedir. İç ve dış dengeleme, özellikle realist teorinin devletlerin kendilerini diğer devletlerden gelen tehditlere karşı korumaları için öne sürdüğü başlıca mekanizmalardır. Buna karşın, birçok devlet kendi başına gelişmiş silah sistemleri üretme kapasitesinden yoksundur. Bu durum, küçük ve orta büyüklükteki devletler için silah ticaretini kaçınılmaz hale getirmektedir. Bununla beraber, devletlerin diğer devletlerden askeri teçhizat edinmesine yönelik mekanizmalar, uluslararası ilişkiler literatüründe görece daha az işlenmiştir. Devletlerin birbirleriyle olan silah ticaretinde başta diplomatik, siyasi, ekonomik ve askeri unsurlar olmak üzere birçok faktör rol oynamaktadır. Joshua S. Goldstein'in (1992) çatışma ve işbirliğine dair hazırladığı ölçeğe göre askeri ilişkiler iki ülke arasındaki iş birliğine dair en önemli göstergedir. Bu bağlamda bu çalışma, 1923-1945 arasında Türkiye'nin silah satın aldığı ülkeler ile kurduğu siyasi, diplomatik, ekonomik ve askeri ilişkileri silah ticareti üzerinden inceleyecektir.

Silah ticaretinde rol oynayan değişkenler, lojistik regresyon modelleri kullanılarak test edilecek ve Türk Dış Politikası perspektifinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Silah Ticareti, Uluslararası Güvenlik, Dış Politika.

Siyasi Enformalite, Devlet Dönüşümü ve Ulusötesi Bağlantılılıklar: Kuşak Yol Girişimi Kapsamında Türkiye'de Kumport Vakası

Derya Göçer, Dr. Öğretim Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Ceren Ergenç, Doç. Dr., Xian Jiaotong-Liverpool University, Suzhou China

Bölgesel entegrasyon ulus seviyesindeki karar alma yapılarını, toplumsal güçler arasındaki ilişkiyi ve güç paylaşımını farklı şekillerde etkilemektedir. Çin, ekonomik işbirliği, jeostratejik ittifaklar üzerinden kurduğu ilişkilerle Türkiye'nin iç dinamiklerini kısmen etkilemektedir. Eşzamanlı ve çelişen karar alam süreçleri ve politika yapımındaki enformalite ise Türkiye'nin Kuşak Yol Girişimi (KYG) kapsamındaki rolünü şekillendirmektedir. Bu araştırma siyasi enformaliteyi yasal sınırlar içinde, ancak bürokratik rasyonelliğin dışında kalan otoriter bir yönetim aracı olarak kavramsallaştırmaktadır. Türkiye'nin KYG içinde yer almaya yönelik girişimleri otoriter stratejiler kapsamında gördüğümüz enformalliğin artışına katkıda bulunmuştur. Bu araştırma Çinli üç şirketin kurduğu bir konsorsiyumun hisselerinin çoğunluğunu aldığı Kumport limanı vakasını inceleyerek, devlet-iş dünyası ilişkilerindeki artan enformalitenin Türkiye'nin KYG içindeki yerine etkisini araştıracaktır. Bu bağlamda lojistik sektörünü hem liman hem de limanların demiryolları bağlantıları üzerinden Kumport vakası özelinde niteliksel birinci veri toplayarak ele alacaktır. Artan enformalitenin Türkiye'nin ulusötesi bağlantılılıklara etkisini bu vaka üzerinden göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuşak ve Yol Girişimi, Çin-Türkiye İlişkileri, Lojistik, Limanlar, Devlet Dönüşümü.

Panel 7A
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Toplum, Kültür, Kimlik

Moderatör: *Özgün Erler Bayır, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi*

AB'deki Krizler ve Yarışan AB Vizyonları

Selcen Öner, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

İnşacı (*constructivist*) yaklaşıma göre kimlikler sürekli bir değişim ve inşa halindedir. Avrupa kimliği de tarih boyunca inşa süreci içindedir. Haçlı Seferlerinde olduğu gibi ortak bir 'öteki'nin olduğu dönemlerde farklı kimlikler bir araya gelerek ortak hareket edebilmiş ve Avrupa kimliği daha belirgin bir şekilde ortaya çıkabilmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa entegrasyon süreciyle birlikte Avrupa kimlik inşası ilk kez uluslarüstü kurumsal yapılar içinde devam etmektedir. Avrupa'nın coğrafi sınırları özellikle doğu sınırları net değildir. Bu da Avrupa kimlik inşasında zorluklara yol açmıştır. Bu sunumda 21. yy'da AB kimlik inşa sürecindeki önemli krizler ve 'dönüm noktaları'na (*critical junctures*) değinilerek AB kimliğinin dönüşüm süreci tartışılmaktadır. Örneğin, 2005'te AB Anayasasının Fransa ve Hollanda'da referandumda reddedilmesi 2009'da Lizbon Antlaşması'yla aşılmıştır. Küresel ekonomik krizin Avrupa'ya yansıması Euro bölgesinde daha fazla entegrasyon gerekliliğini ortaya koymuştur. 2015'teki göç krizi popülist ve radikal sağ partilerin düzensiz göçmenler ve mültecileri 'öteki'leştirerek yükselmesinde etkili olmuştur. Bu ortamda AB içinde farklı Avrupa anlayışları daha net ortaya çıkmaya başlamıştır. 2020'de pandeminin ortaya çıkışı da AB içinde dayanışma krizini yeniden gündeme getirmiştir. İnsan hareketliliğinin azalması nedeniyle popülist radikal sağın göçmen karşıtı söylem ve politikaları ikinci plana düşerken aşı karşıtlığı özgürlükler üzerinden savunulmaya çalışılarak yeni kutuplaşmalar tetiklenmiştir. Son olarak 2022'de devam eden Rusya'nın Ukrayna işgali süreci ise tüm bu dönüm noktalarının hepsinin ötesinde AB'nin temel değerleri açısından ciddi bir kırılma ve dönüşüme yol açmıştır. Tüm bunlar AB kimliğinin özünde ciddi değişiklikler olduğunu AB içinde farklı Avrupa anlayışlarının yarışmaya devam ettiğinin ve AB kimliğinin yeniden inşa süreci içinde olduğunun göstergeleridir.

Anahtar Kelimeler: Krizler, Ukrayna İşgali, Dayanışma Krizi, Kimlik.

Türk Popüler Kültürü: Osmanlı Nostaljisinin Dirilişi

Çağkan Ubay, Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

Bu çalışma Neo-Osmanlıcı bellek inşasının bir parçası olarak Türk popüler kültüründeki dönüşümü göstermeyi amaçlamaktadır. Osmanlı nostaljisine ilgi, AKP'nin iktidara gelmesiyle Osmanlı çılgınlığının hayali hikâyelerinin dikkate değer bir betimlemesi olarak son yıllarda yükselmiştir. Protez bellek, kişinin kişisel deneyim arşivinin bir parçası haline gelmekte ve çok çeşitli kültürel teknolojiler aracılığıyla kişinin bedeniyle deneyimlenmektedir. Bellek ve kitle kültürü arasındaki ilişki, tarih ve bellek arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlayan Osmanlı geçmişinin yüceltilmesine özel bir referansla Türkiye'de kitle iletişim araçları ve TV dizilerinin aktardığı

mesajlarla oluşmaktadır. Osmanlı temalı Türk televizyon dizilerine odaklanarak, Türk popüler kültürünün Türkiye'de Osmanlı nostaljisinin yeniden canlanmasındaki rolü bu araştırmada incelenmektedir. Türkiye'deki popüler kültürdeki değişim, televizyonda Osmanlı'nın muhteşem günlerini anlatan diziler üzerinden yaratılan Neo-Osmanlıcı yapay bellek inşasıyla açıklanmaktadır. Hafıza mekânı olarak tarihi yeniden yorumlayan, toplumların hatırlama ve unutma süreçlerini içererek belirli tarihsel olayları ön plana çıkaran bu tür diziler, tarih ve bellek arasındaki ilişkiye zarar vermektedir. Bu tip protez bellek inşası, Türkiye'nin toplumsal belleğindeki değişimin gösterilmesinin bir aracı olması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Popüler Kültür, Osmanlı Çılgınlığı, Protez Bellek, Hafıza Mekânları, Toplumsal Bellek, Türkiye.

Türkiye'nin Avrupa'dan Uzaklaşma sürecinin Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Üzerindeki Etkisi

Nazlı Kazanoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi

2004 yılında başlayan Avrupa Birliği (AB) Doğu Genişlemesi süreci ile AB hem yeni üye hem de aday ülkelerin Avrupalılaşma ve demokratikleşme süreçlerinde sivil toplum kuruluşların (STK) önemini görmüş ve kabul etmiştir. Bu bağlamda AB aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bu yeni üye ve aday ülkelerdeki STK'ların güçlendirilmesine büyük önem vermiş ve onlara uyum sürecine katkıda bulunabilmeleri için hem teknik hem de mali destek sağlamıştır. AB düzeyinde STK'lara yönelik artan bu ilgiden azami şekilde faydalanan, faaliyetlerini ve iş birliği ortaklarını başarılı bir biçimde genişleten yerel aktörlerden biri de kuşkusuz ki Türk kadın STK'ları olmuştur. Fakat 2007 yılından bu yana Türkiye, AB üyelik projesini sürdürmekte tereddüt etmektedir. Bu tereddüt 2011 yılı itibarı ile iyice kendini belli etmiştir ki Türkiye'nin bir Avrupa'dan uzaklaşma sürecinden geçtiği öne sürülmüştür. AB üyeliğinin siyasi gündemden bu ölçüde düşmesi kadın STK'ların yalnızca lobicilik faaliyetleri ve iş birliklerini değil aynı zamanda hayatta kalmalarını da zorlaştırmış ve kadın STK'ları lobicilik faaliyetleri ve işbirlikleri için yeni kaynak arayışına itmiştir. AB düzeyinde STK'lara yönelik artan bu ilgi konuyla ilgili araştırmaların da artmasına öncülük etmiş ve AB'nin Türk STK'lar özellikle Türk kadın STK'lar üzerindeki etkisini konu alan oldukça geniş bir literatürün oluşmasına sebep olmuştur. Fakat son yıllarda giderek yavaşlayan ve soğuyan AB-Türkiye ilişkilerinin STK'lar üzerindeki etkisine ilişkin yapılan araştırmalar oldukça kısıtlı kalmıştır. Literatürdeki bu açığın kapanmasına katkıda bulunmak adına bu proje Türkiye-AB ilişkilerinin son on yılına odaklanmış ve Avrupa'dan yzaklaşma sürecinin kadın STK'larını ne yönde etkilediğini incelemiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupalılaşma, Avrupa'dan Uzaklaşma, Sivil Toplum, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Yeni Kurumsalcılık.

Panel 7B
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Kuramdan Uygulamaya Savaş Çalışmaları-II

Moderatör: *Haldun Yalçınkaya, Prof. Dr., TOBB-Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*

Askeri Üniversiteler ve Araştırma Merkezlerinde Savaş Çalışmaları Eğitimi

Gültekin Yıldız, Prof. Dr., Milli Savunma Üniversitesi

Günümüz dünyasında her geçen gün savaşlar bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, savaşın teknik mahiyette üzerine çalışılması başta askeri tarih olmak üzere birçok alanı ilgilendiren bir olgu haline gelmektedir. Buradan hareketle, savaşın tahlili, harp harekat analizi, tarihsel süreç içindeki evriminin anlaşılması ve açıklanması, günümüz çalışmalarına da ışık tutmaktadır. Savaş olgusunun içeriğinin doğal bir sonucu olarak, bu konunun sıklıkla Askeri Okullar kapsamında incelenmesini gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla askeri okulda verilen savaş çalışmaları müfredatı ile Uluslararası İlişkiler alanının savaş çalışmaları alanı belirli alanlarda örtüşmekte ya da farklılaşmaktadır. Disiplinler arasında kavramlara yüklenen anlamlardaki farklılaşma, savaşın incelenme biçiminde de farklılaşmaya başlamakta, dolayısıyla savaş çalışmalarına yüklenen anlamda da çeşitlenmeye neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle Uluslararası İlişkilerdeki savaş çalışmalarının kuramsal ve yöntemsel biçimiyle, askeri tarih alanının savaş araştırmaları bu anlamda belirli konularda farklılaşırken, belirli alanlarda örtüşmektedir. Bu bilinçle, bu çalışma kapsamında askeri okullar ve bağlı araştırma merkezlerinde savaş çalışmaları eğitiminin, diğer alanlarla kavramsal ve kuramsal benzerlikler ve farklılıkları da dikkate alınarak nasıl yapıldığı, deneyimlerden elde edilen müfredat geliştirme pratikleri ve bu okullardaki savaş çalışmaları eğitim/öğretim faaliyetleri açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Askeri Okullar, Savaş Çalışmaları, Askeri Tarih, Eğitim, Öğretim.

Savaş Çalışmalarında Yapay Zekânın Yeri ve Geleceği

Kıvılcım Romya Bilgin, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi

Savaş alanında yapay zekâ destekli otonom sistemler daha sık kullanıldıkça, savaşın karakterinin değişme potansiyeli de artmaktadır. Ancak, yapay zekânın, savaşın karakterini değiştirmesi savaş çalışmalarında yapay zekânın yerini anlamak adına yürütülecek tartışmaların sadece bir boyutunu oluşturmaktadır. Askeri karar alma süreçlerinde yapay zekânın kullanılmasından, yapay zekâ ile yaşanacak ekonomik, sosyal ve siyasi dönüşümlerin yeni krizlere yol açması ihtimaline; siyasi, etnik, iktisadi veya dini gerilimlerin nerede ve ne zaman çatışmaya dönüşebileceğinin yapay zekâ ile tahmin edilmesinden, yapay zekânın insani boyutları dışlama riskine kadar çok yönlü ve karmaşık bir süreç söz konusudur. Tüm bu yönleri ile 2000'li yılların ilk çeyreğinin sonuna

gelirken yapay zekânın ile savaş alanını ve hatta savaşın doğasını değiştirebilecek etkisi savaş çalışmalarının yeni gündemi içerisinde yerini almaya başlamıştır. Bununla birlikte araştırmacılar, yapay zekânın savaş çalışmalarında nasıl kullanılacağı konusunda henüz yeteri kadar ilerleme kaydedememişlerdir. Bunun nedenlerinden biri olarak özellikle çatışma bölgelerinden verinin elde edilmesi veya elde edilen verilerin makine öğrenmesi başta olmak üzere yapay zekâ teknolojilerinin sunduğu imkanlar dâhilinde nasıl çalıştırılacağına ilişkin sağlam bir zemin oluşturulmamış olması sayılabilir. Ayrıca, yapay zekâ başta olmak üzere yaşanan teknolojik dönüşümler ile savaş çalışmaları arasındaki ilişkiye yönelik kuramsal tartışmaların henüz güçlü bir zemine oturmaması ve yapay zekâ ile savaş arasındaki ilişkinin etik yönünden tartışılmasına alanda duyulan gereklilikler de sayılmalıdır. Bu kapsamda, yapay zekânın sadece savaşı dönüştürücü değil, aynı zamanda savaş çalışmaları alanını da dönüştürücü etkisi dikkate alınarak savaş çalışmaları ele alınmalıdır. Bu yönde yürütülecek bir tartışma, alanda kuramsal ve yöntemsel tartışmalara yön verebileceği gibi alandaki eğitim süreçlerine ilişkin de yeni yaklaşımların gelişmesine imkân sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Savaş Çalışmaları, Savaşın Dönüşümü, Savaş Çalışmalarının Gelişimi.

Clausewitz Gelenekselciliğinden Vaka İncelemelerine: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Dünya Savaşları

Burak Samih Gülboy, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ister iki ayrı çatışma ister tek bir çatışmanın iki ayrı boyutu olarak ele alınsın, uluslararası yapının geçirmiş olduğu en önemli kırılmalar olarak nitelenmektedir. Söz konusu kırılmanın analizini yapabilmek için savaş olgusunu Clausewitz'in iki tanımlı yelpazesini (şiddet kullanarak iradeyi rakibe kabul ettirme ve politikanın başka amaçlarla devamı) açarak değerlendirmek önemlidir. Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplini içerisinde Clausewitz'i temel alan ama onun kuramının gelenekselliğini bozmadan geliştiren metodolojiler hem çatışmayı bu yelpaze üzerinden boyutlandırma hem de bu savaşların uluslararası sistemde meydana getirdiği politik ve askeri kırılmaları değerlendirme yolunda önemli önermeler getirmişlerdir. Bu çerçevede çalışmanın amacı uluslararası ilişkiler disiplininin savaşı analiz etmek üzere oluşturduğu metodolojileri değerlendirerek, bunların yalnızca 20. yüzyılı değil, 21. yüzyılı şekillendirdiği de iddia edilebilir olan Dünya Savaşlarını analiz etme konusundaki çıktılarını tespit etmektir. Bu anlamda çalışmanın kapsamı çerçevesinde önemli referans noktaları oluşturan John Vasquez, Jack Levy, Willam Thompson, Robert Gilpin, Hew Strachan gibi isimlerin çalışmaları temel alınarak Uİ disiplininin savaş kavramı ile kurduğu ilişki irdelenerek, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları bu çerçevede vaka olarak analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Clausewitz, Mutlak Savaş, Topyekûn Savaş.

Panel 7C
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Göç

Moderatör: *Deniz Şenol Sert, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi*

Covid-19'un Türkiye'deki Mültecilere Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkilerinin Analizi

Ebru Canan-Sokullu, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Atakan Yılmaz, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi; Mert Karkar, Araştırma Görevlisi, Bahçeşehir Üniversitesi

COVID-19 pandemisi ev sahibi toplumlarda mültecilere yönelik dışlanmayı şiddetlendirmiştir. Türkiye'deki mülteci topluluklar (Suriyeliler, Afganlar vb.) karantina zamanlarında unutulan, görünmeyen, sağlık ve yardım programlarından mahrum bırakılan ötekiler haline gelmiş, dolayısıyla sosyal temas potansiyelleri kesilmiştir (Özvarış vd. 2020). Karantina önlemleri ve çalışma koşullarına ilişkin kısıtlamalar ev sahibi toplumların sosyo-ekonomik ilişkilerinin doğasını derinden etkilerken aynı zamanda mülteci topluluklarıyla sosyal teması da azaltmıştır. Birincil temas, tanışıklık (Cook 1978, 1962) ve arkadaşlık potansiyelinin (Pettigrew 1998) ev sahibi toplumların mültecilere yönelik düşmanlığı, önyargıyı veya dışlayıcı davranışı azalttığını belirten '*sosyal temas teorisi'*; göçmenler/mülteciler ile sosyal veya kişisel temasın, ev sahibi topluluk içindeki kamuoyu üzerindeki etkilerini, bireysel öz tanımlamanın mülteci barınmasına yönelik etkisini test ederek incelemektedir (Turner 1975; McLaren 2006; Levine vd 2005; Hooghe ve Marks 2005). Bu çalışma, "Savaş Sonrası Göçmenlerin Entegrasyonuna Müzakereci Demokrasi Yaklaşımı" kapsamında toplanan anket verileriyle, pandemi sırasında değişen sosyal temasın doğasının ve sıklığının Türkiye'deki mültecilere etkilerini lojistik bir regresyon modeli aracılığıyla araştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Temas Teorisi, Halo Etkisi, Başarı Beklentisi, Suriyeli Mülteciler, Göç.

Uluslararası İlişkiler ve Niteliksel Yöntem: Türkiye'de Göç Çalışmaları

Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Derya Göçer, Dr. Öğretim Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Bu çalışma Türkiye'de Uluslararası İlişkiler (Uİ) Disiplininin niteliksel yöntemle kurduğu ilişkiyi göç alanında Türkiye'deki Suriyelilerle ilgili yürütülen çalışmalar örneği bağlamında irdelemektedir. Türkiye'de Suriyelilerin sayısının dört milyona yakın olması ve ülkenin hemen her yerinde bulunmaları nedeniyle Uİ disiplininde pek kolay görülmeyen yöntemsel çeşitliliğe zemin hazırlayan bir durum ortaya çıkmıştır. Konunun önemi ve popülerliği nedeniyle her gün artan sayıda makale, rapor, analiz ile yüksek lisans ve doktora tezleri yayınlanmaktadır. Bu bildiride, 2011 yılından itibaren Uİ alanında bu konuda yayınlanan tezler ve makalelerin taranması ve bu konudaki uzman akademisyenlerle yapılan derinlemesine görüşmelerle yöntemsel tercih ve yönelimler incelenmiştir. Bu çerçevede, 1) Uİ disiplini ile Türkiye'de son dönemde göç alanında

kurulan özel ilişki, 2) yöntem seçimini belirleyen faktörler, 3) niteliksel yöntemin bu ilişkiye getirdiği artılar ve eksiler, 4) araştırma etiğiyle ilgili beliren konular ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yöntem, Niteliksel Yöntem, Suriyeliler, Göç, Saha.

Uluslararası Dayanışma Bağlamında Mülteci Kadınlar için Verilen Finansal Desteklere Eleştirel Bir Bakış

Sinem Bal, Dr. Öğretim Üyesi, Nottingham Üniversitesi, Toplumsal ve Küresel Adalet Çalışmaları Merkezi

Uluslararası sistemde norm düzenleyici aktörlerin, neoliberal yeniden yapılanma içerisinde olan ülkelerde insan hakları normlarını nasıl yaydıkları son yıllarda akademik alanda üzerinde durulan konulardan biridir. Bu normların yayılması için verilen finansal desteklerin proje bazlı hibe sağlayıcı kurumlar (AB ve BM) tarafından hangi konu başlıkları altında verildiği ve yereldeki örgütlenmeleri yeniden nasıl ürettikleri ise hala tartışma konusudur. Eleştirel bakış açısıyla yapılan çalışmalar, verilen finansal desteklerin hak savunucusu örgütleri daha çok depolitize ederek, hizmet sağlayıcı yapılara dönüştürdüğünü üzerinedir. Buna örnek olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında sivil toplum örgütlerine verilen fonların hak savunuculuğunu arttırmak yerine 'Ekonomik alanda kadını güçlendirme' ve 'kadın girişimciliği' konularına yoğunlaşarak, yapısal sorunların çözümünden ziyade emek piyasasında kadının yerini hiyerarşik olarak konumlandıran bir destek verdiğini iddia eder. Bu nedenle bu çalışma, Gramscian bir bakış açısıyla insan hakları ihlalinin en önemli mağdurlarından olan mülteci kadınlar konusunda sivil toplum örgütlerine verilen hibelerin kapsamı inceleyerek, eleştirilerde belirtilen neoliberal paradigmaların benzer şekilde mülteci kadınlar içinde (eğer varsa) nasıl kullanıldığını araştıracaktır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi (*UN Women*), Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin Türkiye'de bulunan kadın sivil toplum örgütlerine son 10 yıl içerisinde verdiği finansal desteklerin mülteci kadınları ne derece içerdiği ve onların hak savunuculuğunu da teşvik ettiği bu çalışmada incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Destekler, Mülteci Kadınlar, İnsan Hakları Normları, Sivil Toplum, Gramsci.

Panel 8A
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları: Savaş

Moderatör: *Mensur Akgün, Prof. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi*

İç Savaşları İzleme Rehberi: Uluslararası İlişkiler Çalışanlar için Tecrübeye Dayalı Bir Yol Haritası

Serhat Erkmen, Prof. Dr., Altınbaş Üniversitesi

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte devletlerarası konvansiyonel savaşların sayısında göreli bir azalma yaşanırken iç savaşların ya da melez tipte çatışmaların sayısı ve görünürlüğünde bir artış meydana gelmiştir. Bu durum gittikçe artan sayıda Uluslararası İlişkiler çalışanının savaş ve çatışmaları hukuki, teorik veya tarihsel boyutlarının dışında daha güncel hatta günübirlik izlemesine ve bu izleyiş sürecinden hem akademik dünyayı hem de kamuoyunu yönlendiren çalışmalar üretmesine neden olmuştur. Bu çalışmaların yapılma yöntemlerine ve biçimlerine dair bir akademik alan yazın bulunmasına rağmen genellikle konuya ilgili kişiler açık kaynakların anlık, çoğu zaman yönlendirilmiş ve bir kısmı yanlış bilgiler içeren veri akışıyla çatışmaları takip etmeye ve kısa süre içinde büyük anlamlar çıkarmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada toplamda yaklaşık 20 yıl boyunca Irak ve Suriye'de gerçekleşen iki iç savaşı doğrudan ve sahada gözlemlemeye ve üzerine analizler yazmaya dayalı bir tecrübeye dayanarak Uluslararası İlişkiler çalışanların çatışmaları izlerken yapabileceği hatalar ve bu hatalardan nasıl kurtulabileceğine ilişkin bir yol haritası aktarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İç savaşlar, Saha Çalışmaları, Uluslararası İlişkilerde Yöntem, Çatışma, Analiz.

İç Savaşların Uluslararasılaşmasında İçe ve Dışa Yönelimler

Özden Selcen Özmelek, Dr. Öğretim Üyesi, Çukurova Üniversitesi

Uluslararasılaşmış iç savaşlar (UİSler) aktörlerin ve nedenselliklerin oldukça farklılık ve özgünlük gösterdiği çok katmanlı ve kompleks olgulardır. Bu tip savaşların karakterleri iç savaşın kendi yapısına, savaşın çıktığı ülkenin özelliklerine, müdahil olan veya müdahale eden aktörlerin kimliklerine, savaşan veya yardım sağlayan aktörler arasındaki ilişkilere, savaş esnasında aktörlerin değişen hedef ve amaçlarına, bölgesel veya uluslararası sistemin etkilerine göre şekillenebilmektedir. Bu kadar fazla etkenin değişime uğratabildiği UİSler bu nedenle literatürde hep kendine özgü ve tekil şekilde ele alınmaktadır. Bu yaklaşım vaka incelemesi yapmayı mecburi kıldığından ve her savaşın kendine özgü yönlerini ortaya koymayı hedeflediğinden yanlış veya tutarsız değildir. Ancak, UİSlerin vakaya özgün karakterleri bu fenomenlerde ortak motivasyonlar ve stratejiler bulunamayacağı anlamına da gelmemektedir. UİSlerde iki yönlü uluslararasılaşma yönelimi olduğu ortaya konulabilmektedir. Bunlardan ilki içe yönelim olup savaşan taraflara ek

olarak (devlet ve yerel silahlı grup) üçüncü bir aktörün savaşa müdahil olma/müdahale etmede savaşın çekim gücüne kapılmasını ifade etmektedir. İkinci olarak, bu zararlı potansiyeli gören üçüncül aktörler bahsedilen olası çıktıyı engellemek ve ulusal, bölgesel, sistemsel güvenliklerini sağlayabilmek için iç savaşa taraf olabilirler. Her iki durumda da iç savaşın dışarı doğru taşması üçüncül aktörlerin savaşa konu olmasına neden olmaktadır. Bahsi geçen yönelimlerin ortaya çıkarılabilmesi için çalışmada izlenen yöntem tüme varım ve karma metodolojidir. Davranışsalcı literatürün iç savaşlara ve uluslararasılaşmalarına dair modellemeleri ve testleri incelenmiş ve sonuçlara dair bulgular birbirlerine entegre edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle içe ve dışa yönelimlerin değişkenleri ve dinamikleri keşfedilmiştir. Bu çalışmada UİSlerin ayrışan ve benzeşen yönleri ortaya sistematik, kategorik ve (rastgele değil) rasyonel bir biçimde konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç Savaş, Uluslararasılaşma, Müdahale, Müdahil Olma, Çatışma.

Savaşların Acı Gerçeği Kayıp Şahıslar: Kıbrıs (1963-64/1974)

Hasibe Şahoğlu, Dr. Öğretim Üyesi, Büyükelçi (E.), Girne Amerikan Üniversitesi

Kayıp Şahıslar sorunu dünyadaki insani bir sorundur ve kesinlikle politikleştirilmemelidir. 1963'ten beri kayıp şahıslar sorunu Kıbrıs Sorununun çok önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Barış inşasında, kayıp şahısların akıbetini bulmak en önemli konulardan biridir. İlgili taraflar çatışmalar için uzun zamandır devam eden bir barış ve çözüm elde etmek ve uzlaşmayı teşvik etmek istiyorsa, kayıp şahıslar konusuna önem vermek gerekmektedir. Kayıp şahıs ailelerinin kayıplarının akıbetini öğrenmeleri ve onların kalıntılarını gömmeleri acılarını büyük ölçüde dindirebilir ve böylelikle diğer tarafı affetmeye ve uzlaşmaya başlarlar. Bu sunumda genel anlamda Kayıp Şahıslar Komitesi'nin çabalarını ve barış ve uzlaşı sürecine katkılarını anlatmak amaçlanmıştır. Bu nedenle kayıp şahıs yakınları, politikacılar ve komite ile ilgili kişilerle derinlemesine görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler niteliksel bir yöntem olan oto etnografik bir bakış açısıyla ele alınarak çözümlenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, öncelikle her iki taraftan çalışmaya katılan görüşmecilerin birbirlerine karşı nefret beslemediklerini göstermiştir. Görüşmeye katılanlar genel olarak iki taraf arasında bireysel düzeyde sorun olmadığını, sıkıntı yaratanın politikacılar olduğunu işaret etmişlerdir. Özellikle kayıp şahıs yakınları önceleri duygusal olarak bir çöküntü içerisinde olsalar da her iki tarafta da benzer durumların yaşandığını anlamaları onlarda empati duygusu geliştirmiştir. Bu noktada hemen hemen tüm görüşmeciler komitenin hem acıların dinmesine hem de barış çabalarına büyük ölçüde katkılarının olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında özellikle politikacılar her iki tarafın da eğitim sistemlerini barışı destekler bir biçimde gözden geçirmeleri gereği üzerinde vurgu yapmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Kayıp Şahıslar, Uzlaşma, Kıbrıs Türkleri, Kıbrıs Rumları.

Panel 8B

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular: Güç ve Gücün Dağılımı

Moderatör: *Mehmet Ali Tuğtan, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi*

Dijital Sorunsal: Uluslararası Sistemde Gücün Dağılımı ve Güçlendirme Unsurunun Etkileri

Sevda Korhan, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Uluslararası sistemin geleneksel anarşik yapısı, dijital çağın hiper anarşik yapısıyla sınanmaktadır. Devletlerin dışında yeni aktörlerin dahil edildiği bu sistemde gücün yapısı ve dağılımı değişim ve dönüşüm içindedir. Bu dönüşüm içinde yeni bir güç haritasından söz etmek mümkündür. Farklı aktörlerin çatışma halinde olduğu bu ortamda teknolojinin verdiği güç ne tek taraflı ne de tek boyutludur. Bir yandan gücün dağılımında ortaya çıkan güçlendirme (*empowerment*) unsuru, sistemde etkin olmayan bazı aktörlerin fiziksel ortamda sahip olamadıkları imkanları kullanmalarına fırsat verirken; diğer yandan mevcut aktörlerin yeni mekanizmalar aracılığıyla daha da güçlenmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla bu durum ekonomik, politik, ideolojik, kültürel ve sosyal güç unsurlarının her biri için yeni potansiyel güç adayları ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda, küçük ve büyük, yeni ve eski, güçlü ve zayıf arasındaki çatışmada bu güç unsurları ne şekilde kullanılmaktadır? Güç dağılımında ortaya çıkan bu zıtlıklar, uluslararası sistemin geleneksel yapısını ne ölçüde etkilemektedir? Bildiride, bu soruların/sorunların tartışmaya açılması ve güncel örneklemelerle etkin yanıtlar verilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güç, Gücün Dağılımı, Güçlendirme, Aktör, Devlet.

Küresel Yönetişimde Yükselen Orta Ölçekli Güçler: MİKTA Örneği

Radiye Funda Karadeniz, Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi; Gonca Oğuz Gök, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi

İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan dünya düzeni, 2008 krizi ile birlikte gerek ekonomik gerekse de siyasi alanlarda dönüşümün gerekliliğine işaret eden çeşitli meydan okumalarla karşı karşıya kalmıştır. Bu sürecin yarattığı belirsizlik döneminde ABD hegemonyasının gerileyişi ile birlikte bölgesel ve küresel düzlemlerde orta ölçekli güçlerin küresel meselelerde seslerini duyurabilecekleri imkanlar oluşmuştur. Bu süreçte ise G20 oluşumu sonrası ortaya çıkan orta ölçekli güç pratikleri içinde enformal diplomasinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. 2013 yılında Meksika, Endonezya, Kore, Türkiye ve Avustralya'nın oluşturduğu MIKTA da yeni nesil orta ölçekli güç diplomasisi örneklerinden birini oluşturmaktadır. Yeni kurulmuş bir enformel yapı olsa da MIKTA, yükselen orta ölçekli güç yazınında orta ölçekli güç diplomasisinin araçları, kapasitesi ve kısıtlılıkları çerçevesinde tartışmaların odağına yerleşmiştir. Cooper'a göre konu üzerinde çalışanların ortak kanısı MIKTA'nın gelişme aşamasında olduğu vurgulanmakta sınırlılıklarına rağmen orta ölçekli güç diplomasini test etmek üzere de önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu çalışma da MIKTA grubunun 2000'li yıllarda orta ölçekli güç rolünü nasıl

üstlendiğini analiz edecektir. Bu amaçla Santikajaya'nın (2016) çalışmasından ilham alarak 2000-2019 yılları arasında MIKTA ülkelerinin küresel yönetişimde üstlendikleri rolleri (niş diplomasi alanlarını), uluslararası düzene yaklaşımları (revizyonist ve reformist ekseninde) değerlendirilecektir. Bunun için öncelikle uluslararası düzen tartışmaları çerçevesinde orta ölçekli güçlerin yeri analiz edilecektir. Diğer bölümlerde ise MIKTA'nın küresel yönetişimdeki rolü ve MIKTA'nın potansiyel katkı alanları ile geleceği hakkında yapılan tartışmalar değerlendirilecektir. Çalışmada MIKTA ülkelerinin BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmalar ve Türkiye'deki büyükelçilik temsilcileri ve Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nda yürütülen mülakatlarda elde edilen veriler kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Yönetişim, MIKTA, Orta Ölçekli Güçler, Enformel Diplomasi.

Uluslararası İlişkilerde Sıklet: Küçük Devletlerin Güncellenen Yaklaşımları

Dilaver Arıkan Açar, Dr. Öğretim Üyesi, Yaşar Üniversitesi

Uluslararası İlişkilerde (Uİ) kullanılan ancak içerdiği izafi nitelik nedeniyle tarifi ve içeriğinin tanımlanmasında güçlük çekilen kavramlardan birisi de küçük devletlerdir. Bu çerçevede genel geçer ve üstünde mutabık kalınan bir tanımlaması olmamasına rağmen Uİ'nin temel aktörlerinden devletleri sınıflandırmak ve özellikle dış politika davranışlarını değerlendirirken devletlerin farklı boyutlarının ve bu devletlere dair diğer aktörlerin ve devletlerin kendilerinin nispi algılarının da rol oynadığı tartışıla gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı sürecinden itibaren Uİ yazınında küçük devletler bir değerlendirme ve analiz boyutu olarak kendilerine yer bulmuşlardır. Küçük devlet olmak zayıf devlet olmak anlamına gelmeyebilir. Bu çerçevede bazı devletlerin kendilerini bu sınıflandırma içerisinde algılamamaları ve bu tanımlamayı kendilerine yakıştırmamalarını da berberinde getirmektedir. Bu tebliğ çerçevesinde küçük devletlerin dış politikalarında uygulamaya koydukları temel yaklaşımların Uİ yazınındaki geleneksel tahlilleri ortaya koyulacak, bu çerçevede özellikle son iki on yılda küçük devletlerin kendilerine gerek bireysel gerekse de diğer küçük devletlerle kolektif çabalar ortaya koyarak daha geniş bir etki alanı yaratma konusunda başarılı olup olmadıkları tartışılacaktır. Bu çerçevede küçük devlet kabul edilen Singapur'un iktisadi kalkınmasının bölgesindeki gelişmelere ve başat aktörlerle olan güvenlik ilişkilerine olan etkileri ve başka bir küçük devlet olan Katar'ın küresel etki yansıtma çabaları ve bölgesel aktörlerle ters düşmesi sonucunda 2017-2021 arasında karşılaştığı yaptırım süreciyle mücadelesini içeren konular gerek geleneksel küçük devlet yaklaşımları gerekse de güncel uluslararası alanın sağladığı imkanlarla mukayese edilerek incelenmeye çalışılacaktır. Nihai tahlilde küçük devletlerin uluslararası alanda kapasitelerinin ve kabiliyetlerinin sınırları olsa da bazılarının sıkletlerinin üzerinde etki yapma kabiliyetleri olduğu, konjonktürel olarak uluslararası ve bölgesel gelişmeleri etkileme kapasitelerinin gelişme eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küçük Devlet, Singapur, Katar, Dış Politika.

Panel 8C
Türk Dış Politikasında Tartışmalar: Güvenlik

Moderatör: *Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi*

Dış Politikada Silahlı Kuvvet Kullanımı ve Türk Kamuoyu Refleksleri

Ebru Canan-Sokullu, Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi; Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Dış Politika ve kamuoyu literatürü gelenekselci-revizyonist ikilemi ekseninde dış politika yapımında kamuoyu tercihlerinin rolünü tartışmaktadır. Almond-Lipmann konsensüsünden yola çıkan ve kamuoyunu reddeden gelenekselci okulun aksine revizyonistlere göre "özellikle demokratik dış politika yapımının en önemli vektörü kamuoyu tercihleridir" (Kalerevas 2002). Çünkü kamuoyu sanılanın aksine özellikle askeri kuvvet kullanımı gerektiren dış politika tartışmalarında "duyarlı", "ayırt edici" ve "dikkatli" bir denge unsurudur. Askeri kuvvet kullanımı söz konusu olduğunda kamuoyunun refleksleri "çok taraflılık" (ör. ittifak desteği, meşruiyet" (Ruggie 1993), "rasyonel faydacı hesaplamalar" (ör. başarıya ulaşma beklentisi, askeri zayiat, can kaybı) (Larson 2000), "güdülen siyasi amaç" (ör. insani yardım, terörizm, iç politikaya müdahale) (Jentleson 1992), "hükümetin dış politika performansı" (Shiraev and Sobel 2007) temelinde farklılaşmaktadır. Bu çalışmada Türkiye'nin Suriye Savaşı'nda silahlı kuvvet kullanımı örneğinde Türk kamuoyunda nasıl algılandığı ve tercihlerin kuvvet kullanımındaki farklılaşmalar bağlamında nasıl oluştuğu, operasyonlar ile tercihler arasındaki ilişkisellik Türkiye Siyasal-Sosyal Eğilimler Araştırmaları (2019) verilerinin havuzlandırılarak nicel analizi ile ortaya konulacaktır. Bu çalışma, askeri güç kullanımı ve kamuoyu literatürüne ve Türk Dış Politikası'nda bu alandaki ampirik veri incelemelerine de önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Kamuoyu, Mülteciler, Savaş, Güç.

Afrika'da Türkiye: İnsani Aktörden Güvenlik Aktörüne

Kaan Devecioğlu, Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bildirinin amacı, Türkiye'nin Afrika'da son yıllarda artan güvenlik angajmanları bağlamının nedenlerini açıklayarak kıtadaki konumunu tartışmaktır. Küresel siyasette etkisini artırmak isteyen güçlerin etkinlik sahasının giderek yoğunlaştığı Afrika'da Türkiye, siyasi, ekonomik ve kültürel varlığının yanı sıra son yıllarda güvenlik angajmanlarını da artırmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin Aralık 1997'de Avrupa Birliği'nin Lüksemburg zirvesi kararından sonra geliştirdiği insani, kültürel, ekonomik ve siyasi açılımlar, 2000'lerin ikinci yarısından itibaren güvenlik özelinde de gelişmiştir. Türkiye kıtada özellikle siyasi, kültürel ve ekonomik kazanımlarını korumak ve savunma sanayi ürünleri pazarında etkili olmak amacıyla güvenlik aktörü olarak etkinliğini artırmaktadır. Ayrıca Türkiye, kıtada herhangi bir nedenle oluşan güvenlik boşluğunu doldurmak ve yeniden tesis etmek amacıyla hem bireysel hem de uluslararası platformlarla birlikte barışı

koruma ve sürdürme faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Buradan hareketle bu bildiride süreç analizi yöntemiyle öncelikle stratejiler, politikalar ve uygulamalar temelinde Türkiye'nin Afrika yaklaşımı mercek altına alınacak ve mevcut durum eleştirel bir gözle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Süreç Analizi, Afrika, Türk Dış Politikası.

Türkiye-İsrail Yakınlaşması: Bölgesel Düzeni Ontolojik Güvenlik Çerçevesinde Yeniden Şekillendirmek?

Aslı Ilgıt, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi; Özlem Kayhan Pusane, Doç. Dr., Işık Üniversitesi

Ontolojik güvenlik alanında son yıllarda yapılan çalışmalar, devletin aktörlüğüne (*agency*) ve düşünümselliğine (*reflexivity*), bir başka ifade ile, devletin kültürel repertuarlarının dönüşümü ve yeniden organizasyonunun nasıl bir yandan ontolojik güvenliğin devamını sağlarken diğer yandan dış politikada değişime yol açabildiğine odaklanmaktadır. Bu çalışma da bu kuramsal anlayışı genişleterek devletin dış politika inisiyatiflerinin, özellikle de uzun süreli kimlik anlatılarıyla örtüşmeyen ve böylece ontolojik güvensizlik oluşturabilen yakınlaşma süreçlerinin, devlet kimliğini yeniden türetmesini ve dolayısıyla bölgesel düzen dinamiklerini yeniden şekillendirmesini incelemektedir. Bu çerçevede 1990'lardaki Türkiye-İsrail yakınlaşması örneğinde ontolojik güvenliğin diğer duygu dinamikleri ile etkileşime geçerek devletin biyografik kimlik anlatısını nasıl yeniden ürettiği ele alınmaktadır. Bu çalışma ile Türkiye-İsrail ilişkilerinin duygu dinamiklerini ortaya koymanın yanında Uİ disiplininde yakın dönemde gittikçe büyüyen duygu ve ontolojik güvenlik ajandasına da katkı yapılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ontolojik Güvenlik, Duygu Söylemleri, Dış Politika Değişimi, Türk Dış Politikası, Türkiye-İsrail İlişkileri.

Türkiye'nin Sınır Siyaseti ve Sınır Güvenliği: Suriye Örneği

Ayşem Biriz Karaçay, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Eleştirel sınır çalışmaları, sınırları ulus-devletlerin egemenlik alanlarını belirleyen çizgilerin ötesine taşımış ve sınır bölgelerini kültürlerin karşılaştığı, çarpıştığı, sosyal ve kültürel kimliklerin yeniden inşa edildiği yaşayan mekânlar olarak yeniden tanımlamıştır. Bu tartışmalar dikenli teller ve gözetleme kuleleriyle ayrılan sınırların düşman tarafından aşılmasını engellemek üzerine kurgulanan geleneksel sınır güvenliği anlayışına sınır mekânlarının kendine özgü ilişki biçimlerini olduğunu göstermiştir. Böylece sınır bölgelerinin ikili yapısını da açıkça ortaya koymuştur. Bu yapı bir yandan sınır güvenliğini esas alan devlet merkezli yaklaşımın sınır bölgelerine getirdiği kesin kurallar ve kontrol biçimlerine atıfta bulunurken, bir yandan da mekânı ayıran bu çizgiler üzerinde/etrafında şekillenen kendine has kurumlar ve ilişkilere odaklanmaktadır. Bu çalışmada da 2011 sonrasında Türkiye-Suriye sınırında yaşanan gelişmeler bu ikili yapı üzerinden değerlendirecektir. Bu bağlamda, ilk olarak Türkiye'nin Suriye sınırında uyguladığı güvenlik eksenli politikalar değerlendirilecek, diğer yandan da Suriye'den gelen göç dalgasıyla birlikte sınır bölgesinin bu politikalardan nasıl etkilendiği/etkilenmediği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Suriye, Sınır, Göç, Güvenlik.

Panel 9

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Alanında Etik Sorunlar

Moderatör: *Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi*

Uluslararası İlişkiler Akademisyenleri ve Kamusal Katılım Etiği

Evren Balta, Prof. Dr., Özyeğin Üniversitesi; Burcu Ermeydan, Dr., Bağımsız Araştırmacı

Uluslararası İlişkiler akademisyenleri uzmanlıklarını kamusal alanda paylaşmak konusunda ne tür zorluklarla karşılaşmaktadırlar? Akademisyenler için kamusal katılımın temel ilkeleri neler olmalıdır? Bu sunum Türkiye'de "kamu" ve "kamusal katılım" kavramlarını irdeleyerek bu sorulara yanıt aramaya çalışmaktadır. Dezenformasyon, kutuplaşma ve kuşkuculuk ikliminde araştırmacıların uzmanlıklarını hangi yöntem ve araçlarla kullanmasının daha etkili olduğu sorusunu tartışmaya açmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Kamusal Katılım, Akademi.

Akademik Yayıncılığın Öteki Yüzü: Yağmacı Dergiler, Yayınevleri ve Tez/Makale Ofisleri

Şevket Ovalı, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

Türkiye'deki akademik yayıncılığın pek çok sorunu bulunmakla birlikte alanda çalışanların neredeyse fikir birliğine vardığı en önemli etik sorunlar, yağmacı dergiler, yayınevleri ve ücret karşılığı tez/yayın yapan ofislerdir. Bu sorunların Akademik Teşvik Yönetmeliği'nin 18 Aralık 2015'te yürürlüğe girmesinin ardından çığ gibi büyüdüğünü söylemek mümkündür. 2018 yılında yayınlanan bir araştırmaya göre Türkiye, yağmacı dergilerde en çok yayın yapan ülkeler arasında Hindistan ve Nijerya'dan sonra 3. sıraya yerleşmiştir. Yağmacı dergilerin yanı sıra kim tarafından düzenlendiği belli olmayan çok geniş kapsamlı uluslararası kongreler ve ücret karşılığında tez veya makale yazma hizmeti veren ticari girişimler de akademik yayıncılığın diğer etik sorunlarını oluşturmaktadır. Mevcut tablo, bu sorunları çözmek veya caydırıcı tedbirler alabilmenin Uluslararası İlişkiler alanında çalışanların çabalarının çok daha ötesinde makro ölçekte bir irade ve çabayı gerektirdiğini göstermektedir. Bu kısıtlılığın farkında olmakla birlikte, bu çalışmanın amacı, akademik yayıncılıktaki etik sorunları doğru teşhis etmek ve sorunlara dair çözüm önerileri ve tedbirleri Uluslararası İlişkiler camiası özelinde tartışmaya açmaktır.

Anahtar Kelimeler: Yayıncılık, Yağmacı Dergiler, Akademi, Etik.

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Zeynep Alemdar, Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi; Birgül Demirtaş, Prof. Dr., Türk-Alman Üniversitesi; Burcu Özdemir Sarıgil, Dr., Bilkent Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplini, kavramları, ana akım teorileri, akademik dili ve tüm bunların pratikteki yansımalarıyla dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların Uİ'den nasıl etkilendiği ve Uİ'yi nasıl etkilediğini görmezden gelme eğilimi içinde olmuştur. 1980ler sonunda Tickner ve Enloe gibi feminist akademisyenlerin disipline hiyerarşik güç ilişkileri ve toplumsal cinsiyet sorusunu taşımaları, ardından güvenlik, barış ve çatışma çözümü, insan hakları, diplomasi, koruma sorumluluğu, 2000 yılı sonrası BM Kadın, Barış ve Güvenlik gündemi ve en son feminist dış politika gibi konularda araştırmaların artmasıyla toplumsal cinsiyet alanda daha sağlam bir yer edinmiştir. Türkiye'de de üzerinde çalışmaların arttığı bu alanı ana akıma taşımanın da bir sorumluluğu vardır. Tanımlamaları, kavramsallaştırmaları, olgu ve olayları aktarırken belli bir cins hakkında dışlayıcı terimler kullanmak, önyargıları güçlendirmek hem etik sorumluluğu yok saymakta hem de iddia edilen objektifliği tehdit etmektedir. Ancak cinsiyet hakkındaki tüm önkabuller toplum tarafından derinden içselleştirilmiş olduğu için bu öğretilerin yanlış olduğunu idrak ederek dili ve önkabulleri değiştirmek oldukça zordur ve samimi bir dönüşüm sürecini gerektirmektedir. Bu çalışmada cinsiyetçi dili değiştirmek için kullanılabilecek Uİ alanında Cinsiyete Duyarlı Dil Rehberi sunulacaktır. Türkiye'de ilk defa yapılacak olan bu çalışma, uluslararası ilişkilerin toplumsal cinsiyet ile ilişkisini kısaca açıklandıktan ve sık karşılaşılan sorunlu alanları tartıştıktan sonra, kanıksanmış cinsiyetçi yapıları değiştirmek için kullanılabilecek terimleri, tutum ve davranışları örnekler üzerinden paylaşmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyete Duyarlı, BM Kadın, Barış ve Güvenlik Gündemi.

İNDEKS

IX. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ
26-29 Mayıs 2022, Mersin

Ahmet Çağrı Bartan, 11, 33
Ahmet Gülseçgin, 17, 83
Ahmet Kasım Han, 15, 62
Ali Emre Eldem, 17, 86
Ali Engin Oba, 10, 25
Alper Yağcı, 12, 13, 39, 51
Altuğ Günal, 12, 16, 36, 76
Araz Aslanlı, 14, 59
Arıkan Açar, 7, 16, 19, 71, 97
Aslı Ilgıt, 13, 19, 44, 99
Atakan Yılmaz, 17, 18, 86, 92
Ayça Eminoğlu, 10, 27
Ayça Ergun, 10, 14, 22, 59
Ayşe İdil Aybars, 14, 53
Ayşem Biriz Karaçay, 19, 99
Başar Baysal, 10, 14, 25, 56, 57
Bezen Balamir Coşkun, 15, 62, 64
Birgül Demirtaş, 20, 101
Burak Samih Gülboy, 17, 18, 79, 91
Burcu Ermeydan, 11, 17, 20, 31, 82, 100
Burcu Özdemir Sarıgil, 20, 101
Cansu Paslıoğlu Yurtsever, 10, 23
Celil Yiğit, 15, 65
Cevdet Yavuz Öztürk, 14, 55
Cihan Dizdaroğlu, 2, 7, 10, 14, 22, 58
Çağkan Ubay, 18, 88
Çağla Lüleci, 14, 53
Çağla Vural, 15, 67, 68
Çağlar Kurç, 10, 25
Çiğdem Üstün, 15, 62
Deniz Şenol Sert, 13, 18, 51, 92
Derya Göçer, 17, 18, 87, 92
Doğuş Sönmez, 11, 32
Duygu Yayla Eldem, 17, 86
Ebru Canan-Sokullu, 18, 19, 92, 98
Efser Rana Coşkun, 14, 57
Ekin Sanus, 16, 74
Elif Ezgi Keleş, 10, 23
Elif Uzgören, 12, 43
Emre Metin Bilginer, 14, 54
Enver Gülseven, 12, 37
Erhan Büyükakıncı, 17, 79
Erman Ermihan, 10, 23
Ersoy Önder, 12, 16, 36, 71
Esra Dilek, 14, 56
Esra Ersoy, 12, 37
Evren Balta, 7, 20, 100
Evren Küçük, 13, 46
Feride Aslı Ergül Jorgensen, 11, 12, 33, 42
Fırat Yaldız, 13, 45
Gencer Özcan, 7, 13, 19, 49, 98
Gizem Akşit Ergen, 15, 65
Gizem Bolat, 16, 69
Gökçe Balaban, 13, 52
Gökhan Koçer, 7, 13, 45
Gonca Oğuz Gök, 19, 96
Gülden Ayman, 7, 9, 17, 82
Gültekin Yıldız, 18, 90
Habibe Özdal, 12, 14, 41, 59
Haldun Yalçınkaya, 15, 18, 64, 90
Haluk Karadağ, 15, 17, 64, 82
Hasan Deniz Pekşen, 12, 40
Hasibe Şahoğlu, 19, 95
Helin Sarı Ertem, 11, 15, 17, 30, 67, 83
İnan Rüma, 2, 7, 11, 17, 33, 85
İskender Karakaya, 10, 27
İsmail Erkam Sula, 10, 16, 22, 76
Kaan Devecioğlu, 19, 98
Karel Valansi, 13, 48
Kıvılcım Romya Bilgin, 16, 18, 76, 90
Mehmet Ali Tuğtan, 16, 19, 74, 96
Mehmet Bora Sanyürek, 11, 31
Mehmet Cevat Yıldırım, 11, 34
Mehmet Sait Dilek, 10, 27
Mensur Akgün, 7, 19, 94
Mert Karkar, 18, 92
Meryem Özgür, 15, 68
Michele Mosca, 15, 68
Muharrem Ekşi, 12, 42
Mustafa Aydın, 6, 7, 9, 15, 19, 20, 63, 98, 100
Mustafa Yıldız, 13, 49
Muzaffer Şenel, 11, 29
Nazim Caferov, 14, 60
Nazlı Kazanoğlu, 18, 89
Nil Dikmengil, 12, 42
Ozan Kuyumcuoğlu, 13, 16, 49, 73
Önder Canveren, 16, 71
Öner Akgül, 17, 80
Özden Selcen Özmelek, 12, 17, 19, 39, 79, 94
Özgehan Şenyuva, 15, 18, 19, 63, 92, 98
Özgün Erler Bayır, 13, 18, 44, 88
Özgür Aktaş, 16, 77

Özgür Özdamar, 13, 48
Özlem Kayhan Pusane, 10, 19, 24, 99
Radiye Funda Karadeniz, 11, 19, 29, 96
Samet Zenginoğlu, 14, 53
Seçkin Köstem, 9, 11, 17, 31, 85
Selcen Öner, 16, 18, 88
Selver Şahin, 10, 26
Serhat Erkmen, 19, 94
Serhat Güvenç, 12, 36
Sevda Korhan, 19, 96
Sezen Kaya Sönmez, 15, 68
Sezgin Mercan, 16, 76
Sinem Bal, 18, 93
Sinem Kocamaz, 16, 72
Sıtkı Egeli, 15, 66
Şevket Ovalı, 20, 100
Şeyma Altunkaya, 13, 48
Toğrul İsmayıl, 14, 60
Uğur Yıldız, 13, 49
Umut Azak, 13, 52
Uygar Dursun Yıldırım, 11
Yakup Şahin, 10, 24
Yaşar Kondakçı, 10, 22
Yelda Erçandırlı, 16, 69
Yelda Ongun, 16, 76
Zana Çıtak, 9
Zeynep Alemdar, 13, 20, 39, 51, 101
Ziya Öniş, 17, 85